

Returadresse
Land og Vand, Landbrug
Smed Sørensens Vej 1, 6950 Ringkøbing

Hans Skovgaard Hansen
Åglimt 5
6900 Skjern

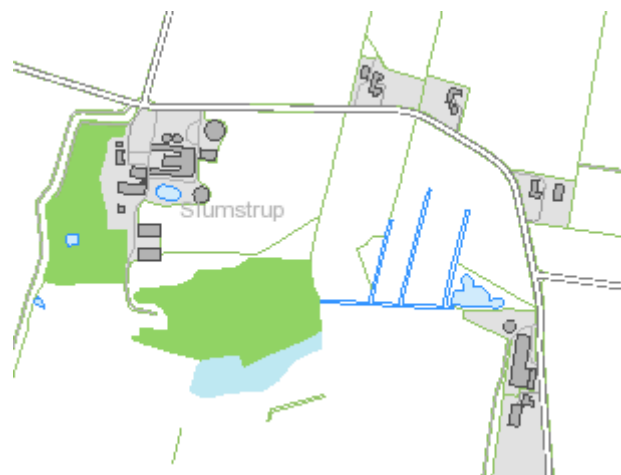
Ringkøbing-Skjern Kommune

Sagsbehandler
Poul Bennetzen
Direkte telefon
99741560
E-post
Poul.Bennetzen@rksk.dk

Dato
5. juni 2015
Sagsnummer
201401401TA

Miljøgodkendelse

gældende for husdyrbruget på adressen
Slumstrupvej 13-15
6900 Skjern

Virksomhedens art:
Matrikel nr.:
Betegnelse:

So produktion med smågrise
1a Slumstrup Hgd., Sædding
Husdyrbrug omfattet af § 12 i Bekendtgørelse af
lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug
Ringkøbing-Skjern Kommune
Berith Bressendorff, Ringkøbing-Skjern
kommune

Tilsynsmyndighed:
Kvalitetssikret af:

Stamblad:

Bedriftens ejer og driftsansvarlig	Hans Skovgaard Hansen Åglimt 5 6900 Skjern								
Bedriftens adresse	Slumstrupvej 13-15 6900 Skjern								
Bedriftens miljøkonsulent	Gråkjær A/S Lundvej 24 8700 Horsens Fastnet telefon: 96-135555 Mobil: 24-857356 E-mail:ng@graakjaer.dk								
Bedriftens matrikelnumre	<table border="1"><tr><td>1bl</td><td>Slumstrup Hgd., Sædding</td></tr><tr><td>1bk</td><td>Slumstrup Hgd., Sædding</td></tr><tr><td>1bg</td><td>Slumstrup Hgd., Sædding</td></tr><tr><td>1a</td><td>Slumstrup Hgd., Sædding</td></tr></table>	1bl	Slumstrup Hgd., Sædding	1bk	Slumstrup Hgd., Sædding	1bg	Slumstrup Hgd., Sædding	1a	Slumstrup Hgd., Sædding
1bl	Slumstrup Hgd., Sædding								
1bk	Slumstrup Hgd., Sædding								
1bg	Slumstrup Hgd., Sædding								
1a	Slumstrup Hgd., Sædding								
Kommune	Ringkøbing-Skjern Kommune								
CVR-nr. / P-nr. / CHR-nr.	82872914/ 1002657719 / 54401								
Ejendomsnummer	7600028932								
Bedriftens betegnelse	Husdyrbrug omfattet af §12 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug								

Oplysninger om husdyrbruget:

	Placering	Nudrift		Ansøgt	
		Antal	DE	Antal	DE
Dyrehold					
Søer	Slumstrupvej 13	780	101,15	0	0
Smågrise (7,2-32 kg)	Slumstrupvej 13	6.000	30,12	6.000	30,12
Søer	Slumstrupvej 15	740	75,15	1.200	278,37
Smågrise (7,2-32 kg)	Slumstrupvej 15	14.400	72,30	34.000	170,68
Slagtesvin (32-107 kg)	Slumstrupvej 15	0	0	600	16,67
I alt			278,72		495,84
Arealer			Ha		Ha
Ejet - udbringningsareal			-		91,45
Udbringningsareal i alt			-		91,45
Bygningsmæssige forhold		Kapacitet m³	Areal (m²)	Kapacitet m³	Areal (m²)
Eksisterende smågrisestald	Slumstrupvej 13		ca.640*		ca.640*
Eksisterende farestald	Slumstrupvej 13		ca.416*		Sløjfes i etape II
Eksisterende drægtighedsstald	Slumstrupvej 13		ca.990*		Sløjfes i etape II
Eksisterende løbestald 1	Slumstrupvej 15		ca.480*		ca.480*
Eksisterende løbestald 2	Slumstrupvej 15		ca.260*		ca.260*
Eksisterende farestald 3	Slumstrupvej 15		ca.476*		ca.476*
Eksisterende poltestald 5	Slumstrupvej 15		ca.410*		ca.420*
Eksisterende farestald 6	Slumstrupvej 15		ca.432*		ca.432*
Eksisterende smågrisestald 7	Slumstrupvej 15		ca.432*		ca.432*
Eksisterende smågrisestald 8	Slumstrupvej 15		ca.432*		ca.432*
Ny farestald, etape 1	Slumstrupvej 15				1.200
Ny drægtighedsstald	Slumstrupvej 15				5.500
Ny smågrisestald 1	Slumstrupvej 15				1.000
Ny smågrisestald 2	Slumstrupvej 15				1.000
Ny farestald, etape 2	Slumstrupvej 15				1.000
2 stk. nye kornsiloer	Slumstrupvej 15				-
Ny maskinhus (35*18)	Slumstrupvej 15				630
Ny gyllebeholder	Slumstrupvej 15			3.000	
Eksisterende gyllebeholder	Slumstrupvej 15	3.000		3.000	
Eksisterende gyllebeholder	Slumstrupvej 15	2.000		2.000	
Eksisterende gyllebeholder	Slumstrupvej 13	1.200		1.200	
I alt		6.000	4.788	9.000	13.902*

* Beregnet via luftfotos

Udvidelsen deles op i følgende 2 etaper:

Etape I

- På Slumstrupvej 15 udføres følgende:
  - Der bygges 1.200 m² (ca. 120 nye farestier) til eksisterende farestald.
  - Produktionen af smågrisene udvides fra 20.400 smågrise til 25.000 smågrise.
  - Soholdet udvides ikke.

- På Slumstrupvej 13 udføres følgende:
  - Farestalden lukkes ned
  - Produktionen af smågrise fastholdes på 6.000 stk. smågrise.
  - Soholdet udvides ikke.

Etape II

- På Slumstrupvej 15 udføres følgende:
  - Der etableres en løbe-drægtighedsstald på ca. 5.500 m²
  - Der etableres en gyllebeholder på 3.000 m³ med overdækning
  - Der etableres ca. 1.000 m² farestald til eksisterende farestald
  - Der etableres ca. 2.000 m² smågrisestald til eksisterende smågrisestalde
  - Det etableres to nye siloer i forbindelse med eksisterende siloer
  - Der etableres et maskinhus på 630 m²
  - Der etableres kontor mm. I forbindelse med løbeafdelingen

- På Slumstrupvej 13 udføres følgende:
  - Drægtighedsstald lukkes

Bemærkning

Ejendommene Slumstrupvej 13 og Slumstrupvej 15 er blevet sammenmatrikuleret

Staldanlæg med dyr, Ansøgt drift

Kategori	Staldsystem	Antal årsdyr	Antal DE	Indgangs vægt (kg)	Udgangs vægt (kg)	Antal sti- pladser
Slumstrupvej 13						
Eksisterende smågrisestald						
Smågrise	Toklimastald, delvis spaltegulv	6.000	30,12	7,2	32,0	923
Slumstrupvej 15						
Ny smågrisestald – Tilbygning 1						
Smågrise	Toklimastald, delvis spaltegulv	7.500	37,65	7,2	32,0	1150
Ny smågrisestald – Tilbygning 2						
Smågrise	Toklimastald, delvis spaltegulv	7.500	37,65	7,2	32,0	1150
Eksisterende farestald						
Årssø	Kassestier, delvis spaltegulv	228	15,95			57
Eksisterende poltestald						
Slagtesvin	Delvis spaltegulv, 25-40% fast gulv	600	16,67	32,0	107,0	150
Eksisterende farestald						
Årso	Farestald, kassestier, delvis spaltegulv	258	18,04			65
Eksisterende smågrisestald 1						
Smågrise	Toklimastald, delvis spaltegulv	9.500	47,69	7,2	32,0	1460
Eksisterende smågrisestald 2						
Smågrise	Toklimastald, delvis spaltegulv	9.500	47,69	7,2	32,0	1460
Ny farestald – Etape 1						
Årso	Farestald, kassestier, delvis spaltegulv	274	19,16			68
Ny drægtighedsstald						
Årso	Løbe og drægtighedsstald. Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	400	64,82			300
Årso	Løbe og drægtighedsstald. Løsgående, delvis spaltegulv	800	129,63			600
Ny farestald – Etape 2						
Årso	Farestald, kassestier, delvis spaltegulv	400	30,77			110
I alt			495,84		-	-

Fordelingen af husdyrgødning/dyreenheder:

		Antal DE
Producerede gødning	Slumstrupvej 13-15	495,84
Afsat husdyrgødning	Aftalearealer der er miljøgodkendt/bioga sanlæg.	375,50
Til afsætning på ejede/forpagtede arealer		120,34

INDHOLDSFORTEGNELSE:

STAMBLAD:	2
OPLYSNINGER OM HUSDYRBRUGET:	3
STALDANLÆG MED DYR, ANSØGT DRIFT	5
FORDELINGEN AF HUSDYRGØDNING/DYREENHEDER:	6
1. MEDDELELSE AF MILJØGODKENDELSE	9
1.1 BAGGRUND OG KORT RESUMÉ	9
1.2 AFGØRELSEN	10
2. VILKÅR FOR MILJØGODKENDELSEN	12
2.1 Generelt	12
2.2 Uheld og risici	13
2.3 Årsproduktion	13
2.4 Foder	13
2.5 Staldanlæg	13
2.6 Opbevaringsanlæg generelt / ny gyllebeholder	15
2.7 Gyllehåndtering	16
2.8 Transport	16
2.9 Restvand	16
2.10 Oplag af olie og medicin	16
2.11 Affald	16
2.12 Skadedyr	16
2.13 Lugt	17
2.14 Støjkluder	17
2.15 Lys	17
2.16 Støv	17
2.17 Udbringningsarealer	17
2.18 Bedst tilgængelige teknik / Renere teknologi	18
2.19 Tilsyn, kontrol og egenkontrol	18
2.20 Ophør	19
3. FORMALIA	20
3.1 LOVGRUNDLAG	20
3.2 OFFENTLIGHED	20
3.3 KLAGEVEJLEDNING	20
3.4 UDNYTTELSE	21
BILAG 1. MILJØREDEGØRELSE FOR MILJØGODKENDELSEN	24
1.1 IKKE TEKNISK RESUMÉ	24
1.2 OPLYSNINGER OM KRING ANLÆGGET OG EJENDOMMEN	26
1.3 STALDANLÆG MED DYR, NUDRIFT/ ANSØGT DRIFT	33
1.4 OPLYSNINGER OM OPBEVARINGSANLÆG	35
1.5 BEREGNINGER PÅ ANLÆG	36
1.6 PÅVIRKNING AF NATUR	41
1.7 OPLYSNINGER OM KRING AREALER	43
1.8 OPLYSNINGER OM GØDNING	44
1.9 BEREGNINGER PÅ AREALER	46
1.10 OPBEVARINGSKAPACITET	47
1.11 BAT (BEDST TILGÆNGELIG TEKNIK/ RENERE TEKNOLOGI)	48
BILAG 2. MILJØVURDERING FOR MILJØGODKENDELSEN	53
2.1 BAGGRUND	53
2.2 BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD	53
2.2.1 Afstandskrav	53
2.2.2 Beskyttelseslinjer	54
2.2.3 Kulturmiljø	54
2.2.4 Placering i landskabet	54
2.3 INDRETNING OG DRIFT	55
2.3.1 BAT – bedste tilgængelige teknik	55

2.3.2 Håndtering af regnvand og restvand	59
2.3.3 Medicin, olie og brændstof	59
2.3.4 Håndtering og opbevaring af affald.....	59
2.3.5 Håndtering af unormale driftssituationer, eller uheld	59
2.4 BEGRÆNSNING AF EVENTUELLE GENER FOR NABOER	59
2.4.1 Lugt.....	59
2.4.2 Støj.....	60
2.4.3 Lys.....	61
2.4.4 Fluer og skadedyr	61
2.4.5 Støv	61
2.4.6 Trafik, til- og frakørsel.....	61
2.4.7 Egenkontrol.....	62
2.5 ALTERNATIVE LØSNINGER.....	62
2.5.1 Andre muligheder	62
2.5.2 0-alternativ	62
2.6 OPHØR.....	62
2.7 NATUR OG VAND	63
2.7.1 International natur – beskrivelse	63
2.7.2 Vandmiljøet.....	63
2.7.3 Jordtype og eventuelle dræn	64
2.7.4 Sædskifte	64
2.7.5 Bilag IV-arter.....	65
2.7.6 Kvælstofudvaskning til overfladevand	66
2.7.7 Fosforudvaskning til overfladevand.....	68
2.7.8 Ammoniakemission	71
2.7.9 Grundvand:.....	76
2.8 PROJEKTETS SANDSYNLIGE MILJØPÅVIRKNING.....	76
2.9 KONKLUSION.....	76
BILAG 3. KOMMENTARER TIL MILJØGODKENDELSEN:	78
STØJ	78
BILAG 4. SITUATIONSPLAN, SAMLEDE ANLÆG.....	79
Bilag 5: udbringningsarealer, natur.....	
Bilag 6: Udbringningsarealer, fosfor.....	
Bilag 7: Udbringningsarealer, Nitratklasser.....	
Bilag 8: Udbringningsarealer, Grundvand.....	
Bilag 9a+9b:Udbringningsarealer, Kulturmiljø.....	
Bilag 10: Beskrivelse af nærmeste natura 2000 områder.....	
Bilag 11: Transportveje.....	
Bilag 12: Placering af silo og døde dyr.....	
Kortmateriale er gengivet af Ringkøbing-Skjern Kommune med tilladelse fra Kort- og matrikelstyrelsen. Copyright Kort- og matrikelstyrelsen 1992 /KD.86.1033.	

Copyright

Luftfotos – Danmarks Digitale Ortofoto – er gengivet af Ringkøbing-Skjern Kommune med tilladelse fra Cowi. **DDO ©, Copyright COWI.**

1. Meddelelse af miljøgodkendelse

1.1 Baggrund og kort resumé

Baggrund

Ringkøbing-Skjern Kommune modtog den 30. januar 2014 en ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbruget beliggende på adressen Slumstrupvej 13-15, 6900 Skjern. Ansøgningen om miljøgodkendelse omfatter hele husdyrbruget med tilhørende arealer, en udvidelse i husdyrbrugets dyrehold af søer og smågrise svarende til 278,72 DE til et dyrehold bestående af søer, smågrise og slagtesvin svarende til 495,84 DE.

Udvidelsen vil ifølge ansøgningen forløbe i følgende 2 etaper:

Etape I

- På Slumstrupvej 15 sker følgende:

Der bygges 1.200 m² (ca. 120 nye farestier) til eksisterende farestald.
Produktionen af smågrisene udvides fra 20.400 smågrise til 25.000 smågrise.
Soholdet udvides ikke.

- På Slumstrupvej 13 sker følgende:

Farestalden lukkes ned
Produktionen af smågrise fastholdes på 6.000 stk. smågrise.
Soholdet udvides ikke.

Etape II

- På Slumstrupvej 15 sker følgende:

Der etableres en løbe-drægtighedsstald på ca. 5.500 m²
Der etableres en gyllebeholder på 3.000 m³ med overdækning
Der etableres ca. 1.000 m² farestald til eksisterende farestald
Der etableres ca. 2.000 m² smågrisestald til eksisterende smågrisestalde
Der etableres to nye siloer i forbindelse med eksisterende siloer
Der etableres et maskinhus på 630 m²
Der etableres kontor mm. I forbindelse med løbeafdelingen

- På Slumstrupvej 13 sker følgende:

Drægtighedsstald lukkes
Produktionen af smågrise fastholdes på 6.000 stk. smågrise.

Kort resumé

Afstandskrav

Alle lovpligtige afstandskrav er ifølge ansøgningen overholdt.

Ammoniak

Etape I

BAT- emissionskravet vurderes at være overholdt for etape I, idet der anvendes gyllekøling i tilbygningen på 1.200 m² (ca. 120 nye farestier) til den eksisterende farestald på Slumstrupvej 15. Der henvises til beregninger for etape II.

Desuden lukkes farestalden på Slumstrupvej 13.

Etape II

BAT- emissionskravet vurderes at være overholdt for etape II, idet beregninger af

BAT- emissionskravet er 4.775 kg NH₃. Ammoniakemissionsniveauet for etape II er beregnet til 4.665,46 kg NH₃.

Lugt

Der er udført lugtberegninger for det samlede anlæg og særskilt for Slumstrupvej 15. Beregningerne viser, at genekriterierne for byzone, samlet standene fra staldanlæggene er overholdt.

Fosfor

BAT-emissionsniveau for bedriften er fastlagt til 12.326,76 kg P/DE ab lager for etape II. Emissionsniveauet ved det ansøgte projekt er for etape II beregnet til 12.325,59 kg P/DE.

Nitrat, overfladevand

I projektet er udvaskningen som et planteavlsbrug beregnet til 78,1 kg N/ha.

Kvælstofudvaskning i det konkrete projekt er i ansøgningen beregnet til 77,8 kg N/ha og overstiger dermed ikke udvaskningen, der svarer til et planteavlsbrug.

Nitrat, grundvand

Udbringningsarealerne ligger uden for nitratfølsomme indvindingsområder. Arealerne er derfor ikke omfattet af et skærpet beskyttelsesniveau for kvælstofudvaskningen.

Det er derfor vurderet, at det ansøgte projekt ikke vil medføre en væsentlig nitratpåvirkning af grundvandet herunder de nitratfølsomme indvindingsområder.

Natur

Det generelle beskyttelsesniveauer i forhold til Kategori 1-, 2- og 3-Natur er overholdt.

1.2 Afgørelsen

Ringkøbing-Skjern Kommune meddeler hermed miljøgodkendelse af husdyrbruget på ejendommen matr. nr. 1a Slumstrup Hgd., Sædding beliggende på adressen Slumstrupvej 13-15, 6900 Skjern. Afgørelsen meddeles i medfør af §12 stk. 2 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug og på de angivne vilkår.

Miljøgodkendelsen gælder hele husdyrbruget med tilhørende ejede/forpagtede arealer og omfatter en udvidelse i husdyrholdet **fra** 760 søer og 20.400 smågrise (7,2-32 kg) i alt svarende til 278,72 DE **til** 1.200 søer, 40.000 smågrise (7,2 – 32 kg) og 600 slagtesvin (32-107 kg) i alt svarende til 495,84 DE, samt opførelse af ny farestald på 1200 m² (etape I).

I etape 2 opføres en ny drægtighedsstald på 5.500 m², nye smågrisestald på 2000 m², ny farestald på 1.000 m², ny maskinhus på 630 m² og 2 stk. nye kornsiloer.

Miljøgodkendelsen omfatter alle arealer drevet under ejendommens CVR-nummer.

Afgørelse om miljøgodkendelse sker på baggrund af ansøgning skema nr. 59.013, version 5, downloadet den 16. februar 2015.

Afgørelsen om miljøgodkendelse af husdyrbruget Slumstrupvej 13-15, 6900 Skjern meddeles på baggrund af, at Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af bedst tilgængelige teknik og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet, uden at påvirke

omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til naboer, landskab, natur og miljø.

Husdyrbruget skal indrettes og drives som beskrevet i ansøgningen, samt supplerende oplysninger, indkommet til Ringkøbing-Skjern Kommune i forbindelse med sagsbehandlingen, med mindre vilkårene i denne miljøgodkendelse og generel lovgivning, stiller skærpede krav.

Der gøres hermed opmærksom på, at miljøgodkendelsen ikke fritager fra krav om tilladelse, godkendelse, eller dispensation efter anden lovgivning, herunder Museumsloven. Eventuelt byggeri må først påbegyndes, når der ligger en særskilt tilladelse til igangsættelse af byggeriet.

Vi anmoder om, at Ringkøbing-Skjern Kommune bliver orienteret, såfremt der sker ændringer i ejerforhold eller af driftsansvarlig.

2. Vilkår for miljøgodkendelsen

Konkrete bestemmelser i lovgivningen, som er generelt gældende for landbrug, er som hovedregel, ikke nævnt i denne miljøgodkendelse. Miljøgodkendelsen meddeles på de nedenstående vilkår.

2.1 Generelt

- 1) Husdyrbruget skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af ansøgningen og med de eventuelle ændringer, der fremgår af miljøgodkendelsen.
- 2) Miljøgodkendelsen skal være udnyttet efter følgende:

Etape I

- Der bygges 1.200 m² (ca. 120 nye farestier) til eksisterende farestald.
- Produktionen af smågrisene udvides fra 20.400 smågrise til 25.000 smågrise.
- Gyllekøling under ny farestald opstartes.

Etape II

- Der etableres en løbe-drægtighedsstald på ca. 5.500 m²
- Der etableres en gyllebeholder på 3.000 m³ med overdækning
- Der etableres ca. 1.000 m² farestald til eksisterende farestald
- Der etableres ca. 2.000 m² smågrisestald til eksisterende smågrisestalde
- Det etableres to nye siloer i forbindelse med eksisterende siloer
- Der etableres et maskinhus på 630 m²
- Gyllekøling under ny farestald + gyllekøling under ny løbe-drægtighedsstald opstartes.

Etape I skal senest være udnyttet **1. oktober 2018**. Etape II skal senest være udnyttet den **1. oktober 2020**.

Med "udnyttet" menes, at planlagt byggeri- og anlægsarbejde er iværksat og at arbejdet fortsætter og færdiggøres i et rimeligt tempo og skal være afsluttet inden for et år efter fristens udløb. Et påbegyndt byggeri kan således ikke afbrydes i en længere periode og derefter genoptages.

Byggeri i henhold til miljøgodkendelsen må godt foregå, selvom byggeriet ikke er påbegyndt, inden miljøgodkendelsen er udløbet, hvis der er indgået en retlig bindende kontrakt med en entreprenør. Denne kontrakt skal være underskrevet, inden miljøgodkendelsen udløber.

Den del af byggeriet i miljøgodkendelsen som ikke er udnyttet bortfalder.

- 3) De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
- 4) Drifts-, indretnings-, eller bygningsmæssige ændringer, skal anmeldes til kommunen inden de påbegyndes. Kommunen vurderer, om de aktuelle planer for ændring/udvidelse/renovering kan ske inden for rammerne af denne miljøgodkendelse.
- 5) Inden miljøgodkendelsen af produktionsudvidelsen udnyttes, skal der foreligge en underskrevet kontrakt vedrørende afsætning af kvæggylle til godkendt biogasanlæg i overensstemmelse med ansøgningens oplysninger.

Kopi af kontrakten skal fremsendes til tilsynsmyndighedens accept, inden miljøgodkendelsen må udnyttes. Alternativt skal det dokumenteres, at der er tilstrækkelige udbringningsarealer til rådighed for udvidelsen og disse arealer skal godkendes af kommunen.

2.2 Uheld og risici

- 6) Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til at anmelde dette til tilsynsmyndigheden, Ringkøbing-Skjern Kommune den først kommende hverdag. Er der behov for øjeblikkelig indsats ringes 112. Senest 14 dage efter driftsuheld skal driftsansvarlig fremsende en skriftlig orientering, der beskriver uheldets omfang og indsatsen mod miljømæssige skader, samt beskriver forebyggende foranstaltninger, der begrænser risiko for nye uheld.
- 7) Ejendommens beredskabsplan/driftsforskrift skal til en hver tid være ajourført.

2.3 Årsproduktion

- 8) Den godkendte husdyrproduktion skal være jævnt fordelt over året.
- 9) Miljøgodkendelsen omfatter et dyrehold bestående af 1.200 søer, 40.000 smågrise (7,2 – 32 kg) og 600 slagtesvin (32-107 kg) i alt svarende til 495,84 DE.

Note:

Dyreholdet på 6.000 smågrise (7,2-32 kg) skal placeres på Slumstrupvej 13.

(I tilfælde af kommende ændringer af dyreenhedsdefinitionerne skal det påpeges, at der ved fortolkning af en afgørelse skal anvendes den dyreenhedsdefinition, der var gældende på det tidspunkt, hvor godkendelsen blev givet).

Almindelige sæsonudsving, samt tilpasninger pga. sanering og lignende accepteres, det samme gør udsving i dyreholdets størrelse, som følge af mindre tilpasninger pga. ændrede vægtintervaller, så længe de maksimale 495,84 DE ikke overskrides.

2.4 Foder

- 10) Det skal føres en logbog eller en produktionskontrol, hvor det skal fremgå, at der for søerne anvendes max. 4,6 g total P pr. FE.

2.5 Staldanlæg

- 11) Følgende staldsystemer er gældende for denne godkendelse:

Kategori	Staldsystem	Antal årsdyr	Antal DE	Indgangs vægt (kg)	Udgangs vægt (kg)	Antal sti- pladser
Slumstrupvej 13						
Eksisterende smågrisestald						
Smågrise	Toklimastald, delvis spaltegulv	6.000	30,12	7,2	32,0	923
Slumstrupvej 15						
Ny smågrisestald – Tilbygning 1						
Smågrise	Toklimastald, delvis spaltegulv	7.500	37,65	7,2	32,0	1150
Ny smågrisestald – Tilbygning 2						
Smågrise	Toklimastald, delvis spaltegulv	7.500	37,65	7,2	32,0	1150
Eksisterende farestald						
Årssø	Kassestier, delvis spaltegulv	228	15,95			57
Eksisterende poltestald						
Slagtesvin	Delvis spaltegulv, 25-40% fast gulv	600	16,67	32,0	107,0	150
Eksisterende farestald						
Årso	Farestald, kassestier, delvis spaltegulv	258	18,04			65
Eksisterende smågrisestald 1						
Smågrise	Toklimastald, delvis spaltegulv	9.500	47,69	7,2	32,0	1460
Eksisterende smågrisestald 2						
Smågrise	Toklimastald, delvis spaltegulv	9.500	47,69	7,2	32,0	1460
Ny farestald – Etape 1						
Årso	Farestald, kassestier, delvis spaltegulv	274	19,16			68
Ny drægtighedsstald						
Årso	Løbe og drægtighedsstald. Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	400	64,82			300
Årso	Løbe og drægtighedsstald. Løsgående, delvis spaltegulv	800	129,63			600
Ny farestald – Etape 2						
Årso	Farestald, kassestier, delvis spaltegulv	400	30,77			110
I alt			495,84		-	-

- 12) De nye bygninger (ny drægtighedsstald på 5.500 m², nye smågrisestald på 2.000 m², ny farestald på 1.000 m², ny maskinhus på 630 m²) skal opføres i samme materialer og farvevalg som det eksisterende staldbyggeri.
- 13) Eksisterende beplantning (læhegn mv.) skal opretholdes og vedligeholdes.
- 14) De nye staldbygning skal opføres i samme materialer og farvevalg som det eksisterende staldbyggeri.

Gyllekøling

- 15) I den nye farestald (etape 1 - stald nr. 199321), den nye farestald (etape 2 - stald nr. 199339) og drægtighedsstalden (stald nr. 1999322) skal der etableres gyllekøling i gyllekanalerne jf. BAT-blad fra Miljøstyrelsen "Køling af gyllen i svinestalde".
- 16) I den nye farestald (etape 1 - stald nr. 199321), den nye farestald (etape 2 - stald nr. 199339) og drægtighedsstalden (stald nr. 199322) skal gyllekanalerne forsynes med gyllekøling, i alt 2.170 m² (370+1.800). For at opnå en reduktion i ammoniakemissionen på 17 procent, skal der i gennemsnit over året være en køleeffekt på mindst 12,8 W/m².
Ammoniakreduktionen er den reduktion, der er nødvendig for at leve op til kommunens BAT-niveau for ammoniak.

Køleeffekten er beregnet ud fra formel 1 i Miljøstyrelsens BAT-blad "Køling af gyllen i svinestalde" $\text{Reduktion (\%)} = -0,008x^2 + 1,5x$, hvor $x = \text{køleeffekt/m}^2$.
- 17) Varmepumpen skal kunne levere en køleeffekt på mindst 100,1 kW.
- 18) Anlægget for gyllekøling skal være i drift 8760 timer pr. år og være forsynet med en timetæller på varmepumpen. Hvis der sættes en varmepumpe med en større køleeffekt på anlægget, bliver den faktiske driftstid pr. år (den tid hvor varmepumpen faktisk kører) kortere. Den månedlige driftstid, hvor varmepumpen kører, skal indføres i en driftsjournal.
- 19) Køleanlægget skal være forsynet med et trykovervågningssystem, samt en alarm og en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage i varmesystemet stopper køleanlægget. Anlægget må ikke kunne genstarte automatisk efter driftsstop.
- 20) Enhver type af driftsstop noteres i driftsjournalen sammen med årsagen hertil.
- 21) Anlægget skal vedligeholdes ved at følge fabrikantens vejledning herom

2.6 Opbevaringsanlæg generelt / ny gyllebeholder

Beholdere til flydende husdyrgødning

- 22) De eksisterende gyllebeholder på 3.000 m³, 2.000 m², samt den nye gyllebeholder på 3.000 m³ skal have fast overdækning i form af telt/ flydedug/betonlåg. Umiddelbart efter endt omrøring og udkørsel skal flydedug/telt lukkes.
- 23) Pumpning af gylle til gyllebeholder med teltoverdækning skal ske via et dykket indløb, eller lignende, således at gyllen ikke "plaskes" ned i beholderen. Indløbet

skal sikres mod tilbageløb.

- 24) Opbevaringskapaciteten skal være mindst 9 mdr.

Ny gyllebeholder

- 25) Der skal etableres en støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder, hvor påfyldning af gylle ved gyllebeholderen finder sted. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter end påfyldning af gylle. Et alternativ til etablering af en støbt plads er, at pumpningen/sugningen af gylle fra beholderen altid sker med selvfyldende vogn eller lign., der har returløb til beholderen.

Såfremt der bakkes til beholderen, skal der etableres en anordning der sikrer beholderen mod påkørsel.

- 26) Gyllebeholderen må ikke uden kommunens tilladelse tages i brug til andet formål end det ansøgte.
- 27) Gyllebeholderen skal fjernes uden udgift for kommunen, når den ikke længere er i brug til det formål, hvortil den er tilladt.

2.7 Gyllehåndtering

- 28) Håndtering af gylle skal foregå under opsyn og eventuelt spild skal straks opsamles.

2.8 Transport

- 29) Transport af husdyrgødning skal som udgangspunkt forgå af de på bilag 11 angivne veje.

2.9 Restvand

- 30) Vask af landbrugsmaskiner og redskaber skal ske på fast vaskeplads med bortledning af vaskevandet til opsamlingsbeholder. Alternativt kan vask af landbrugsmaskiner ske på udbringningsarealerne.

2.10 Oplag af olie og medicin

- 31) Eventuelt spild af olie skal straks opsamles af velegnet absorptionsmateriale – eks. kattegrus.
- 32) Spildolie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.
- 33) Medicin skal opbevares forsvarligt og utilgængeligt for uvedkommende.

2.11 Affald

- 34) Affald skal opbevares og bortskaffes, efter kommunens til en hver tid gældende affaldsbekendtgørelse.

2.12 Skadedyr

- 35) Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse - som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium.

- 36) Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). På forlangende skal indgås kontrakt med autoriseret rottebekæmpelsesfirma.

2.13 Lugt

- 37) Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at der opstår væsentlige lugtgener, der vurderes at være væsentlig større end grundlaget for miljøgodkendelsen, kan kommunen kræve, at der skal indgives og gennemføres projekt for afhjælpende foranstaltninger.

2.14 Støjklider

- 38) Husdyrbrugets bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige værdier, angivet i nedenstående tabel (se bilag 3 ved dokumentation), målt ved nabobeboelser, eller deres opholdsarealer:

Mandag-fredag kl. 7-18 Lørdag kl. 7-14	Alle dage kl. 18-22 Lørdag kl. 14-18 Søn- og helligdag Kl. 7-18	Alle dage kl. 22-7	Alle dage kl. 22-7 Maksimal værdi
55 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)	55 dB(A)

- 39) Husdyrbruget skal for egen regning dokumentere, at støjvilkår overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at støjvilkår ikke kan overholdes.

Viser kontrolmålingen en overskridelse af de fastsatte støjgrænser, kan tilsynsmyndigheden kræve, at der iværksættes støjreducerende tiltag.

2.15 Lys

- 40) Driften må ikke medføre væsentlige lysgener for de omkringboende.
- 41) Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at bedriften giver anledning til væsentlige lysgener, skal bedriften lade udarbejde en handlingsplan og derefter gennemføre denne. Handlingsplanen skal godkendes af tilsynsmyndigheden.

2.16 Støv

- 42) Driften må ikke medføre støvgener uden for ejendommens eget areal, som af tilsynsmyndigheden skønnes at være væsentlige.
- 43) Fodersiloer skal indrettes således, at støvgener i forbindelse med indblæsning af foder undgås, f.eks. med melcykloner, eller anden støvbegrænsende foranstaltninger.

2.17 Udbringningsarealer

- 44) Husdyrbrugets husdyrgødning må udbringes på de udbringningsarealer, der er angivet på bilagene 5 til 9b.
- 45) På husdyrbrugets udbringningsarealer, må der i alt udbringes gylle med maksimalt 2.964,59 kg P/år og 12.282,71 kg N/år i alt svarende til 1,32 DE/ha. Ønskes der

udbragt husdyrgødning med et samlet større indhold af fosfor og/eller kvælstof, skal kommunen godkende det.

- 46) Ønskes udbringningsarealet ændret, skal det anmeldes til kommunen inden planårets begyndelse den 1. august. Kommunen vurderer herefter om udbringningen af husdyrgødning vil påvirke de nye arealer væsentligt.
- 47) Der skal etableres 14% ekstra efterafgrøder, beregnet ud fra efterafgrødegrundarealet i årets markplan, ud over det af Plantedirektoratets til enhver tid gældende lovpligtige krav om efterafgrøder.
- 48) Udbringning af husdyrgødning skal ske i overensstemmelse med god landmandspraksis, således at lugtgener begrænses. Såfremt god landmandspraksis ikke efterleves, kan tilsynsmyndigheden meddele påbud med henblik på at sikre, at god landmandspraksis overholdes.
- 49) Udbringning af husdyrgødning må ikke foretages, når jorden er mættet med vand, oversvømmet, frossen, eller dækket af sne, eller forud for varslede kraftige regnskyl/store nedbørsmængder.

2.18 Bedst tilgængelige teknik / Renere teknologi

- 50) Ved næste gennemgribende reovering af de eksisterende stalde (se ovenfor), skal staldene leve op til, hvad der til den tid er BAT på disse stalde.
- 51) Enzymet fytase skal anvendes i alle foderblandinger. Fytase doseres, således at fosforindholdet reduceres maksimalt. Den doserede mængde skal afpasses således, at den til enhver tid er økonomisk, dyrevelfærds- og miljømæssig forsvarligt. Anvendelse af fytase skal kunne dokumenteres ved tilsyn i form af ajourførte foderplaner.
- 52) Der skal anvendes fasefodring på ejendommen. Anvendelse af fasefodring skal kunne dokumenteres ved tilsyn i form af ajourførte foderplaner.
- 53) I forbindelse med udvidelsen skal der foretages et energitjek af en energirådgiver.

2.19 Tilsyn, kontrol og egenkontrol

- 54) Dokumentation i form af logbog, kvitteringer, sædskifte- og gødningsplaner, opbevaringsaftaler, forpagtnings- og overførelsesaftaler (af mindst 1 års varighed) opbevares i mindst 5 år og forevises tilsynsmyndighed efter anmodning.
- 55) Efter tilsynsmyndighedens anmodning skal der forevises beregninger for, at de niveauer for ammoniakemission fra stald og lager, ammoniakdeposition, nitratudvaskning til overfladevand, nitratudvaskning til grundvand, fosforoverskud fra bedriften og lugtgeneafstande fra staldanlæg, der ligger til grund for miljøgodkendelsen, er overholdt.

Hvis forudsætningerne for miljøgodkendelsen ændres, skal der foretages nye beregninger af gene- og miljøpåvirkningen.

- 56) Dokumentation i form af kvitteringer, sædskifte- og gødningsplaner, opbevaringsaftaler, forpagtnings- og overførelsesaftaler (af mindst 1 års varighed) opbevares i mindst 5 år og forevises tilsynsmyndighed efter anmodning.
- 57) Efter tilsynsmyndighedens anmodning, skal der forevises beregninger for, at de niveauer for ammoniakemission fra stald og lager, ammoniakdeposition,

nitratudvaskning til overfladevand, nitratudvaskning til grundvand, fosforoverskud fra bedriften og lugtgeneafstande fra staldanlæg, der ligger til grund for miljøgodkendelsen, er overholdt.

2.20 Ophør

- 58) Ved ophør af driften, skal der træffes de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende tilstand. Bl.a. skal stoffer, der kan forurene jord, grundvand og overfladevand, samt affald bortskaffes, efter gældende regler.

Kommunen kan kræve, at tiloversblevne bygninger, gyllebeholdere m.v. skal nedrives, såfremt de ikke efterfølgende, skal anvendes til andet formål og såfremt de ved syn og skøn, vurderes misligholdt.

Efter landzonebestemmelserne jf. planlovens §§ 37 og 38 kan overflødige driftsbygninger tages i brug til en række formål, uden egentlig kommunal godkendelse, altså alene efter anmeldelse.

3. Formalia

3.1 Lovgrundlag

Miljøgodkendelsen er givet på nedenstående lovgrundlag fra Miljøministeriet (inklusive eventuelle ændringer til den anførte lovgivning, der gælder på godkendelsestidspunktet).

Der gøres opmærksom på, at ansøger selv har ansvar for at indhente nødvendige godkendelser/tilladelser i henhold til anden lovgivning.

- Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, nr. 1486 af 4. december 2009 (Husdyrloven).
- Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1283 af 8. December 2014 (Husdyrbekendtgørelsen).
- Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. nr. 915 af 27. juni 2013 (Husdyrgødningsbekendtgørelsen).
- Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse, nr. 951 af 3. juli 2013 (Naturbeskyttelsesloven).
- Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter nr. 408 af 1. maj 2007.
- Bekendtgørelse om affald, nr. 1309 af 18. december 2012 (Affaldsbekendtgørelsen).
- Bekendtgørelse om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines nr. 1321 af 21. december 2011 (Olietankbekendtgørelsen).

3.2 Offentlighed

Ansøgningsmaterialet har været offentliggjort på Ringkøbing-Skjern Kommunes hjemmeside www.rksk.dk/landbrug fra den 7. februar 2014 til den 28. februar 2014, hvor der ikke er indkommet bemærkninger til det ansøgte.

Udkastet til miljøgodkendelsen har været i 6 ugers høring hos ansøger, konsulent og naboer fra den 27. marts 2015 til den 8. maj 2015 (ved kontortidens ophør), hvor der er indkommet bemærkninger til det ansøgte.

Bemærkningerne har omhandlet placering silo. Desuden håndtering af døde dyr og dårlige til- og frakørselsforhold.

Der er derfor indsat et bilag der viser placeringen af silo samt de døde dyr. Da til- og frakørselsforhold samt håndtering af døde dyr er reguleret af anden lovgivning, er der ikke ændret yderligere i miljøgodkendelsen.

Afgørelse om miljøgodkendelse vil blive offentliggjort den 5. juni 2015 på Ringkøbing-Skjern Kommunes hjemmeside på www.rksk.dk/landbrug.

3.3 Klagevejledning

I henhold til Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug kapitel 7, kan der klages over miljøgodkendelsen af ansøgeren, Miljøministeriet, samt enhver, der må antages, at have en individuel væsentlig interesse i sagens udfald. Der kan desuden klages af de myndigheder og organisationer, der angivet i lovens § 85-87.

Ved klage kan Natur- og Miljøklagenævnet bestemme, at klagen har opsættende virkning på udnyttelsen. Udnyttelse af miljøgodkendelsen i klageperioden og imens eventuel klage behandles sker på eget ansvar.

Ansøgeren vil få besked, hvis der klages over afgørelsen.

Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 500. Klagegebyret tilbagebetales, hvis du får helt, eller delvis medhold i din klage, hvis den påklagede afgørelse ændres, eller ophæves, eller klagen afvises som følge af overskredet frist, manglende klageberettigelse, eller fordi klagen ikke er omfattet af klagenævnets kompetence.

Klagefristen er 4 uger og regnes fra datoen for offentliggørelsen. Klagen skal være modtaget senest den 3. juli 2015.

Indsendelse af klage

Det er obligatorisk for klager at bruge Natur- og Miljøklagenævnets digitale klageportal, med mindre du har fået en tilladelse fra Natur- og Miljøklagenævnet, der fritager dig for at anvende den digitale klageportal. I nedenstående tekst kan du se, hvordan du skal bruge den digitale klageportal.

Digital Klageportal

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Natur- og Miljøklagenævnet. Du klager via Klageportalen. Du kan finde et link på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Du betaler klagegebyret med betalingskort i Klageportalen.

Anmodning om fritagelse for indsendelse via klageportal

Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der ikke er indsendt via Klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende din klage og en begrundet anmodning til Ringkøbing-Skjern Kommune, Smed Sørensens Vej 1, 6950 Ringkøbing. Ringkøbing-Skjern Kommune videresender herefter anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Hjælp til klage

Natur- og Miljøklagenævnet stiller i et vist omfang en supportfunktion til rådighed ved oprettelse af en klage. Supportfunktionen kan kontaktes pr. tlf.: 7254 1101 eller på mail: nmkn@nmkn.dk. De kan kontaktes på følgende tidspunkter: man.-tors. 10.00-15.00, fre. 10.00-14.00.

3.4 Udnyttelse

Miljøgodkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet jf. vilkår 2 i miljøgodkendelsen.

Hvis miljøgodkendelsen ikke har været helt, eller delvis udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af miljøgodkendelsen, som ikke har været udnyttet i de seneste 3 år.

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Vilkårene kan dog til enhver tid ændres efter reglerne i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 40, stk. 2.

Da husdyrbruget er et IE-husdyrbrug skal godkendelsen uanset ovenstående tages op til revurdering, hvis der offentliggøres en BAT-konklusion, der vedrører den væsentligste af husdyrbrugets aktiviteter. Revurderingen skal tilrettelægges, så husdyrbruget kan

overholde de på baggrund af BAT-konklusionen ajourførte vilkår senest fire år efter offentliggørelsen af BAT-konklusionen i EU-tidende.

Husdyrbrugets miljøgodkendelse skal, jf. § 40 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering. Den første revurdering skal dog foretages senest, når der er forløbet 8 år. Første revurdering vil derfor blive påbegyndt i 2023.

På vegne af Teknik- og Miljøudvalget

Ivan Thesbjerg
Fagleder
Land og Vand, Landbrug
Ringkøbing-Skjern Kommune

Poul Bennetzen
Land og Vand, Landbrug
Ringkøbing-Skjern Kommune

Kopi af udkast til miljøgodkendelse er sendt til:

Ansøger:

- Hans Skovgaard Hansen, Åglimt 5,6900 Skjern

Konsulent:

- Nina Gamby, Gråkjær A/S, Lundsvej 24, 8700 Horsens, e-mail: ng@graakjaer.dk

Ejere af nærmeste ejendomme/arealer:

Christian Tang	Fyrstenborgvej 1	Sædding	6900	Skjern
Helle Aae Mouritsen	Fyrstenborgvej 2	Sædding	6900	Skjern
Jens Aae Mouritsen	Fyrstenborgvej 2	Sædding	6900	Skjern
Birgit Dorthea Margrethe Thorø	Fyrstenborgvej 4	Sædding	6900	Skjern
Gert Bank Thorø	Fyrstenborgvej 4	Sædding	6900	Skjern
Niels Arne Stensig	Fyrstenborgvej 5	Sædding	6900	Skjern
Charlotte Stensig	Fyrstenborgvej 5	Sædding	6900	Skjern
Christian Emanuel Villadsen	Fyrstenborgvej 7	Sædding	6900	Skjern
Anna Maria Villadsen	Fyrstenborgvej 7	Sædding	6900	Skjern
Lykke Pedersen	Granvej 2	Sædding	6900	Skjern
Alfred Ertbølle Madsen	Granvej 2	Sædding	6900	Skjern
Elsebeth Petra Jansen	Højbo 1	Sædding	6900	Skjern
Holger Aas Jansen	Højbo 1	Sædding	6900	Skjern
Lis Knüppel	Højgårdvej 2	Sædding	6900	Skjern
Laurids Holk Lauridsen	Højgårdvej 4	Sædding	6900	Skjern
Signe Kjær Lauridsen	Højgårdvej 4	Sædding	6900	Skjern
Søren Astrup Madsen	Slumstrupvej 4	Sædding	6900	Skjern
Line Lind Madsen	Slumstrupvej 4	Sædding	6900	Skjern
Maria Enggrob Bøgh	Slumstrupvej 6	Sædding	6900	Skjern
Jesper Enggrob Bøgh	Slumstrupvej 6	Sædding	6900	Skjern
Jonna Britta Vendelbo	Slumstrupvej 10	Sædding	6900	Skjern
Knud Erik Vendelbo	Slumstrupvej 10	Sædding	6900	Skjern

Søren Pedersen	Slumstrupvej 17	Sædding	6900	Skjern
Helle Laugaard Pedersen	Slumstrupvej 17	Sædding	6900	Skjern
Niels Jørgen Madsen	Oldager Allé 15		6900	Skjern

Kopi af miljøgodkendelsen er sendt til:

- Konsulent Nina Gamby, Gråkjær A/S, Lundsvej 24, 8700 Horsens, e-mail: ng@graakjaer.dk
- Ringkøbing-Skjern museum, Arkæologisk Afdeling v/Torben Egebjerg, e-mail: post@arkvest.dk
- Det økologiske Råd, 2200 København N, e-mail: husdyr@ecocouncil.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, e-mail: natur@dof.dk, ringkoebing-skjern@dof.dk
- Sundhedsstyrelsen, Lyseng Allé 1, 8270 Høbjerg, e-mail: senord@sst.dk
- Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, Taulov, 7000 Fredericia, e-mail: mail@dkfisk.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup, e-mail: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomiteé for Ringkøbing-Skjern Kommune, e-mail: dnringkoebing-skjern-sager@dn.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Skyttevej 4, 7182 Bredsten, e-mail: post@sportsfiskerforbundet.dk
- Danmarks Sportfiskerforbund, e-mail: lbt@sportsfiskerforbundet.dk, lp@sportsfiskerforbundet.dk
- Friluftsrådet Midt-Vest, e-mail: midtvestjylland@friluftsraadet.dk

Bilag 1. Miljøredegørelse for miljøgodkendelsen

Oplysninger om husdyrbrugets indretning og drift stammer fra ansøgningen om miljøgodkendelse, samt fra supplerende oplysninger, indhentet efter modtagelsen af ansøgningen.

Der er, ifølge ansøgningen, anvendt skema nr.59013, version 5, downloadet den 16. februar 2015.

1.1 Ikke teknisk resumé

Produktionens størrelse og fordeling af arealer

Baggrunden for denne ansøgning er, at der i dag er søer på to ejendommen. De højdrægtige søer flyttes mellem de to ejendomme, eftersom der er farestald både på Slumstrupvej 13 og 15. dette er ikke hensigtsmæssigt i længden pga. dyrevelfærd, derfor ansøges der om at i første omgang at samle alle diegivende søer på nr. 15. efterfølgende ønskes der, at også de drægtige søer skal være på nr. 15, så man ikke skal transportere søer mellem de to ejendommen.

Produktionen ønskes udvidet fra 278,74 DE

- 760 søer
- 20.400 smågrise fra 7,2-32 kg

Til 495,85 DE

- 1.200 Søer
- 40.000 smågrise 7,3-32 kg
- 600 slagtesvin 32-107 kg

Udvidelsen vil foregå i to etaper. I etape 1 sker der ikke en udvidelse af soholdet, dog udvides smågrisene fra 20.400 smågrise til 25.000 smågrise.

Til ejendommen er der 120,79 ha eget til udbringning af husdyrgødning. På egne og forpagtede arealer bliver der udbragt gylle fra Slumstrupvej 13 og 15. Den resterende mængde gylle bliver afsat til godkendt modtager eller Biogasanlæg.

Bygningsanlæggets placering i omgivelserne

Etape I:

- ❖ Der bygges ca. 120 nye farestier til eks. farestald, ca. 1.200 m². farestalden på Slumstrupvej 13 lukkes ned.

Etape 2:

- ❖ Der etableres en løbe-drægtighedsstald på ca. 5.500 m²
- ❖ Der etableres en gyllebeholder på 3.000 m³ med overdækning
- ❖ Der etableres ca. 1.000 m² farestald til eksisterende farestald
- ❖ Der etableres ca. 2.000 m² smågrisestald til eksisterende smågrisestald på nr. 15
- ❖ Smågrisestalden på nr. 13 forsættes uændret.
- ❖ Der etableres to nye siloer i forbindelse med eksisterende siloer
- ❖ Der etableres et maskinhus på ca. 630 m²
- ❖ Der etableres kontor mm i forbindelse med løbeafdelingen

Der er ca. 330 m til nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt fra den nye farestald. Nærmeste samlede bebyggelser er Astrup ca. 2,2 km fra ejendommen og nærmeste byzone er Vrå ca. 5,5 km fra ejendommen.

Der er ingen beskyttelseslinjer eller fredninger nær placeringen af den nye stald.

Lugt

Lugtgenekriterierne er overholdt til byzone, samlet bebyggelse og enkelt bolig.

Transporter til og fra ejendommen

Anslået medfører udvidelsen af produktionen på ejendommen, at antallet af transportere stiger fra ca. 474 til ca. 804 årligt.

Da transporterne sker ved hensynsfuld kørsel og da der hovedsageligt er spredt beboelse nær ejendommen vurderes det, at transportere ikke vil give anledning til væsentlige gener for omkringboende. Antallet af transport med gylle til udbringning på arealerne forbliver uændret.

Husdyrgødning

På ejendommen produceres der ca. 13.338 m³ gylle. Der afsættes ca. 326 DE til godkendt aftager eller biogas.

Støv, støj og flue

Ændringen af produktionen på ejendommen forventes ikke at medføre væsentlige gener i forhold til støv, støj og fluer.

Markdriftens påvirkning af omgivelserne herunder udvaskning af N og P

Alle krav er overholdt ved udbringning af 1,4 DE pr ha.

Andre miljøpåvirkninger

Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og udbringning af gylle, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. Det betyder, at produktionens virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som tilfredsstillende.

Type miljøgodkendelse

Da produktionen overstiger 250 DE er der tale om en godkendelse i henhold til § 12 i "Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug".

Tidligere godkendelser

Ejendommen er tidligere blevet screenet ikke VVM-pligtig.

Fleksibilitet

Der forventes en mindre variation i ind/afgangs vægten på +/-5%, da ind/afgangs er gennemsnitlig. Dog vil variationen ikke være så stor, at antallet af DE vil variere væsentligt. Det maksimale antal dyreenheder på 495,85 DE vil ikke blive overskredet.

Datoer

Etape 1 med samling af diegivende søer på nr. 15 forventes opstartet i foråret, da anlægget på nr. 13 er nedslidt og det er ikke optimalt at flytte de diegivende søer. Etape 2 forventes påbegyndt indenfor en tre-årig periode.

Bivirksomhed

Der er ikke biogas eller anden bivirksomhed på ejendommen.

1.2 Oplysninger omkring anlægget og ejendommen

Lokalisering, landskab og planforhold

Området, husdyrbruget ligger i, er domineret af landbrugsdrift, spredt bebyggelse og spredt beplantning.

Der er ca. 330 m til nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt fra ejendommen.

Nærmeste samlede bebyggelse er Astrup ca. 2,2 km fra ejendommen og nærmeste byzone Vrå ca. 5,5 km fra ejendommen.

Der er ingen beskyttelseslinjer eller fredninger nær placeringen af den nye stald.

Ejendommen ligger i et område uden væsentlig terrænhældning.

Kort med afstande til nabo m.v., kort med fredninger og beskyttelseslinjer og kort med terrænhældning er indsat i nærværende bilag.

Faste afstandskrav

	Afstand fra anlægget	Lovkrav (minimum)
Ikke-almene vandforsyningsanlæg	>25 m	25 m
Almene vandforsyningsanlæg	>50 m	50 m
Vandløb/dræn/søer målt fra eks. stald	Ca. 16 m	15 m
Offentlig vej og privat fællesvej målt fra ny gyllebeholder	Ca. 17 m	15 m
Levnedsvirksomhed	>25 m	25 m
Beboelse på samme ejendom	>15 m	15 m
Skel målt fra ny stald, Slumstrupvej 10	Ca. 110 m	30 m
Nabobeboelse uden landbrugspligt, Slumstrupvej 8	Ca. 330 m	50 m

Landskabet og planforhold

I forbindelse med udvidelsen sker der følgende byggeri:

Etape I:

- ❖ Der bygges ca. 120 nye farestier til eks. farestald, ca. 1.200 m². farestalden på Slumstrupvej 13 lukkes ned.

Etape 2:

- ❖ Der etableres en løbe-drægtighedsstald på ca. 5.500 m²
- ❖ Der etableres en gyllebeholder på 3.000 m³ med overdækning
- ❖ Der etableres ca. 1.000 m² farestald til eksisterende farestald
- ❖ Der etableres ca. 2.000 m² smågrisestald til eksisterende smågrisestald på nr. 15
- ❖ Smågrisestalden på nr. 13 forsættes uændret.
- ❖ Der etableres to nye siloer i forbindelse med eksisterende siloer

- ❖ Der etableres et maskinhus på ca. 630 m²
- ❖ Der etableres kontor mm i forbindelse med løbeafdelingen

Byggeriet opføres i sammenhæng med eksisterende byggeri på ejendommen og i samme materialer, hvorved ejendommen fortsat er en samlet enhed.

Læhegn

Anlægget kommer ikke til at fremstå mere synligt efter byggeriet af den nye stald, hvorfor der ikke er planlagt nye læhegn. Den eksisterende beplantning i forbindelse med ejendommen vil blive bibeholdt.

Se den indsatte bedriftsoversigt i dette bilag.

Samlet vurdering

Det vurderes, at den nye stald og det samlede anlæg vil passe godt ind i omgivelserne, og at det landskabelige indtryk ikke ændres væsentligt.

Rengøring og desinficering

Vandforbruget ved rengøring af stalde minimeres ved at iblødsætte staldene og derefter vaske med højtryksrensere. Der bruges koldt vand. Ved udbrud af sygdomme kan det være nødvendigt at desinficere staldene med godkendte midler i forbindelse med rengøring. Drægtighedsstalden rengøres ca. en gang årligt. Alle andre stalde rengøres løbene inden der sættes nye dyr ind i staldene.

Energiforbrug

Energi anvendes primært til ventilationsanlæg, foderanlæg, til håndtering af gylle og til belysning. I nudriften benyttes ca. 394.000 kWh. Efter udvidelsen bliver forbruget ca. 707.000 kWh pr år beregnet efter normtal.

I markbruget bruges der årligt ca. 10.000 liter dieselolie, som opbevares i maskinhuset. Stuehuset og staldene vil blive opvarmet af gyllekøling i anlægget.

Der er etableret temperaturstyret ventilation, som kun kører med den styrke der er nødvendig for at ventilere staldene. Ventilatorerne rengøres jævnligt, hvilket sikrer at der ikke bruges unødigt energi pga. modstand fra støv og skidt. I den nye stald og ved løbende reparation af ventilationsanlægget i de eksisterende stalde opsættes motorer, der er energibesparende.

Overbrusning bruges til køling af dyrene i de varmeste måneder af året og nedsætter desuden ammoniakfordampning og energiforbrug til ventilation.

Gyllepumperne kører på timer, så de ikke kører unødigt og derved forbruger energi. Der anvendes for så vidt muligt lavenergibelysning i staldene. Lyset vil være tændt efter behov når der arbejdes i staldene. Staldbelysningen rengøres jævnligt, så nytteværdien af belysningen er optimal i forhold til energiforbruget.

Møllerne der benyttes til forarbejdningen af foder er energibesparende.

Logistikken i forbindelse med håndtering af foder, dyr m.v. er indrettet, så afstanden giver færrest mulige driftstimer, hvilket minimerer energiforbruget.

Vandforbrug

Vand anvendes primært til drikkevand og til rengøring af staldene. I nudriften benyttes ca. 13.000 m³ vand årligt og i ansøgt drifts anslås det at der benyttes ca. 8100 m³ årligt.

Staldene bliver kontrolleret dagligt, og hvis der opstår utilsigtet og synligt vandspild vil det blive opdaget og repareret med det samme. Der anvendes drikkepipler placeret i fodertrugene, så der er optimale forhold for adgang til vand for svinene og et lavt drikkevandspild. Inden vask af staldene sættes stalden i blød, hvorefter stalden vaskes med højtryksrensere med koldt vand. Både iblødsætning og vask med højtryksrensere er vandbesparende.

Der bruges mindst mulig vand til overbrusning. Overbrusning bruges som køling af grisene i de varmeste måneder af året og nedsætter desuden ammoniakfordampning og energiforbrug til ventilation.

Staldanlægget vil blive gennemgået jævnlige, så utætte rør og drikkeventiler vil blive udskiftet, så snart det opdages.

Ejendommen er tilsluttet Markvang Vandværk.

Døde dyr

Døde dyr opbevares i container eller under kadaverkapsler udviklet til formålet. Derved undgås uhygiejniske forhold og at der kan observeres døde dyr af forbipasserende.

Desuden kan ræve, hunde og vilde katte ikke komme til de døde dyr.

Affald og kemikalier

Døde dyr fjernes dagligt fra staldene og placeres i container eller under kadaverkapsel, udviklet til formålet. For placering se bedriftoversigt i bilag.

Brændbart affald i form af plastik, papirsække, aftøringspapir og tom rengjort emballage bliver opsamlet i container og bortskaffes via en indsamlingsordning for erhvervsvirksomheder eller til kommunalgenbrugsplads.

Jern og metal afhændes til produkthandler og glas m.m. bortskaffes via indsamlingsordning for erhvervsvirksomheder eller bortskaffes til kommunalgenbrugsplads.

Klinisk risikoaffald i form af medicinglas og -rester samt kanyler bortskaffes via indsamlingsordning for erhvervsvirksomheder, indleveres på genbrugsplads eller sendes med dyrlægen retur.

Der opbevares pesticider aflåst i maskinladen på ejendommen.

Spildolie opbevares på fast gulv uden afløb i maskinhus. Emballage og rester afhændes til godkendt aftager/kommunal genbrugsplads.

Dieselolie opbevares i godkendte tanke på betongulv.

Management

Den daglige drift er tilrettelagt ud fra principperne om godt landmandskab og ansvarlig driftsledelse, således anlægget giver anledning til mindst mulig miljøbelastning og færrest mulige gener for omgivelserne. Dette søges opnået ved reduceret vand- og energiforbrug og ved reduktion af ammoniakfordampning fra staldene.

Der foretages daglige tilsyn af bedriften og løbende vedligeholdelse af anlægget.

Vand- og energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.

Logistikken i forbindelse med fodring og håndtering af dyr, er indrettet, så afstanden giver færrest muligt driftstimer.

Rengøring i og omkring bygningerne og siloer, foretages jævnlige, med henblik på at minimere risikoen for lugt og for at der ikke skal opstå uhygiejniske forhold. Den jævnlige rengøring og visuelle kontrol sikrer, at der ikke opstår ressourcepild eller uhygiejniske forhold.

Døde dyr fjernes dagligt fra staldene og placeres i container eller under kadaverkapsel, så der ikke opstår uhygiejniske forhold.

Affald bortskaffes, så vidt muligt, til genbrug.

Medicinforbruget søges minimeret ved systematisk sundhedsrådgivning med dyrlæge og der er 4-6 årlige besøg af dyrlægen, hvor besætningens generelle sundhed vurderes og hvor det enkelte dyr behandles efter behov. Herudover er der diverse rådgivningsbesøg.

Bedriftens medarbejdere uddannes løbende gennem kurser og efteruddannelse og medarbejdere er orienteret om, at ejendommen er miljøgodkendt, og hvilke vilkår der er stillet til driften i den forbindelse. Medarbejdere holdes ajour med nye krav og regler på regelmæssige personalemøder.

Alle medarbejdere er instrueret i forsvarlig håndtering af forurenende stoffer herunder gylle, kemikalier og brændstof og produktionen tilrettelægges således, at belastning af den enkelte medarbejder mindskes.

Der er lavet beredskabsplan, så forholdsreglerne i forbindelse med uheld med gylle, diesel, kemikalier eller brand er beskrevet. Medarbejderne er orienteret om indholdet i beredskabsplanen, der ajourføres årligt eller når vigtige telefonnumre ændres.

Egenkontrol og dokumentation

På ejendommen er der løbende egenkontrol af produktionen:

- ❖ Alle dyr tilses minimum en gang dagligt og alle regler vedr. dyrevelfærd opfyldes.
- ❖ Staldene kontrolleres dagligt og der udføres små reparationer med det samme eller tilkaldes service.
- ❖ Den daglige drift af ejendommen drives efter principperne "Godt Landmandskab", således anlægget giver mindst mulig miljøbelastning og færrest mulige gener for omgivelserne.
- ❖ Der er en sundhedsaftale med dyrlæge, hvor besætningens generelle sundhed vurderes og hvor det enkelte dyr behandles efter behov. Medicinforbruget søges minimeret ved systematisk sundhedsrådgivning.
- ❖ Markdriften søges tilrettelagt således, at udvaskningen af næringsstoffer minimeres og overfladisk afstrømning undgås.
- ❖ Der tages i videst mulig omfang hensyn til naboer i forbindelse med udsprengning af gylle.
- ❖ Personalet på ejendommen bliver løbende efteruddannet og der er fagkonsulenter tilknyttet ejendommen, som med faste intervaller gennemgår bedriften, herunder bl.a. optimering af fodersammensætningen.
- ❖ Alle medarbejdere er instrueret i forsvarlig håndtering af forurenende stoffer herunder gylle, kemikalier og brændstof.
- ❖ Al produktion tilrettelægges således at belastning af den enkelte medarbejder mindskes.
- ❖ Opbevaring og håndtering af kemikalier på bedriften sker på forsvarlig vis.
- ❖ Rengøring i og omkring bygningerne og silo, foretages jævnligt, med henblik på at minimere risikoen for lugt og for at der ikke skal opstå uhygiejniske forhold. Den jævnlige rengøring og visuelle kontrol sikrer bl.a. at der ikke opstår uhygiejniske forhold, ressourcepild eller punktforurening.

Dokumentation:

For at kunne dokumentere at miljøgodkendelsen og lovgivningen overholdes er følgende til rådighed på kommunens forlangende:

- Foderplaner
- Produktions- / effektivitetskontrol
- Markplaner, gødningsplaner og sprøjteplaner
- Slagteriefregninger
- CHR-registreringer
- Registrering af årligt forbrug af el og vand
- Dokumentation for bortskaffelse af affald
- Beredskabsplan
- APV-mappe
- 10 års beholderkontrol og logbøger over flydelag

Spildevand

Spildevand fra ansøgt produktionen udgøres primært af vand fra rengøring af stalde og fra drikkevandsspild i alt ca. 2.100 m³. Spildevandet ledes til gyllebeholder.

Der udledes ikke spildevand, der kræver myndighedernes tilladelse.

<i>Type</i>	<i>Anslået m³</i>	<i>Afledes til</i>
Spildevand fra drikkevandsspild, rengøring og overbrusning	2.100	Gyllesystem
Tagvand fra eksisterende stalde/bygninger	3.000	Ledes til dræn
Tagvand fra nye stald	2.000	Ledes til dræn
Spildevand fra husholdning	150	Godkendt nedsivning

Transport

Arbejds kørsel til og fra produktionen sker ad Slumstrupvej. Hovedparten af transporterne udgøres af transporter med afhentning af smågrise, døde dyr, husdyrgødning og foder. Transporterne med husdyrgødning og korn er sæsonbetinget, mens levering og afhentning af svin sker ugentligt.

Transporterne vil primært foregå indenfor normal arbejdstid 06-18. Alle grænser for tilladelig støj vil blive overholdt og der vil kun i meget få tilfælde opstå gene fra transport. På dage med gyllekørsel og kornkørsel er der en rimelig stor trafik med deraf følgende støjgener. Det tilstræbes, at kørslen bliver holdt på hverdage i normal arbejdstid, men i højsæsonen vil der være øget trafik på- og omkring ejendommen udenfor de anførte tidspunkter.

Da en del af trafikken er begrænset til enkelte af årets dage og da der kun er spredt bebyggelse i området omkring ejendommen vurderes det, at transporter ikke vil give anledning til væsentlige gener for omkringboende.

Nedenstående transporter er anslået:

<i>Transporter:</i>	<i>Nudrift ca</i>	<i>Udvidelse ca</i>
Levering af foder – mineraler m.v.	60	108
Afhentning af dyr	52	52
Transporter med husdyrgødning, udbringning	252	534
Levering af brændstof	6	6
Afhentning af døde dyr	52	52
Afhentning af affald	26	26
Andet/diverse	26	26
I alt	474	804

Minimering af risiko for uheld

Anlæg og tekniske foranstaltninger renses, vedligeholdes og udskiftes i en sådan grad at det sikrer en korrekt brug og effekt. Medarbejderne er grundigt introducerede til opgaverne, hvilket er med til at sikre at disse bliver udført korrekt, og med minimal risiko for uheld som følge af forkert håndtering af kemikalier, gylle, olie mv. Ejer og andre med fast adgang til bedriften er vejledt i beredskabsplanen, hvilken har en fast plads på staldkontoret og i ejers privatbolig.

Al omlastning af gylle sker med gyllevogn med fastmonteret kran, hvor pumpen sidder på gyllevognen, og der sker en automatisk tømning af pumperøret. Omlastning sker altid under opsyn, derfor vurderes det, at der ikke er større risiko for uheld i forbindelse med utilsigtet igangsætning af pumper, spild m.m.

En gang årligt tømmes gyllebeholderen, i forbindelse med den normale udbringning af gylle, hvorved gyllebeholderen visuelt kan kontrolleres for evt. skader. Der foretages desuden lovpligtigt eftersyn og vedligeholdelse, hvilket betyder, at beholderen hvert 10 år bliver kontrolleret for om der skulle være tegn på begyndende utætheder.

Dieseltankene er hævet over jorden og placeret hvor der er minimal risiko for påkørsel. Tanken udskiftes i overensstemmelse med olietankbekendtgørelsens sløjfningsterminer.

Minimering af skadevirkninger af evt. uheld

Ved at følge de retningslinjer der er anført i beredskabsplanen forventes skadevirkninger ved evt. uheld minimeret, da der vil ske forureningsbegrænsende foranstaltninger i form af inddæmning, oppumpning m.v.

Støj

På ejendommen er der bl.a. støj fra staldventilation, indblæsning af foder i silo, brug af kompressor og traktor-/lastbiltransport.

Eftersom der er ventilatorer i ventilationsafkast, kan der observeres støj fra disse i nærheden af staldene. Støjniveauet vil dog være minimalt, da motorerne i ventilatorerne er placeret i den nederste del af afkastene. Det forventes, at alle ventilatorer opfylder de nugældende krav mht. til støj.

Aftipning af korn i korngraven til kornsiloen vil kun ske over få dage i løbet af høstperioden. Det vurderes at der ikke vil være støjgener udenfor ejendommen.

Kompressor står i maskinhuset og det vurderes at der ikke vil være støjgener udenfor ejendommen.

Støj fra transport vil primært komme fra lastbiler med levering af foder, gylletransport, levering og afhentning af svin samt afhentning af døde dyr. Herudover vil der være transporter med traktor ved udbringning af gylle og andet markarbejde.

Alle grænser for tilladelig støj vil blive overholdt og der vil kun i meget få tilfælde opstå støjgene fra transporterne.

I det omfang det er muligt, vil alle støjende aktiviteter blive lagt indenfor normal arbejdstid. Dog kan der forekomme afvigelser i forbindelse med levering og afhentning af dyr, foder og husdyrgødning.

Alle generelle krav vedr. støj vil blive overholdt. Sammenholdt med ejendommens placering vurderes det ikke at være nødvendig med specielle tiltag for at sikre omkringboende mod støjgener.

Støv fra stalde og foder

Der vil være støv fra dyrene, dog ikke i et omfang, så det opleves udenfor staldene. Støvet minimeres som følge af omhyggelig management.

Der vil ikke være støvgener i forbindelse med daglig håndtering af foder, da det foregår i et lukket system.

I forbindelse med høst og indblæsning af korn i siloen, kan der forekomme støvgener. Pga. afstanden til nærmeste nabo vurderes det at naboer ikke vil opleve gener i forbindelse med støv ved høst.

Fluer og skadedyr

Der holdes generelt en god hygiejne i staldene og ved foderopbevaringen, så tiltrækningen af skadedyr minimeres.

Fluegener minimeres ved at der bruges rovfluer i staldene. På denne måde forekommer der ikke store skadedyrsgener fra stalden i nudriften. For at holde skadedyrsniveauet på et minimum, fortsætter det forebyggende arbejde i den nye stald og det forventes derfor ikke at der vil optræde flere gener efter udvidelsen.

Bekæmpelse af rotter og andre skadedyr foregår i samarbejde med en professionel skadedyrsbekæmper og efter retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium.

Lys i staldene og udendørslys

Der vil ikke være gener fra staldenes indendørs belysning, da det vil være slukket om natten.

Der er udendørsbelysning ved stuehuset og ved kornsiloerne. Denne belysning vil ikke være tændt om natten.

Som udgangspunkt vil der ikke være belysning udenfor bygningerne om natten.

Driftsforstyrrelser eller uheld

Beredskabsplan

På ejendommen er der udarbejdet en beredskabsplan der beskriver hvilke forholdsregler medarbejder og ejer skal tage ved brand, udslip af gylle eller ved andre uheld og kritiske situationer.

Redegørelse for uheld

Driftsforstyrrelser eller uheld, der kan medføre væsentlig forøget forurening i forhold til normal drift, kan ske i forbindelse med håndtering og opbevaring af husdyrgødning og kemikalier, ved strømsvigt samt udslip af dieselolie.

Uheld med gylle

I tilfælde af mindre gylleudslip vil gyllen samle sig om lækagestedet. Herfra kan det suges op og fjernes. Da gyllen kan suges op, vurderes det at der ikke er fare for forurening af grundvandet.

1.3 Staldanlæg med dyr, nudrift/ Ansøgt drift

Dyreholdets størrelse og sammensætning

Produktionen ønskes udvidet fra 278,71 DE, bestående af:

- 760 søer
- 20.400 smågrise fra 7,-32 kg

Til 495,85 DE

- 1.200 søer
- 40.000 smågrise 7,3-32 kg
- 600 polte 32-107 kg

Staldoversigt med angivelse af Stald-ID for staldnavn

Ud for betegnelsen for hvert staldafsnit er der angivet et stald-ID, der efterfølgende erstatter det oplyste navn på staldafsnittet.

StaldID	Staldafsnit navn
ST-199311	Eks. løbestald_1
ST-199312	Eks. løbestald_2
ST-199313	Eks. farestald_3
ST-199314	Eks. poltestald_5
ST-199315	Eks. farestald_6
ST-199316	Eks. smågrisestald_7
ST-199317	Eks. smågrisestald_8
ST-199318	Eks. farestald_Slumstrupvej 13
ST-199319	Eks. drægtighedsstald_Slumstrupvej 13
ST-199320	Eks. smågrisestald_Slumstrupvej 13
ST-199321	Ny farestald_etape 1
ST-199322	Ny drægtighedsstald
ST-199323	Ny smågrisestald_1
ST-199324	Ny smågrisestald_2
ST-199339	Ny farestald_etape 2

Oversigt over dyretyper og staldsystemer der indgår i ansøgningen

Tabellen viser hvilke kombinationer af dyretyper og staldsystemer (dyrekategorier), der indgår i ansøgningen. Koden for dyretype og staldsystem (staldsystemkode) erstatter efterfølgende den fulde betegnelse.

Staldsystem kode	Navn på dyretype og staldsystem	Nudrift/ansøgt	Antal dyr	Antal DE
SvSo01	Årso, løbe- og drægtighedsstald, Individuel opstaldning, delvis spaltegulv	Nudrift	254	41,16
		Ansøgt	400	64,82
SvSo09	Årso, farestald, Kassestier, delvis spaltegulv	Nudrift	760	53,15
		Ansøgt	1200	83,92
SvSI02	Slagtesvin, Delvis spaltegulv, 25-49% fast gulv	Nudrift	0	0,00
		Ansøgt	600	16,67
SvSm01	Smågrise fra 7,2 kg, Toklimastald, delvis spaltegulv	Nudrift	20400	102,41
		Ansøgt	40000	200,81
SvSo04	Årso, løbe- og drægtighedsstald, Løsgående, dybstrøelse + spaltegulv	Nudrift	506	81,99
		Ansøgt	0	0,00
SvSo07	Årso, løbe- og drægtighedsstald, Løsgående, delvis spaltegulv	Nudrift	0	0,00
		Ansøgt	800	129,63

Miljøgodkendelse af husdyrbruget beliggende på adressen Slumstrupvej 13-15, 6900 Skjern
5. juni 2015

StaldID	Godk. pligtig renovering	Staldsystem kode	Nudrift/ ansøgt	Antal dyr	Antal Stipladser	Evt. vægt (kg)/alder (mdr.)		Evt. mælkeydelse (EKM) /ændret fravænningsvægt i alt per årso*	Antal DE
						Ind	Ud		
ST-199311	Nej	SvSo01	Nudrift	166	126			0,00	26,90
			Ansøgt	0	0			0,00	0,00
ST-199312	Nej	SvSo01	Nudrift	88	64			0,00	14,26
			Ansøgt	0	0			0,00	0,00
ST-199313	Nej	SvSo09	Nudrift	228	57			0,00	15,95
			Ansøgt	228	57			0,00	15,95
ST-199314	Nej	SvSI02	Nudrift	0	0	32,00	107,00		0,00
			Ansøgt	600	150	32,00	107,00		16,67
ST-199315	Nej	SvSo09	Nudrift	258	65			0,00	18,04
			Ansøgt	258	65			0,00	18,04
ST-199316	Nej	SvSm01	Nudrift	7200	1100	7,20	32,00		36,15
			Ansøgt	9500	1460	7,20	32,00		47,69
ST-199317	Nej	SvSm01	Nudrift	7200	1100	7,20	32,00		36,15
			Ansøgt	9500	1460	7,20	32,00		47,69
ST-199318	Nej	SvSo09	Nudrift	274	68			0,00	19,16
			Ansøgt	0	0			0,00	0,00
ST-199319	Nej	SvSo04	Nudrift	506	380			0,00	81,99
			Ansøgt	0	0			0,00	0,00
ST-199320	Nej	SvSm01	Nudrift	6000	923	7,20	32,00		30,12
			Ansøgt	6000	923	7,20	32,00		30,12
ST-199321	Nej	SvSo09	Nudrift	0	68			0,00	0,00
			Ansøgt	274	68			0,00	19,16
ST-199322	Nej	SvSo01	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	400	300			0,00	64,82
		SvSo07	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	800	600			0,00	129,63
ST-199323	Nej	SvSm01	Nudrift	0	0	7,20	32,00		0,00
			Ansøgt	7500	1150	7,20	32,00		37,65
ST-199324	Nej	SvSm01	Nudrift	0	0	7,20	32,00		0,00
			Ansøgt	7500	1150	7,20	32,00		37,65
ST-199339	Nej	SvSo09	Nudrift	0	0			0,00	0,00
			Ansøgt	440	110			0,00	30,77
Sum			Nudrift						278,71
			Ansøgt						495,85
Ændring alle produktioner:								217,13	

Ventilation

Ventilationsanlægget er undertryksventilation der styre temperaturen, så der er optimale forhold for svinene i stalden. Der er alarm og nødopluk på ventilationsanlægget i tilfælde af strømsvigt.

Ventilationsafkastene bliver vasket og eftersat hver gang staldene vaskes, hvilket er ca. hver 3 mdr. for de fleste stalde.

Ventilationen er fuldautomatisk temperaturstyret, hvilket sikrer at ventilationen kører optimalt med hensyn til ønsket temperatur i staldene og minimum elforbrug.

Ventilationsanlægget serviceres løbende.

1.4 Oplysninger om opbevaringsanlæg

Oversigt over opbevaringslagre

Kode for opbevaringslager	Navn på opbevaringslager	Beskrivelse af opbevaringslager
LA-133448	eks. gyllebeholder 3000	
LA-133449	eks. gyllebeholder 2000	
LA-133450	Slumstrupvej 13_1200	
LA-137851	ny beholder 3000m3	

Detaljer om opbevaringslagre

Kode for opbevaringslager	Nyt/eksisterende opbevaringslager	Drifttype	Lagertype	Dimension	Kapacitet
LA-133448	Eksisterende	Nudrift	Flydende husdyrgødningslager		3000,00
		Ansøgt drift	Flydende husdyrgødningslager		3000,00
LA-133449	Eksisterende	Nudrift	Flydende husdyrgødningslager		2000,00
		Ansøgt drift	Flydende husdyrgødningslager		2000,00
LA-133450	Eksisterende	Nudrift	Flydende husdyrgødningslager		1200,00
		Ansøgt drift	Flydende husdyrgødningslager		1200,00
LA-137851	Nyt	Nudrift			0,00
		Ansøgt drift	Flydende husdyrgødningslager		3000,00

Detaljer om fast lager

Kode for opbevaringslager	Drifttype	Lagerandel fast i %	Andel af dybstrøelse der køres direkte ud og pløjes ned
LA-133448	Nudrift	0,00	0
	Ansøgt	0,00	0
LA-133449	Nudrift	0,00	0
	Ansøgt	0,00	0
LA-133450	Nudrift	0,00	0
	Ansøgt	0,00	0
LA-137851	Nudrift	0,00	0
	Ansøgt	0,00	0

Detaljer om flydende lager

Kode for opbevaringslager	Drifttype	Lagerandel flydende i %	Virkemiddel
LA-133448	Nudrift	48,00	Fast overdækning (betonlåg, teltoverdækning eller tilsvarende)
	Ansøgt drift	33,00	Fast overdækning (betonlåg, teltoverdækning eller tilsvarende)
LA-133449	Nudrift	32,00	Fast overdækning (betonlåg, teltoverdækning eller tilsvarende)
	Ansøgt drift	22,00	Fast overdækning (betonlåg, teltoverdækning eller tilsvarende)
LA-133450	Nudrift	20,00	Ingen virkemiddel (f.eks. naturligt flydelag eller tilsvarende)
	Ansøgt drift	12,00	Ingen virkemiddel (f.eks. naturligt flydelag eller tilsvarende)
LA-137851	Nudrift	0,00	Ingen virkemiddel (f.eks. naturligt flydelag eller tilsvarende)
	Ansøgt drift	33,00	Fast overdækning (betonlåg, teltoverdækning eller tilsvarende)

1.5 Beregninger på anlæg

Lugt

Ventilationsluften fra staldene medbringer en given mængde lugt. I staldene mindskes lugten ved jævnlig rengøring og overbrusning der styrer dyrenes gødningsadfærd. Derudover vil samtlige ventilations-skaktene blive rengjort ved vask af staldene. Da ventilationsafkastene er placeret min 1 meter over tagfladen, bliver luften opblandet og fortyndet inden den falder ned omkring staldanlægget.

Samlet resultat af lugtberegning

Område	Andre ejendomme med mere end 75 DE(antal)	Beregnings model	Samlet ukorrigeret	Korrigeret geneafstand (ansøgt drift)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnits afstand	Genekriterie overholdt
Eksisterende eller fremtidig byzone	0	Ny	733,38	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse	0	Ny	541,44	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig	0	Ny	219,23	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.

Lugtgeneregninger – Detaljer om staldafsnit

Byzone

StaldID	Afstand til område(meter)	Placering 300-60 grader (ja/nej)	Indgår staldafsnit i beregning for område (ja/nej)
ST-199311	5313,43	Ja	Nej
ST-199312	5290,28	Ja	Nej
ST-199313	5304,73	Ja	Nej
ST-199314	5325,80	Ja	Nej
ST-199315	5354,41	Ja	Nej
ST-199316	5197,68	Ja	Nej
ST-199317	5171,81	Ja	Nej
ST-199318	5495,64	Ja	Nej
ST-199319	5525,34	Ja	Nej
ST-199320	5509,13	Ja	Nej
ST-199321	5371,19	Ja	Nej
ST-199322	5344,59	Ja	Nej
ST-199323	5221,10	Ja	Nej
ST-199324	5195,99	Ja	Nej
ST-199339	5389,83	Ja	Nej

Samlet bebyggelse

StaldID	Afstand til område(meter)	Placering 300-60 grader (ja/nej)	Indgår staldafsnit i beregning for område (ja/nej)
ST-199311	2328,31	Nej	Nej
ST-199312	2322,09	Nej	Nej
ST-199313	2320,17	Nej	Nej
ST-199314	2288,86	Nej	Nej
ST-199315	2261,52	Nej	Nej
ST-199316	2365,88	Nej	Nej
ST-199317	2368,27	Nej	Nej
ST-199318	1809,92	Nej	Nej
ST-199319	1795,82	Nej	Nej
ST-199320	1791,83	Nej	Nej
ST-199321	2235,57	Nej	Nej
ST-199322	2248,85	Nej	Nej
ST-199323	2334,24	Nej	Nej
ST-199324	2335,89	Nej	Nej
ST-199339	2207,55	Nej	Nej

Enkelt bolig

StaldID	Afstand til område(meter)	Placering 300-60 grader (ja/nej)	Indgår staldafsnit i beregning for område (ja/nej)
ST-199311	452,14	Nej	Nej
ST-199312	453,71	Nej	Nej
ST-199313	447,81	Nej	Nej
ST-199314	417,69	Nej	Nej
ST-199315	388,32	Nej	Nej
ST-199316	521,34	Nej	Nej
ST-199317	537,15	Nej	Nej
ST-199318	453,87	Nej	Nej
ST-199319	416,18	Nej	Nej
ST-199320	461,65	Nej	Nej
ST-199321	363,65	Nej	Nej
ST-199322	382,64	Nej	Nej
ST-199323	492,12	Nej	Nej
ST-199324	508,09	Nej	Nej
ST-199339	337,11	Nej	Nej

Etape I – Særskilt for Slumstrupvej 15 (skema 71024)

Område	Andre ejendomme med mere end 75 DE(antal)	Beregnings model	Samlet ukorrigeret	Korrigeret geneafstand (ansøgt drift)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnits afstand	Genekriterie overholdt
Eksisterende eller fremtidig byzone	0	Ny	433,21	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse	0	Ny	253,31	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig	0	Ny	136,99	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.

Etape II – Særskilt for Slumstrupvej 15 (skema 71023)

Område	Andre ejendomme med mere end 75 DE(antal)	Beregnings model	Samlet ukorrigeret	Korrigeret geneafstand (ansøgt drift)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnits afstand	Genekriterie overholdt
Eksisterende eller fremtidig byzone	0	Ny	666,04	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse	0	Ny	483,60	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig	0	Ny	195,64	0,00	0,00	0,00	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser/byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.

Ammoniakfordampning

Ammoniakfordampningen fra ejendommen er på i alt 4.665,46 kg N, hvilket svarer til en merfordampning på 1.247,68 kg N.

Det generelle ammoniakreduktionskrav på 30% er opfyldt med 1,71 kg N.

Der benyttes gyllekøling i de nye stalde og den nye gyllebeholder overdækkes. Læs mere under afsnittet "teknologi".

Kravene til merdeposition og totaldeposition til kategori 1, 2 og 3 naturområderne er opfyldt. Se kort og beregningerne i nærværende bilag.

Resultat af beregninger på generelt ammoniakreduktionskrav

Overstiger græsmarksafgrøder over 25 % af totalrationen for malkekøer inklusiv opdræt?	Nej
Er det generelle krav om reduktion af ammoniaktab fra stald og lagre opfyldt?	Ja
Eventuel yderligere reduktion nødvendig for at opfyld kravet	-1,71 kgN/år

Ammoniaktab i nudift og ansøgt drift fordelt på staldsystemer og opbevaringslagre

	Ansøgt(kgN/år)
Ammoniaktab fra staldsystemer mv. ikke omfattet af det generelle ammoniakreduktionskrav:	0
Ammoniaktab fra staldafsnit og lagre omfattet af det generelle ammoniakreduktionskrav, men eksisterende uændret produktion:	992,49
Ammoniaktab fra husdyrproduktion omfattet af det generelle ammoniakreduktionskrav (etableringer udvidelser, ændringer):	3225,47
Ammoniaktab fra lagre af flydende husdyrgødning:	447,49
Ammoniaktab fra lagre af fast husdyrgødning:	0,00

Generelt ammoniakkrav

Kravet om reduktion af 30% ammoniak i forhold til referencestaldsystemet er overholdt, med 1,71 kg N/år.

Resultat af beregninger af ammoniaktab på produktionsniveau

StaldID	Kode for staldsystem	Ammoniaktab fra reference staldsystem (kgN/år)	Ammoniaktab fra valgt staldsystem (kgN/år)	Effekt af valgt staldsystem (kgN/år)	Effekt af valgt staldsystem (%)	Effekt af miljøteknologi (kgN/år)	Effekt af foderoptimering m.m. (kgN/år)	Effekt af miljøtiltag lager (kgN/år)	Faktisk ammoniaktab fra stald og lager (kgN/år)
ST-199311	SvSo01	417,37	335,03	82,34	19,73%	0,00	0,00	19,21	315,82
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
ST-199312	SvSo01	221,26	177,61	43,65	19,73%	0,00	0,00	10,18	167,42
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
ST-199313	SvSo09	205,20	197,21	7,99	3,89%	0,00	0,00	11,31	185,91
		205,20	197,21	7,99	3,89%	0,00	0,00	12,44	184,78
ST-199314	SvSI02	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		258,52	215,17	43,35	16,77%	0,00	0,00	10,30	204,87
ST-199315	SvSo09	232,20	223,16	9,04	3,89%	0,00	0,00	12,79	210,37
		232,20	223,16	9,04	3,89%	0,00	0,00	14,07	209,09
ST-199316	SvSm01	329,04	273,41	55,63	16,91%	0,00	0,00	20,09	253,32
		434,15	360,74	73,40	16,91%	0,00	0,00	29,15	331,59
ST-199317	SvSm01	329,04	273,41	55,63	16,91%	0,00	0,00	20,09	253,32
		434,15	360,74	73,40	16,91%	0,00	0,00	29,15	331,59
ST-199318	SvSo09	246,60	237,00	9,60	3,89%	0,00	0,00	13,59	223,41
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
ST-199319	SvSo04	1563,25	1449,98	113,27	7,25%	0,00	0,00	-147,14	1597,11
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
ST-199320	SvSm01	274,20	227,84	46,36	16,91%	0,00	0,00	16,74	211,10
		274,20	227,84	46,36	16,91%	0,00	0,00	18,41	209,42
ST-199321	SvSo09	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		246,60	237,00	9,60	3,89%	34,52	-0,62	15,22	187,89
ST-199322	SvSo01	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		1005,71	807,30	198,41	19,73%	117,57	-2,10	51,84	640,00
		0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		2011,43	1925,84	85,59	4,25%	289,41	-5,06	100,54	1540,96
ST-199323	SvSm01	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		342,75	284,80	57,95	16,91%	0,00	0,00	23,02	261,78
ST-199324	SvSm01	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		342,75	284,80	57,95	16,91%	0,00	0,00	23,02	261,78
ST-199339	SvSo09	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00
		396,00	380,59	15,41	3,89%	55,43	-0,99	24,44	301,71
Sum	Nudrift	3818,16	3394,65	423,51		0,00	0,00	-23,14	3417,78
	Ansøgt	6183,66	5505,19	678,45		496,93	-8,77	351,60	4665,46

Ammoniaktab pr. DE og pr. produktionsenhed

StaldID	Kode for staldsystem	Ammoniaktab pr. produktionsenhed (kgN/år) *	Ammoniaktab pr. DE (kgN/år)
ST-199311	SvSo01	1,90	11,74
		0,00	0,00
ST-199312	SvSo01	1,90	11,74
		0,00	0,00
ST-199313	SvSo09	0,82	11,66
		0,81	11,59
ST-199314	SvSI02	0,00	0,00
		0,34	12,29
ST-199315	SvSo09	0,82	11,66
		0,81	11,59
ST-199316	SvSm01	0,04	7,01
		0,03	6,95
ST-199317	SvSm01	0,04	7,01
		0,03	6,95
ST-199318	SvSo09	0,82	11,66
		0,00	0,00
ST-199319	SvSo04	3,16	19,48
		0,00	0,00
ST-199320	SvSm01	0,04	7,01
		0,03	6,95
ST-199321	SvSo09	0,00	0,00
		0,69	9,81
ST-199322	SvSo01	0,00	0,00
		1,60	9,87
		0,00	0,00
ST-199323	SvSm01	0,00	0,00
		0,03	6,95
ST-199324	SvSm01	0,00	0,00
		0,03	6,95
ST-199339	SvSo09	0,00	0,00
		0,69	9,81

* Ammoniaktab pr. produktionsenhed er ikke type 1 og type 2 korrigeret.

Effekt af teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning (miljøteknologi)

StaldID	Nudrift Ansøgt drift	Supplerende teknologi	Indtastet ammoniak effekt (%)	Driftstimer per år / Benzoesyre (gr)	Reduceret ammoniakfordampning (kgN/år)
ST-199311	Ingen data				
ST-199312	Ingen data				
ST-199313	Ingen data				
ST-199314	Ingen data				
ST-199315	Ingen data				
ST-199316	Ingen data				
ST-199317	Ingen data				
ST-199318	Ingen data				
ST-199319	Ingen data				
ST-199320	Ingen data				
ST-199321	Nudrift	Gyllekøling	0,00%	0,00	0,00
	Ansøgt	Gyllekøling	17,00%	8760,00	35,00
ST-199322	Nudrift	Gyllekøling	0,00%	0,00	0,00
	Ansøgt	Gyllekøling	17,00%	8760,00	407,00
ST-199323	Ingen data				
ST-199324	Ingen data				
ST-199339	Nudrift	Gyllekøling	0,00%	0,00	0,00
	Ansøgt	Gyllekøling	17,00%	8760,00	55,00

Beskrivelse af teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning

Effekt af foderoptimering og antal fravænnede smågrise

StaldID	Kode for staldsystem	Nudrift Ansøgt drift	Ht	Gram råprotein pr. FE	Gram P pr. FE	Antal fravaennede grise	Fravaennings- vægt	Effekt toderoptimering
ST-199311	Ingen data							
ST-199312	Ingen data							
ST-199313	SvSo09	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	0,00	4,60	0,00	0,00	0,00
ST-199314	Ingen data							
ST-199315	SvSo09	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	0,00	4,60	0,00	0,00	0,00
ST-199316	Ingen data							
ST-199317	Ingen data							
ST-199318	Ingen data							
ST-199319	Ingen data							
ST-199320	Ingen data							
ST-199321	SvSo09	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	0,00	4,60	0,00	0,00	-0,62
ST-199322	SvSo01	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	0,00	4,60	0,00	0,00	-2,10
	SvSo07	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	0,00	4,60	0,00	0,00	-5,06
ST-199323	Ingen data							
ST-199324	Ingen data							
ST-199339	SvSo09	Nudrift	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Ansøgt	0,00	0,00	4,60	0,00	0,00	-0,99

Beskrivelse af foderoptimeringstiltag til begrænsning af ammoniakfordampning

Effekt af teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning fra lager (miljøteknologi og andel dybstrøelse direkte ud)

LagerID	Lager type	Nudrift Ansøgt drift	Tiltag	Indtastet emmissions effekt (%)	Andel af dybstrøelse direkte ud	Reduceret ammoniak- fordampning (kgN/år)
LA-133448	Flydende husdyrgødningslager	Nudrift	Overdækning fast	50,00%	0,00	97,00
	Flydende husdyrgødningslager	Ansøgt	Overdækning fast	50,00%	0,00	132,00
LA-133449	Flydende husdyrgødningslager	Nudrift	Overdækning fast	50,00%	0,00	65,00
	Flydende husdyrgødningslager	Ansøgt	Overdækning fast	50,00%	0,00	88,00
LA-133450	Flydende husdyrgødningslager	Nudrift	Ingen	0,00%	0,00	0,00
	Flydende husdyrgødningslager	Ansøgt	Ingen	0,00%	0,00	0,00
LA-137851	Markstak	Nudrift	Ingen	0,00%	0,00	0,00
	Flydende husdyrgødningslager	Ansøgt	Overdækning fast	50,00%	0,00	132,00

1.6 Påvirkning af natur

Oversigt over naturpunkter

Navn	Kategori	Opretter	Kumulationen	Ruhed natur	Merdeposition (kgN)	Total deposition (kgN)
Unavngivet naturpunkt 1	3	Ansøger	Nul ejendomme	5	+1,44	2,57

Naturpunkt: Unavngivet naturpunkt 1

Kategori: 3

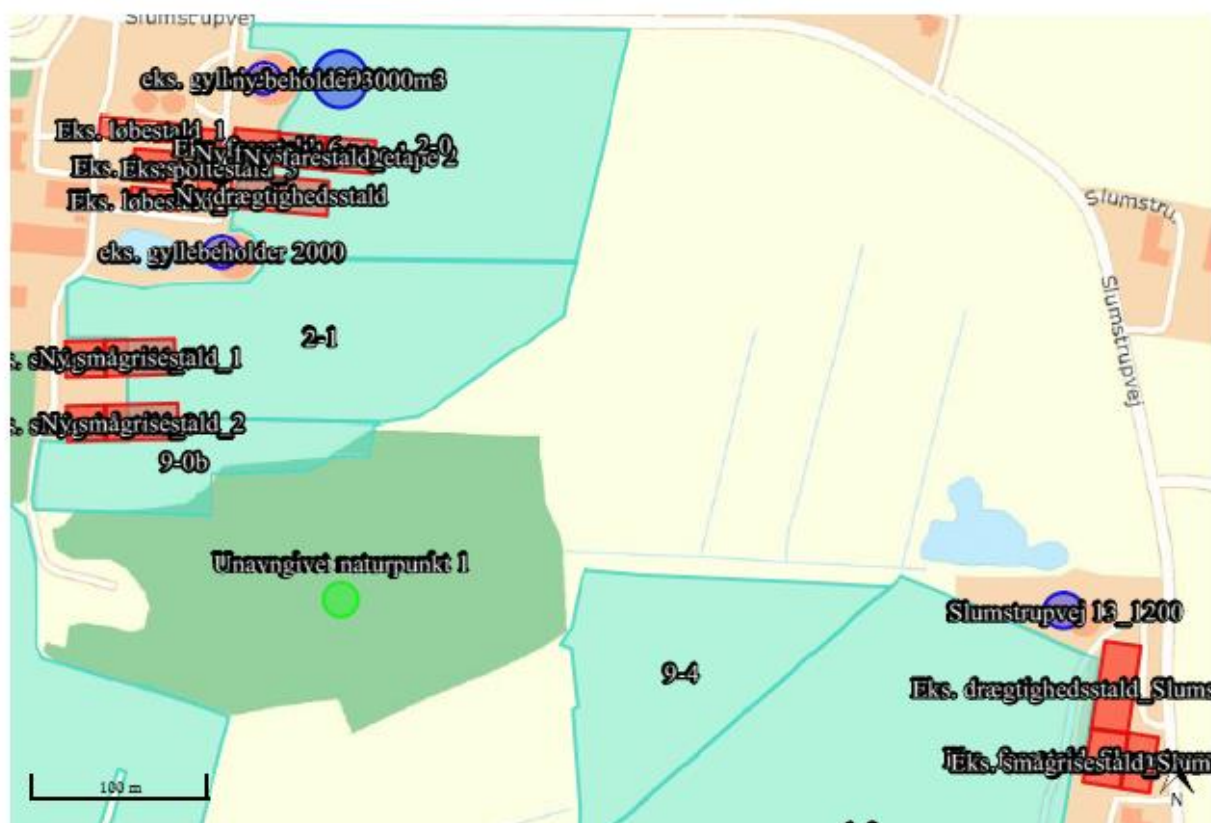
Opretter: Ansøger

Kumulationen: Nul ejendomme

Ruhed natur: 5

Merdeposition: +1,44 kgN

Total deposition: 2,57 kgN

Natur nær ejendommen og ammoniakdeposition hertil

Kategori 1 naturområde: Ejendommen ligger ca. 6,3 km nord for nærmeste EF-habitatområde / Natura2000 område. Pga. den lange afstand til naturområdet er der ikke foretaget beregninger hertil.

Kategori 2 naturområde: Ejendommen ligger ca. 5,8 km øst for nærmeste naturområde der er beskyttet efter § 7 i "Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug". Pga. den lange afstand til naturområdet er der ikke foretaget beregninger hertil.

Kategori 3 naturområde og naturområder beskyttet efter §3 i naturbeskyttelsesloven: i umiddelbar nærhed det eksisterende anlæg er beliggende en §3 sø. Denne er vurderet af kommunen som ikke følsom. Derudover er der et § 3mose lige syd for staldanlægget. Der er af kommunen oplyst et beregningsspunkt, hvor der viser, at der er en merbelastning på under 1 kg.

1.7 Oplysninger omkring arealer

Grundlæggende arealoplysninger

Antal DE kvæg, får og geder på bedriften inkl. DE på andre bedrifter, der afsættes grovfoder til beregnet ud fra 3000 FE/DE: **0,00 DE**

Er antal af andre DE udbragt på bedriften større end det før angivne antal DE kvæg, får og geder: **Ja**

Anvender og efterlever bedriften husdyrgødningsbek. bilag 2 jf. § 28 stk. 3 om forhøjet harmonital på 2,3 for visse kvægbedrifter: **Nej**

Er bedriften et økologisk landbrug: **Nej**

% af samlet areal med efterafgrøder udover PD-krav: **14,00 %**

Reduceret kvælstofnorm: **0,00 %**

Arealoplysninger

Udbringningsarealer

Navn	Ha	Drænet	Jb.Type	Vandet	Sæd-skifte	Ref. Sæd-skifte	N-kl. 0(ha)	N-kl. 1(ha)	N-kl. 2(ha)	N-kl. 3(ha)	G.vand (ha)	P-kl. 0(ha)	P-kl. 1(ha)	P-kl. 2(ha)	P-kl. 3(ha)
1-0	# 5,37	Nej	JB3	Nej	S4	S4	0,00	0,00	5,37	0,00	0,00*	5,37	0,00	0,00	0,00
1-3	# 2,56	Nej	JB3	Nej	S4	S4	0,00	0,00	2,56	0,00	0,00*	2,56	0,00	0,00	0,00
2-0	# 2,23	Nej	JB3	Nej	S4	S4	0,00	0,00	2,23	0,00	0,00*	2,23	0,00	0,00	0,00
2-1	# 1,95	Ja	JB3	Nej	S4	S4	0,00	0,00	1,95	0,00	0,00*	0,00*	0,00*	1,95*	0,00*
3-0	# 8,50	Nej	JB3	Nej	S4	S4	0,00	0,00	8,50	0,00	0,00*	8,50	0,00	0,00	0,00
4-0	# 18,14	Nej	JB3	Nej	S4	S4	0,00	0,00	18,14	0,00	0,00*	18,14	0,00	0,00	0,00
5-0	# 9,10	Nej	JB3	Nej	S4	S4	0,00	0,00	9,10	0,00	0,00*	9,10	0,00	0,00	0,00
6-0	# 6,39	Ja	JB3	Nej	S4	S4	0,00	0,00	6,39	0,00	0,00*	0,00*	0,00*	6,39*	0,00*
7-0	# 8,17	Ja	JB3	Nej	S4	S4	0,00	0,00	8,17	0,00	0,00*	0,00*	0,00*	8,17*	0,00*
9-4	# 1,51	Nej	JB3	Nej	S4	S4	0,00	0,00	1,51	0,00	0,00*	1,51	0,00	0,00	0,00
21-0	# 10,31	Nej	JB3	Nej	S4	S4	0,00	0,00	10,31	0,00	0,00*	10,31	0,00	0,00	0,00
22-0	# 4,18	Nej	JB3	Nej	S4	S4	0,00	0,00	4,18	0,00	0,00*	4,18	0,00	0,00	0,00
30-0	# 8,15	Nej	JB3	Nej	S4	S4	0,00	0,00	8,15	0,00	0,00*	8,15	0,00	0,00	0,00
31-0	# 4,88	Nej	JB3	Nej	S4	S4	0,00	0,00	4,88	0,00	0,00*	4,88	0,00	0,00	0,00
Total	91,45						0,00	0,00	91,45	0,00	0,00	74,93	0,00	16,51	0,00

Aftalearealer

Navn	ha	Områder omfattet af N- eller P-klasse 1- 3?	Har modtageren en arealgodkendelse til modtagelse af de tilførte mængder?
Ingen data			
Total	0		

1.8 Oplysninger om gødning

Gødningsregnskab nudrift

Produceret husdyrgødning

Anlæg	Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, kår, geder	DE - svin og andre dyr
Slumstrupvej	Fjerkrægylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Slumstrupvej	Svinegylle	24193,04	6449,48	0,00	251,65
Slumstrupvej	Kvæggylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Slumstrupvej	Minkgylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Slumstrupvej	Dybstrøelse	2447,86	732,94	0,00	27,05
Slumstrupvej	Fast gødning	0,00	0,00	0,00	0,00
Slumstrupvej	Ajle	0,00	0,00	0,00	0,00
Slumstrupvej	Afsat ved græsning	0,00	0,00	0,00	0,00

Tilført husdyrgødning

Adresse	Gødningstype	KgN	KgP	Antal DE
Ingen data				

Afsat husdyrgødning

Adresse	Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Ingen adresse	Svinegylle	14457,00	3816,00	0,00	151,00

Total husdyrgødning

Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Dybstrøelse	2447,86	732,94	0	27,05
Svinegylle	9736,04	2633,48	0	100,65
Total	12183,90	3366,42	0	127,70

Beregning af harmonital

Harmonital: 1,4 DE/ha

Gødningsregnskab ansøgt drift

Anlæg	Gødningstype	KgN	KgP	Udnyttelses%	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Ingen adresse	Fjerkrægylle	0,00	0,00	70,00	0,00	0,00
Ingen adresse	Svinegylle	48119,60	12325,59	75,00	0,00	495,84
Ingen adresse	Kvæggylle	0,00	0,00	70,00	0,00	0,00
Ingen adresse	Minkgylle	0,00	0,00	70,00	0,00	0,00
Ingen adresse	Dybstrøelse	0,00	0,00	45,00	0,00	0,00
Ingen adresse	Fast gødning	0,00	0,00	65,00	0,00	0,00
Ingen adresse	Aje	0,00	0,00	65,00	0,00	0,00
Ingen adresse	Afsat ved græsning	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Tilført husdyrgødning

Adresse	Gødningstype	KgN	KgP	Udnyttelses%	Antal DE
Ingen data					

Afsat husdyrgødning

Adresse	Gødningstype	KgN	KgP	Udnyttelses%	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Ingen adresse	Svinegylle	35836,89	9361,00	75,00	0,00	375,50

Total husdyrgødning

Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Svinegylle	12282,71	2964,59	0	120,34
Total	12282,71	2964,59	0	120,34

I ansøgt drift udbringes den producerede gylle på egne og forpagtede arealer. 375,50 DE overføres til enten til godkendt modtager eller biogasanlæg

1.9 Beregninger på arealer

Fosforberegning

Klasser vedrørende fosforophobning	Antal ha	Før-situation	Efter-situation = krav
Pt < 4,0 eller udrenet eller ikke afvander til Natura 2000 eller afvander til Natura 2000, der ikke er overbelastet med fosfor	74,93 ha	21,9 kg P/ha/år	21,0 kg P/ha/år
Pt 4,0 - 6,0 og drænet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00 ha	21,9 kg P/ha/år	21,0 kg P/ha/år
Lavbundsjorde og drænet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	16,51 ha	21,9 kg P/ha/år	2,0 kg P/ha/år
Pt > 6,0 og drænet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00 ha	21,9 kg P/ha/år	0,0 kg P/ha/år

Krav om P-overskud overholdt: **Ja**

Evt. yderligere reduktion nødvendig for at overholde kravet: **-0,9 kg P.**

Maksimalt tilladt P-overskud/ha/år i gennemsnit for hele bedriften (ifølge tabel) : **17,5 kg P/ha/år.**

P tilført pr. ha/år i ansøgt drift: **32,4 kg P/ha/år.**

P-aførsel per ha/år i ansøgt drift (arealvægtet gennemsnit): **14,9 kg P/ha/år.**

P-overskud/ha/år for ansøgt projekt: **17,5 kg P/ha/år.**

Nitratberegning (Overfladevand)

	Dyretryk (DE/ha)	Udvaskning (kg N/ha)
DE _{max} : DE reduktionsprocent: 65,00 %	0,91	81,8
DE _{real}	1,32	77,8

Beregning af nitratudvaskningen til brug for afskæringskriterium 2A/2B

Merudvaskning fra husdyrbrug beregnes som difference mellem udvaskning ved DE_{real} og udvaskning svarende til et plantebrug.

	Udvaskning (kgN/ha)
Udvaskning svarende til et plantebrug	78,1
Merudvaskning fra husdyrbrug	-0,3

Beregning af maksimal nitratudvaskning på bedrifter med arealer, hvor der er krav om udvaskning svarende til et plantebrug.

Vægtet maksimal udvaskning på bedriften beregnes som et arealvægtet gennemsnit af udvaskning fra arealer med krav om udvaskning svarende til et plantebrug og arealer uden krav om udvaskning svarende til et plantebrug. Udvaskningen ved det maksimale dyretryk (DE_{max}) på arealer med krav om udvaskning svarende til et plantebrug anvendes i vægningen i de tilfælde hvor denne er lavere end udvaskning svarende til et plantebrug.

	Maksimalt Dyretryk (DE/ha)	Udvaskning (kgN/ha)
Beregning af udvaskning ved det maksimale dyretryk (DE _{max}) på arealer uden krav om udvaskning svarende til et plantebrug. DE reduktionsprocent: 0,00 % Omfatter: 0,00 % af arealet	0,00	0,0
Udvaskning svarende til et plantebrug: 100 % af arealet		78,1
Beregning af udvaskning ved det maksimale dyretryk (DE _{max}) på arealer med krav om udvaskning svarende til et plantebrug. DE reduktionsprocent: 65,00 % Omfatter: 100,00 % af arealet	0,91	81,8
Vægtet maksimal udvaskning på bedriften		78,1

Nitratberegning (Grundvand)

Der er ikke nitratfølsomme områder.

1.10 Opbevaringskapacitet

Erklæring om opbevaringskapacitet

Undertegnede ejer indestår for rigtigheden af nedenstående oplysninger om den nuværende og ansøgte opbevaringskapacitet:

Ejer: Allan Skovgaard
Adresse: Slumstrupvej 13-15
Kommune: Ringkøbing Skjern kommune

På baggrund af oplysninger fra ejer/forpagter om bedriften samt en faglig vurdering heraf og beregninger udført efter gældende normer og regler, attesterer undertegnede konsulent herved, at ejendommens opbevaringskapacitet efter udvidelsen er tilstrækkelig i henhold til gældende lov.

Beregning af produktion af gylle

	Ton pr. årsdyr	Ton i alt
1.200 søer		
40.000 smågrise		
600 polte		13.338

Opbevaringskapacitet af gylle

	Beholder str.
Slumstrupvej 13	1.200 m ³
Slumstrupvej 15	3.000 m ³
Slumstrupvej 15	2.000 m ³
Slumstrupvej 15, ny	3.000 m ³

I alt

9.200 m³,

Afventer kunde med opbevaring på anden ejendom

Beregningen er udført af:

Dato:

Underskrift/stempel:

1.11 BAT (Bedst tilgængelig teknik/ renere teknologi)

Anvendelse af Bedst Anvendelig Teknik

Der er anvendt BAT indenfor følgende områder: Energi, vand, management, foder, staldindretning og opbevaring/udbringning af husdyrgødning.

Staldindretning, teknologi og BAT

Bedriftens ansvarlige har fokus på, hvilke staldsystemer der er bedst anvendelige i relation til miljø, og dermed tab af ammoniak til omgivelserne, samt til dyrenes velfærd.

Bedriften og det tilhørende produktionsanlæg bygger på principper der tilgodeser miljøet i det omfang loven tilsigter.

Sostaldene er indrettet med delvis fast gulv. Smågrisene går i toklimastalde med delvis fast gulv. Slagtesvinene går på delvist fastgulv dog er der drænet gulv med spalter i opsamlingsstalden. Der anvendes overbrusning af gødearealet, så det renholdes og så ammoniak- og lugtemissionen reduceres.

Staldene er indrettet, så der kan rengøres efter hvert hold og derved nedsætte risikoen for sygdomme, nedsætte lugt fra staldene og mindske støvet i stalden for både dyr og mennesker.

Håndteringen af gylle er med træk og slip. Der er hyppig udslusning af gylle fra staldene. Der udsluses gylle i ca. 2 timer pr uge.

Pumpning og håndtering af gylle vil foregå i lukket rørsystem. Pumpning vil foregå indenfor normal arbejdstid.

Teknologiblade

Til soanlæg findes følgende teknologiblade:

- ❖ Luftrensning
- ❖ Delvis fast gulv
- ❖ Køling af gylle i svinestalde
- ❖ Svovlsyrebehandling af gylle

Valg af teknologi

- ❖ Delvist spaltegulv i alle stalde
- ❖ Gyllekøling i de nye sostalde
- ❖ Overdækning af ny gyllebeholder

Fravalg af teknologi

- ❖ Luftrensningen er fravalgt, da etableringsomkostningerne er høje, og da det ikke umiddelbart vil være muligt at etablere i eksisterende anlæg. Teknologien vurderes derfor uproportional. Derudover er der valgt overdækning af gyllebeholder og gyllekøling som teknologi til reduktion af ammoniak fra staldanlægget.
- ❖ Svovlsyrebehandling af gylle i de eksisterende stalde er fravalgt, da etableringsomkostningerne er høje, og da det ikke umiddelbart vil være muligt at etablere i eksisterende anlæg. Derudover vil man gerne holde muligheden åben for levering af gylle til biogasanlæg.

Beregning af det vejledende ammoniakemissionsniveau

Beregning af BAT krav på Slumstrupvej 15-13, skemanr. 59.013, etape 2.

Eksisterende stalde			
Staldtype	Antal	Emission pr dyr	I alt
Kassesti, delvist spaltegulv	760	0,75	570
Kassesti, fuldspalte	0	0	0
Løbe/drægtig, ind. Del. Spalte	0	1,74	0
Løbe/drægtig, løs, del. Spalte	0	2,11	0
Smågrise, delvis	20400	0,043	877
Polte, drænet og spalter	0	0,29	0
Løbe/drægtig, dybstrøelse	0	0	0
		I alt	1447
Nye stalde			
Fordeling af ammoniak mellem faresøer og løbe/drægtige søer			
	ved xx		DE i søer.
Samlet emissionskrav	2,50	kg/årsso	
Emission pr fareso	$2,50 * 0,3 =$	0,75	
Emission pr løbe/drægtig so	$2,50 * 0,7 =$	1,75	
	Antal	emission pr dyr	i alt
Faresøer	440	0,75	330
Løbe/drægtige søer	1200	1,75	2100
Polte	600	0,3	180
Smågrise	19600	0,03660	717
		I alt	3327
Samlet BAT krav	4775		

For nye og eksisterende stalde bliver BAT niveauet 4.775 **kg N/år**, det beregnede ammoniakniveau for staldanlægget er 4.665,46 kg N/år, hvorved både det generelle ammoniakkrav og BAT niveauet er overholdt i forbindelse med udvidelse af produktionen. BAT opfyldes på ejendommen ved brug af gyllekøling. Der køles i den nye farestald samt i løbe-drægtighedsstalden. Derudover er eksisterende gyllebeholder overdækket og den nye gyllebeholder bliver ligeledes overdækket. Alle steder er effekten af gyllekøling sat til 17 %. *Beregning på gyllekøling indsendes senest i forbindelse med opstart af sagsbehandlingen*

Fodring

På ejendommen er der hjemmeblandet foder. Foderet er primært sammensat af korn, soja, mineralblandinger.

Foderet er ved hjælp af foderplaner tilpasset de enkelte dyrs aktuelle behov. Derved undgås overforsyning med næringsstoffer, der vil ende som uudnyttet næringsstoffer i gyllen.

Proteinindholdet i foderet søges hele tiden reduceret og optimeret. Når proteinindholdet reduceres, vil mængden af overskudsprotein i gyllen reduceres og dermed vil der være en lavere N-udledning. Reduktion af protein i foderet sker primært ved løbende forbedring af foderkvaliteten og ved genetiske forbedringer af svinets fodereffektivitet.

Fosforindholdet i foderet søges hele tiden reduceret og optimeret. Når fosforindholdet reduceres, vil mængden af overskudsfosfor i gyllen reduceres og dermed vil der være en lavere P-udledning.

For opfyldelse af BAT for fosfor, nedsættes P i foderet til søerne fra normen på 4,8 g total P pr FE til 4,6 g total P pr FE.

Normer for beregning af produktionseffektivitet og fodring samt oplysninger om fravænnning i soproduktioner

Tal i kursiv er standardtal (normtal), som anvendes i beregningerne når ansøger ikke har oplyst andet. Når et tal ikke vises i kursiv, betyder det, at ansøger har indtastet sine egne oplysninger.

StaldID	Staldsystem kode	Nudrift / ansøgt	FE / dyr eller kg foder per dyr (mink/fjerkræ)	Gram råprotein per FE / Protein % i foder (fjerkræ)	Gram P per FE / fosfor % i foder (fjerkræ)	Proteinprocent i mælk / kg æg per høne (fjerkræ)	Antal fravænnede grise per årsso / kg tilvækst per enhed (fjerkræ)	Fravænningsvægt
ST-199311	SvSo01	Nudrift	1078,00	133,40	4,80		28,80	7,20
		Ansøgt	1078,00	133,40	4,80		28,80	7,20
ST-199312	SvSo01	Nudrift	1078,00	133,40	4,80		28,80	7,20
		Ansøgt	1078,00	133,40	4,80		28,80	7,20
ST-199313	SvSo09	Nudrift	462,00	133,40	4,80		28,80	7,20
		Ansøgt	462,00	133,40	4,60		28,80	7,20
ST-199314	SvSI02	Nudrift	2,86	147,40	4,80			
		Ansøgt	2,86	147,40	4,80			
ST-199315	SvSo09	Nudrift	462,00	133,40	4,80		28,80	7,20
		Ansøgt	462,00	133,40	4,60		28,80	7,20
ST-199316	SvSm01	Nudrift	1,96	162,50	5,30			
		Ansøgt	1,96	162,50	5,30			
ST-199317	SvSm01	Nudrift	1,96	162,50	5,30			
		Ansøgt	1,96	162,50	5,30			
ST-199318	SvSo09	Nudrift	462,00	133,40	4,80		28,80	7,20
		Ansøgt	462,00	133,40	4,80		28,80	7,20
ST-199319	SvSo04	Nudrift	1078,00	133,40	4,80		28,80	7,20
		Ansøgt	1078,00	133,40	4,80		28,80	7,20
ST-199320	SvSm01	Nudrift	1,96	162,50	5,30			
		Ansøgt	1,96	162,50	5,30			
ST-199321	SvSo09	Nudrift	462,00	133,40	4,80		28,80	7,20
		Ansøgt	462,00	133,40	4,60		28,80	7,20
ST-199322	SvSo01	Nudrift	1078,00	133,40	4,80		28,80	7,20
		Ansøgt	1078,00	133,40	4,60		28,80	7,20
	SvSo07	Nudrift	1078,00	133,40	4,80		28,80	7,20
		Ansøgt	1078,00	133,40	4,60		28,80	7,20
ST-199323	SvSm01	Nudrift	1,96	162,50	5,30			
		Ansøgt	1,96	162,50	5,30			
ST-199324	SvSm01	Nudrift	1,96	162,50	5,30			
		Ansøgt	1,96	162,50	5,30			
ST-199339	SvSo09	Nudrift	462,00	133,40	4,80		28,80	7,20
		Ansøgt	462,00	133,40	4,60		28,80	7,20

BAT beregning for P:

16,67 DE i slagtesvin * 20,5 kg P pr DE =	341,73 kg P
200,81 DE i smågrise * 27,8 kg P pr DE =	5.582,52 kg P
278,37 DE i søer * 23 kg P pr DE =	6.402,51 kg P

I alt: 12.326,76 kg P

Ansøgt drift

Produceret husdyrgødning

Anlæg	Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, kår, geder	DE - svin og andre dyr
Slumstrupvej	Fjerkrægylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Slumstrupvej	Svinegylle	48119,60	12325,59	0,00	495,84
Slumstrupvej	Kvæggylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Slumstrupvej	Minkgylle	0,00	0,00	0,00	0,00
Slumstrupvej	Dybstrøelse	0,00	0,00	0,00	0,00
Slumstrupvej	Fast gødning	0,00	0,00	0,00	0,00
Slumstrupvej	Ajle	0,00	0,00	0,00	0,00
Slumstrupvej	Afsat ved græsning	0,00	0,00	0,00	0,00

Som det ses af ovenstående, er BAT for fosfor overholdt ved hjælp af korrektioner på fosforindholdet i foderet. Det samlede indhold i gyllen er 12.325,59 kg P.

Opbevaring af husdyrgødning

Ifølge den indsendte kapacitetserklæring er den årlige produktion af flydende gødning 13.338 m³ gylle inkl. spildevand.

Gylle opbevares i fortanke og i gyllebeholdere. Se erklæringen om opbevaringskapacitet i nærværende bilag.

Husdyrgødning udbringes på egne ejede og forpagtede arealer og afsættes til godkendt modtager eller biogas.

Al omlastning af gylle sker med gyllevogn/lastbil med fastmonteret kran, hvor pumpen sidder på gyllevognen/lastbilen, og der sker en automatisk tømning af pumperøret.

Omlastning sker altid under opsyn, derfor vurderes det, at der ikke er større risiko for uheld i forbindelse med utilsigtet igangsætning af pumper, spild m.m.

Gyllebeholdere er en stabile beholdere, lavet af typegodkendt beton, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger.

Beholdernes bund og vægge er tætte og beskyttet imod tæring.

En gang årligt tømmes gyllebeholdere, hvorved gyllebeholdere visuelt kan kontrolleres for evt. skader.

Der foretages lovpligtigt eftersyn og vedligeholdelse, hvilket betyder at beholdere hvert 10 år bliver kontrolleret for om der skulle være tegn på begyndende utætheder.

Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle. Der er ingen stationære pumper, hvilket fjerner risikoen for tab af gylle til miljøet.

Udbringning af husdyrgødning

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, så mængden af handels- og husdyrgødning er tilpasset afgrødens behov. I planen tages der hensyn til bonitet, sædskifte, planternes udbytte og kvælstofudnyttelse.

Husdyrgødning udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer.

Husdyrgødning udbringes under hensyn til generelle regler, og foregår i videst mulig omfang efter godt landmandskab, hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv.

Udbringning af gylle foretages primært med slangeudlægger i veletableret afgrøde eller det nedfældes i græsmarker og på sortjord for at minimere lugtgener og mindske ammoniakfordampningen.

Der udbringes ikke husdyrgødning på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Der er ingen stærkt hældende arealer eller vandløb nær udbringningsarealerne.

Udbringningen af husdyrgødning vil være begrænset til få dage om året og arbejdet foretages, så vidt det er muligt, indenfor normal arbejdstid.

Pumpning og håndtering af husdyrgødning i øvrigt foregår normalt indenfor normal arbejdstid.

Der kan forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvor der er udbragt husdyrgødning. Omfanget vil afhænge af temperatur, vindforhold og evt. nedbør. Eftersom gylle udbringes på veletablerede afgrøder med slæbeslanger eller nedfældes, minimeres ammoniakfordampning og lugtgenerne pga. mindre ammoniakfordampning og hurtigere optagelse i planterne.

Når der udbringes husdyrgødning og efterfølgende suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 10-20 pct. mindre kvælstof end den økonomisk optimale mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødning. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering af sædskifte og benytte de mest optimale vejrforhold, således fordampningen af ammoniak reduceres mest muligt og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig.

Alternative løsninger og 0-alternativet

Alternative løsninger

Det forventes, at det ansøgte projekt er fremtidssikret og at det vil give gode arbejdsforhold for ejer og medarbejdere og at det vil give en god dyrevelfærd på ejendommen.

Det vurderes, at den valgte placering til den nye stald er den mest optimale placering på ejendommen i forhold til udnyttelsen af byggefeltet, hensyn til naboer, naturområder, logistik, ressource forbrug, smittebeskyttelse m.v.

Det er ikke muligt at placere stalden andre steder da dette vil give u hensigtsmæssigheder i forhold til foder, levering og afhentning af dyr og generel logistik på ejendommen.

0-alternativ

0-alternativet beskriver forholdene, hvis ikke udvidelsen finder sted.

0-alternativet vil betyde en fastholdelse af den nuværende produktion, indtil produktionsapparatet er slidt ned. Ud fra et miljømæssigt og et dyrevelfærdsmæssigt perspektiv vil dette være uhensigtsmæssigt, idet der ikke vil blive foretaget investeringer i produktionsapparatet.

Desuden vil der ved et 0-alternativ ikke blive udarbejdet en miljøgodkendelse for ejendommen. Der vil således ikke ske regulering af bedriften via vilkår stillet i miljøgodkendelsen.

Husdyrbrugets ophør

Ved husdyrbrugets ophør, rengøres stalde- og gødningsopbevaringsanlæg. Evt. nedbrydning af stalde og fortank/gyllebeholder vil ske i henhold til gældende regler. Der er ikke truffet foranstaltninger for forebyggelse af forurening ved virksomhedens ophør, da virksomheden ikke forventes lukket. Desuden vil en evt. forurening kun kunne stamme fra håndtering af gylle. Eftersom dette er lagt i faste rammer, anses det ikke for hensigtsmæssigt at foretage yderligere.

Bilag 2. Miljøvurdering for miljøgodkendelsen

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer i det nedenstående miljø- og genepåvirkningen som følge af den ansøgte ændring af husdyrbruget, samt af det samlede husdyrbrug.

Nedenstående belyser endvidere, om de virkemidler til forebyggelse og begrænsning af forurening, som fremgår af ansøgningen, opfylder kravet om anvendelse af bedst tilgængelig teknik.

Der gøres hermed opmærksom på, at i de følgende afsnit, anvendes forkortelsen "§ 7 i loven", hvilket henviser til § 7 i bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

2.1 Baggrund

Ringkøbing-Skjern Kommune har modtaget en ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbruget beliggende på adressen Slumstrupvej 13-15, 6900 Skjern. Ansøgningen omfatter en udvidelse i dyreholdet af søer og smågrise svarende til 278,72 DE til et dyrehold bestående af søer, smågrise og slagtesvin svarende til 495,84 DE.

Udvidelsen vil forløbe i følgende 2 etaper:

Etape I

- På Slumstrupvej 15 udføres følgende:

- Der bygges 1.200 m² (ca. 120 nye farestier) til eksisterende farestald.
- Produktionen af smågrisene udvides fra 20.400 smågrise til 25.000 smågrise.
- Soholdet udvides ikke.

- På Slumstrupvej 13 udføres følgende:

- Farestalden lukkes ned
- Produktionen af smågrise fastholdes på 6.000 stk. smågrise.
- Soholdet udvides ikke.

Etape II

- På Slumstrupvej 15 udføres følgende:

- Der etableres en løbe-drægtighedsstald på ca. 5.500 m²
- Der etableres en gyllebeholder på 3.000 m³ med overdækning
- Der etableres ca. 1.000 m² farestald til eksisterende farestald
- Der etableres ca. 2.000 m² smågrisestald til eksisterende smågrisestalde
- Det etableres to nye siloer i forbindelse med eksisterende siloer
- Der etableres et maskinhus på 630 m²
- Der etableres kontor mm. I forbindelse med løbeafdelingen

- På Slumstrupvej 13 udføres følgende:

- Drægtighedsstald lukkes
- Produktionen af smågrise fastholdes på 6.000 stk. smågrise.

2.2 Beliggenhed og planmæssige forhold

2.2.1 Afstandskrav

De lovpligtige afstandskrav i §§ 6 og 8 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er ifølge ansøgningens oplysninger overholdt.

Da de lovpligtige afstandskrav er overholdt, vurderes anlægget derfor, placeringsmæssigt, ikke at give væsentlige gener for omgivelserne eller væsentlig risiko for forurening.

2.2.2 Beskyttelseslinjer

Husdyrbrugets anlæg ligger uden for beskyttelseslinjer for klitfredede arealer, strand, søer, åer, skove, fortidsminder og kirker. Anlægget ligger endvidere uden for kystnærhedszone.

Det er på baggrund af ovenstående Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at husdyrbrugets anlæg ikke er i modstrid med de hensyn, der skal tages i forhold til ovennævnte emner.

2.2.3 Kulturmiljø

Området indeholder iht. Kommuneplan 2013 til 2025 ikke et særligt værdifuldt kulturmiljø.

Det er derfor vurderet, at udvidelsen af husdyrbruget ikke vil påvirke kulturmiljøet væsentligt.

På husdyrbrugets arealer ligger der beskyttede diger efter Museumsloven § 29a (se bilag 0a+9b). Der gøres opmærksom på, at digerne ikke må ændres eller fjernes uden tilladelse fra Ringkøbing-Skjern Kommune.

Der findes gravhøje på, eller ved husdyrbrugets udbringningsarealer (se bilag 9a+9b) og der gøres hermed opmærksom på, at der i henhold til § 29 f i Museumsloven ikke må foretages jordbehandling, gødes, eller plantes (herunder også juletræer og lignende) på gravhøje og inden for en afstand af 2 meter fra dem. Jf. § 18 i Lov om naturbeskyttelse må der endvidere ikke etableres ny beplantning, eller foretages lignende ændringer i tilstanden af arealet inden for 100 meter fra gravhøje, medmindre Ringkøbing-Skjern Kommune meddeler dispensation hertil.

2.2.4. Placering i landskabet

Husdyrbruget og udbringningsarealerne ligger uden for bevaringsværdige landskabet og uden for større uforstyrrede landskaber.

Husdyrbruget ligger i landskabstypen overgangslandskab. Overgangslandskaber er landskaber på grænsen mellem to forskellige landskabstyper. Det er overvejende en sårbar og følsom landskabstype og er derfor som udgangspunkt principielt uegnet for nyplacering og udbygning af store landbrug.

Ejendommen Slumstrupvej 15 er mod henholdsvis syd og vest omkranset af læhegn. Mod øst ca. 130 meter fra de nye staldbygninger er et læhegn i markskellet.

Mod nord (Slumstrupvej 9) afskærmes en del af de nye staldbygninger/ ny gyllebeholder af den eksisterende bygningsmasse.

Vurdering

Det vurderes, at de nye bygninger/ny gyllebeholder opføres i sammenhæng med det eksisterende byggeri.

Det vurderes derfor, at det planlagte byggeri ikke vil ændre landskabet væsentligt, hvis den eksisterende beplantning bibeholdes og vedligeholdes. Desuden, at de nye staldbygninger opføres i samme materialer og farvevalg som det eksisterende staldbyggeri.

2.3 Indretning og drift

Der er stillet vilkår om, at antallet af dyreenheder som gennemsnit per år maksimalt må være 495,84 DE med den forskydning mellem de enkelte dyretyper, som kan tilskrives naturlige produktionsudsving.

Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at en eventuel forskydning inden for de enkelte dyretyper i henhold til vilkår, er foreneligt med hensynet til beskyttelse af omgivelserne mod væsentlige gener fra husdyrbruget.

2.3.1 BAT – bedste tilgængelige teknik

Formålet med Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er, at medvirke til at værne om natur, miljø og landskab, så udviklingen af husdyrproduktionen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskers livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet. Forebyggelse og begrænsning af forurening skal først og fremmest ske ved anvendelse af bedst tilgængelig teknik herunder renere teknologi, f.eks. mindre forurenende anlæg, processer og råvarer.

BAT er at betragte som en generel ikke stedbunden branchenorm. Dette betyder, at særlige følsomme, eller for den sags skyld robuste omgivelser ikke har indflydelse på niveauet ved fastlæggelse af BAT.

Miljøstyrelsen har udarbejdet emissionsgrænseværdier for ammoniak og fosfor for såvel visse typer af eksisterende stalde, samt nybyggeri/gennemgribende renoveringer. Disse grænseværdier tager udgangspunkt i, hvad der for branchen anses for økonomisk opnåeligt.

Miljøstyrelsen har for svin, kvæg og fjerkræ udarbejdet emissionsgrænseværdier for en række staldsystemer i nudrift og ansøgt drift.

Med hensyn til mink, er der fra Natur og Miljøklagenævnet afgjort to afgørelser, som fastlægger BAT-niveauet for mink. Ringkøbing-Skjern Kommune tager ved fastlæggelsen af BAT-niveauet for husdyrbruget udgangspunkt i disse emissionsgrænseværdier.

Emissionsgrænseværdi for ammoniak

Ringkøbing-Skjern Kommune har, med udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier, beregnet et BAT emissionsniveau for bedriften for etape II på 4.775 kg NH₃. Se bilag 1 afsnit 1.11

Ammoniakemissionsniveauet ved det ansøgte projekt for etape II er 4.665,46 kg NH₃, jf. ansøgningen.

Det beregnede emissionsniveau for ammoniak, jvf. Miljøstyrelsens vejledende standardvilkår, er således overholdt.

Emissionsgrænseværdi for nitrat

Med udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier, vurderer Ringkøbing-Skjern Kommune, at den generelle lovgivning, i forhold til håndtering af husdyrgødning, kan betragtes som værende BAT med hensyn til nitratudvaskning i forbindelse med udbringning.

Emissionsgrænseværdi for fosfor

Ringkøbing-Skjern Kommune har, med udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier, fastlagt et BAT-emissionsniveau for bedriften for etape II på 12.326,76 kg P/DE ab lager. Se bilag 1 afsnit 1.11.

Emissionsniveauet ved det ansøgte projekt for etape II er 12.325,59 kg P/DE ab lager, jf. ansøgningen.

Det beregnede emissionsniveau for fosfor, jvf. Miljøstyrelsens vejledende standardvilkår, er således overholdt.

Staldindretning

Etape I

- På Slumstrupvej 15 udføres følgende:
  - Der bygges 1.200 m² (ca. 120 nye farestier) til eksisterende farestald med gulvtypen delvis spaltegulv.
  - Produktionen af smågrisene udvides fra 20.400 smågrise til 25.000 smågrise.
- På Slumstrupvej 13 udføres følgende:
  - Farestalden lukkes ned
  - Produktionen af smågrise fastholdes på 6.000 stk. smågrise med gulvtypen delvis spaltegulv.
  - Soholdet udvides ikke.

Etape II

- På Slumstrupvej 15 udføres følgende:
  - Der etableres en løbe-drægtighedsstald på ca. 5.500 m² med gulvtypen delvis spaltegulv.
  - Der etableres en gyllebeholder på 3.000 m³ med overdækning.
  - Der etableres ca. 1.000 m² farestald til eksisterende farestald med gulvtypen delvis spaltegulv.
  - Der etableres ca. 2.000 m² smågrisestald til eksisterende smågrisestalde med gulvtype delvis spaltegulv.
  - Det etableres to nye siloer i forbindelse med eksisterende siloer
  - Der etableres et maskinhus på 630 m²
  - Der etableres kontor mm. I forbindelse med løbeafdelingen
- På Slumstrupvej 13 udføres følgende:
  - Drægtighedsstald lukkes.
  - Produktionen af smågrise fastholdes på 6.000 stk. smågrise.

Vurdering

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at det ansøgte overholder niveauet for BAT for både etape 1 og etape II med hensyn til staldindretning.

Baggrunden for vurderingen er, at der anvendes gyllekøling i etape I i den 1.200 m² store farestald der bygges. For etape II er BAT beregnet, se afsnit 2.3.1 emissionsgrænseværdi for ammoniak.

Management

Ansøgers beskrivelse:

Den daglige drift er tilrettelagt ud fra principperne om godt landmandskab og ansvarlig driftsledelse, således anlægget giver anledning til mindst mulig miljøbelastning og færrest mulige gener for omgivelserne. Dette søges opnået ved reduceret vand- og energiforbrug og ved reduktion af ammoniakfordampning fra staldene.

Der foretages daglige tilsyn af bedriften og løbende vedligeholdelse af anlægget.

Vand- og energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.

Logistikken i forbindelse med fodring og håndtering af dyr, er indrettet, så afstanden giver færrest muligt driftstimer.

Rengøring i og omkring bygningerne og siloer, foretages jævnlige, med henblik på at minimere risikoen for lugt og for at der ikke skal opstå uhygiejniske forhold. Den jævnlige rengøring og visuelle kontrol sikrer, at der ikke opstår ressourcspild eller uhygiejniske forhold.

Døde dyr fjernes dagligt fra staldene og placeres i container eller under kadaverkapsel, så der ikke opstår uhygiejniske forhold.

Affald bortskaffes, så vidt muligt, til genbrug.

Medicinforbruget søges minimeret ved systematisk sundhedsrådgivning med dyrlæge og der er 4-6 årlige besøg af dyrlægen, hvor besætningens generelle sundhed vurderes og hvor det enkelte dyr behandles efter behov. Herudover er der diverse rådgivningsbesøg. Bedriftens medarbejdere uddannes løbende gennem kurser og efteruddannelse og medarbejdere er orienteret om, at ejendommen er miljøgodkendt, og hvilke vilkår der er stillet til driften i den forbindelse. Medarbejdere holdes ajour med nye krav og regler på regelmæssige personalemøder.

Alle medarbejdere er instrueret i forsvarlig håndtering af forurenende stoffer herunder gylle, kemikalier og brændstof og produktionen tilrettelægges således, at belastning af den enkelte medarbejder mindskes.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at tiltagene i forbindelse med management er tilstrækkelige for en ejendom af denne type og størrelse. Der stilles vilkår til dokumentation af produktion og markdrift.

Foder

Ansøgers beskrivelse:

På ejendommen er der hjemmeblandet foder. Foderet er primært sammensat af korn, soja, mineralblandinger.

Foderet er ved hjælp af foderplaner tilpasset de enkelte dyrs aktuelle behov. Derved undgås overforsyning med næringsstoffer, der vil ende som uudnyttet næringsstoffer i gyllen.

Proteinindholdet i foderet søges hele tiden reduceret og optimeret. Når proteinindholdet reduceres, vil mængden af overskudsprotein i gyllen reduceres og dermed vil der være en lavere N-udledning. Reduktion af protein i foderet sker primært ved løbende forbedring af foderkvaliteten og ved genetiske forbedringer af svinets fodereffektivitet.

Fosforindholdet i foderet søges hele tiden reduceret og optimeret. Når fosforindholdet reduceres, vil mængden af overskudsfosfor i gyllen reduceres og dermed vil der være en lavere P-udledning.

For opfyldelse af BAT for fosfor, nedsættes P i foderet til søerne fra normen på 4,8 g total P pr FE til 4,6 g total P pr FE.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at det ansøgte overholder niveauet for BAT m.h.t. foder.

Forbrug af energi og vand

Der anvendes drikkepipler placeret i fodertrugene, så der er optimale forhold for adgang til vand for svinene og et lavt drikkevandspild.

Der er etableret temperaturstyret ventilation, som kun kører med den styrke der er nødvendig for at ventilere staldene. Ventilatorerne rengøres jævnligt, hvilket sikrer at der ikke bruges unødigt energi pga. modstand fra støv og skidt. I den nye stald og ved løbende reparation af ventilationsanlægget i de eksisterende stalde opsættes motorer, der er energibesparende.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at tiltagene i forbindelse med besparelse af energi og vand er tilstrækkelige for denne type bedrift

Opbevaring og behandling af husdyrgødning

Der foretages lovpligtigt eftersyn og vedligeholdelse, hvilket betyder at beholderne hvert 10 år bliver kontrolleret for om der skulle være tegn på begyndende utætheder.

Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle. Der er ingen stationære pumper, hvilket fjerner risikoen for tab af gylle til miljøet.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at tiltagene i forbindelse med opbevaring af gødning er tilstrækkelige.

Udbringning af husdyrgødning

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, så mængden af handels- og husdyrgødning er tilpasset afgrødens behov. I planen tages der hensyn til bonitet, sædskifte, planternes udbytte og kvælstofudnyttelse.

Husdyrgødning udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer.

Husdyrgødning udbringes under hensyn til generelle regler, og foregår i videst mulig omfang efter godt landmandskab, hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv.

Udbringning af gylle foretages primært med slangeudlægger i veletableret afgrøde eller det nedfældes i græsmarker og på sortjord for at minimere lugtgener og mindske ammoniakfordampningen.

Der udbringes ikke husdyrgødning på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal. Der er ingen stærkt hældende arealer eller vandløb nær udbringningsarealerne.

Udbringningen af husdyrgødning vil være begrænset til få dage om året og arbejdet foretages, så vidt det er muligt, indenfor normal arbejdstid.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at de generelle regler i husdyr- og husdyrgødningsbekendtgørelsen for udbringning af husdyrgødning, som værende tilstrækkelige til at opfylde kravene til BAT for udbringning.

Ringkøbing-Skjern Kommune anser det i øvrigt for værende BAT, at man tager højde for udbringningsarealernes fysiske karakter i forbindelse med udbringning af husdyrgødning. Dvs., eks. jordtype, struktur og hældning, samt forhold som regn, vanding og sædskifte.

Der er stillet vilkår om, at udbringning af husdyrgødning ikke må foretages på frossen, vandmættet, oversvømmet, eller snedækket jord, samt forud for varsling om kraftig regn/nedbør. Vilkåret er stillet for at reducere unødigt forurening af vandmiljøet.

Alternativer og fravalg BAT

Ejer har fravalgt luftrensningen, idet etableringsomkostningerne er høje, og da det ikke umiddelbart vil være muligt at etablere i eksisterende anlæg.

Desuden er svovlsyrebehandling af gylle i de eksisterende stalde fravalgt, da etableringsomkostningerne er høje, og da det ikke umiddelbart vil være muligt at etablere i eksisterende anlæg. Derudover vil ønskes muligheden åben for levering af gylle til biogasanlæg.

Fravalget af luftrensningen og svovlsyrebehandlingen er velbegrundet, eftersom der ikke er proportionalitet mellem udgift og reduceret ammoniak.

Konkluderende vurdering af BAT

På baggrund af ovenstående redegørelse for BAT inden for management, staldteknologi, foder, energi- og vandforbrug, opbevaring og udbringning, vurderes det, at den konkrete anvendelse af BAT lever op til det, Ringkøbing-Skjern Kommune anser, som værende BAT-standard for en bedrift af denne størrelse og dyresammensætning.

Samtidig vurderes det, at ansøger har redegjort i tilstrækkelig grad for de alternativer, som har været overvejet i ansøgningen, samt begrundet fravalg af BAT.

2.3.2 Håndtering af regnvand og restvand

Spildevand fra ansøgt produktionen udgøres primært af vand fra rengøring af stalde og fra drikkevandsspild i alt ca. 2.100 m³. Spildevandet ledes til gyllebeholder.

Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at generel lovgivning, samt vilkår i miljøgodkendelsen tager tilstrækkelig hånd om husdyrbruget håndtering af regnvand og restvand, således det ikke påvirker omgivelserne væsentligt.

2.3.3 Medicin, olie og brændstof

Der er stillet vilkår om opbevaring af brændstof, fyringsolie og medicin.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at de stillede vilkår, samt generel lovgivning er tilstrækkelig til at beskytte omgivelserne mod væsentlige påvirkninger, som følge af husdyrbrugets anvendelse af fyringsolie og brændstof.

2.3.4 Håndtering og opbevaring af affald

Der er stillet vilkår om håndtering og opbevaring af affald.

Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at på baggrund af redegørelsen fra ansøger, samt vilkår i miljøgodkendelsen vil håndteringen og opbevaring af affald fra husdyrbruget ske under hensyntagen til omgivelserne.

2.3.5 Håndtering af unormale driftssituationer, eller uheld

I forbindelse med denne miljøgodkendelse, udarbejdes der en beredskabsplan, der beskriver, hvorledes der skal reageres i unormale driftssituationer og i tilfælde af uheld med eks. gylle. Der er stillet vilkår om, at beredskabsplanen til en hver tid skal være ajourført.

Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at udarbejdelse af en beredskabsplan tilskynder ansøger i at gennemgå bedriften og foretage en risikovurdering af, om der skal ændres i drift eller indretning, således at risikoen for uheld minimeres samt at omfanget af skaden ved uheld reduceres.

2.4 Begrænsning af eventuelle gener for naboer

2.4.1 Lugt

Samlet lugtberegning

Der er indsendt beregninger af lugtemissionen fra staldanlæg, hvilket er foretaget efter henholdsvis den nye lugtvejledning, samt FMK-modellen. Lugtgeneafstandene (afstande, hvor der kan forventes væsentlig lugtgener), er ifølge ansøgningen, som følgende:

Byzone:	219 meter
Samlet bebyggelse:	541 meter
Enkelt bolig:	219 meter

Ifølge ansøgningen, er de faktuelle afstande minimum 1.792 meter til samlet bebyggelse og 369 meter til enkelt bolig. Afstanden til den nærmeste byzone (Skjern) er 5.221 meter.

Lugtberegning særskilt for Slumstrupvej 15

For at undersøge om de nærmeste naboer af naboejendommen på Slumstrupvej 15 bliver påvirket af lugten udelukkende fra Slumstrupvej 15, blev der udført lugtberegninger på etape 1 og etape II på ejendommen Slumstrupvej 15.

Etape I:

Resultaterne viser:

Byzone:	433 meter
Samlet bebyggelse:	253 meter
Enkelt bolig:	137 meter

Etape II:

Resultaterne viser:

Byzone:	666 meter
Samlet bebyggelse:	484 meter
Enkelt bolig:	196 meter

I etape I, er de faktuelle afstande ifølge ansøgningen minimum 2.235 meter til samlet bebyggelse og 381 meter til enkelt bolig. Afstanden til den nærmeste byzone (Skjern) er 5.171 meter.

I etape II, er de faktuelle afstandene ifølge ansøgningen minimum 2.207 meter til samlet bebyggelse og 337 meter til enkelt bolig. Afstanden til den nærmeste byzone (Skjern) er 5.171 meter.

Det bemærkes, at pga. af den nye farestald ved etape II, er de faktuelle minimum afstande ved etape II, mindre end ved etape I.

Det bemærkes desuden, at der ikke er udarbejdet særskilte lugtberegninger for Slumstrupvej 13, idet dyreholdet her ikke udvides på ejendommen.

Ifølge ansøgningen er genekriterierne for byzone, samlet bebyggelse og enkelt bolig overholdt for projektet (incl. særskilt for etape I og II for slumstrupvej 15), idet de ligger længere væk end "1,2 gange geneafstanden" / "korrigerede geneafstand er kortere end "den vægtede gennemsnitsafstand".

Beregningerne af lugtemissionen viser altså, at geneafstandene fra staldanlægget er mindre end de faktuelle afstande til byzone, samlet bebyggelse og enkelt bolig (uden landbrugspligt).

Der ligger endvidere ikke fremtidig byzone-, eller sommerhusområder inden for geneafstanden fra husdyrbruget.

Idet de lovpligtige beskyttelsesniveau for lugtgener er overholdt, vurderes det, at udvidelsen ikke vil medføre væsentlige lugtgener for naboer og andre omkringboende.

2.4.2 Støj

Støjkilder fra husdyrbruget udgøres primært af støj fra staldventilation, indblæsning af foder i silo, brug af kompressor og traktor-/lastbiltransport.

Ansøger har oplyst, at støj fra husdyrbruget ikke er et problem for de omkringboende. Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at støj fra husdyrbruget i fremtiden ikke

forventes at blive et problem for de omkringboende. Der er ikke foretaget støjberegninger i forbindelse med udarbejdelsen af denne miljøgodkendelse.

Der er i miljøgodkendelsen fastsat vilkår om, at såfremt der skulle opstå støjgener for de omkringboende og tilsynsmyndigheden finder det nødvendigt, skal der foretages støjmålinger. Der er endvidere fastsat vilkår om støjniveauer for husdyrbruget.

Herudover henvises der til, at det er god landmandpraksis, at transport til og fra husdyrbruget foregår ved hensynsfuld kørsel, for at begrænse bl.a. støjgener.

2.4.3 Lys

Ansøgers beskrivelse:

Der vil ikke være gener fra staldenes indendørs belysning, da det vil være slukket om natten.

Der er udendørsbelysning ved stuehuset og ved kornsiloerne. Denne belysning vil ikke være tændt om natten.

Som udgangspunkt vil der ikke være belysning udenfor bygningerne om natten.

På baggrund af ovenstående vurderes, at lys fra ejendommen ikke vil give anledning til væsentlige gener for de omkringboende.

2.4.4 Fluer og skadedyr

Der er stillet vilkår om, at der skal foretages en effektiv fluebekæmpelse og at foder skal opbevares, så der ikke opstår risiko for tilhold af rotter m.v.. På forlangende skal bekæmpelse af rotter, eller lign. foretages af et autoriseret rottebekæmpelsesfirma.

Det vurderes, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende til at forebygge og løse et eventuelt opstået problem med skadedyr.

2.4.5 Støv

Ansøgers beskrivelse:

Der vil være støv fra dyrene, dog ikke i et omfang, så det opleves udenfor staldene. Støvet minimeres som følge af omhyggelig management.

Der vil ikke være støvgener i forbindelse med daglig håndtering af foder, da det foregår i et lukket system.

I forbindelse med høst og indblæsning af korn i siloen, kan der forekomme støvgener. Pga. afstanden til nærmeste nabo vurderes det at naboer ikke vil opleve gener i forbindelse med støv ved høst.

Vurdering

Det vurderes ikke, at husdyrbruget vil give anledning til støvgener for de omkringboende.

Der er fastsat vilkår til, at sikre de omkringboende mod støvgener fra husdyrbruget.

Herudover henvises der til, at det er god landmandpraksis, at transport til og fra husdyrbruget foregår ved hensynsfuld kørsel, for at begrænse bl.a. støvgener.

2.4.6 Trafik, til- og frakørsel

Ansøgt projekt vil betyde en forøget transport til og fra husdyrbruget. Der er tale om, at især antallet af transporter af husdyrgødning og levering af foder vil stige.

Forøgelsen af transporter er efter Ringkøbing-Skjern Kommunes opfattelse ikke af et omfang, som vil indebære væsentlige forøgede gener for omkringboende med hensyn til støj, støv eller lugt.

Der er stillet vilkår om, hvilken veje transport af husdyrgødning som udgangspunkt skal foregå af.

Ved tilsvining af det offentligt tilgængelige vejareal i forbindelse med arbejdskørsler, skal der opstilles skilte, der informerer andre trafikanter om forholdene. Ved arbejdskørslernes ophør skal det offentlige vejareal, jf. Færdselsloven, rengøres. Det er Politiet, der er myndighed for færdsel på offentligt areal.

Ringkøbing-Skjern kommune vurderer, ved overholdelse af de generelle krav mht. til transport fastsat i den til enhver tid gældende Husdyrgødningsbekendtgørelse, at transport af husdyrgødning kan foregå uden væsentlige gener for omgivelserne

2.4.7 Egenkontrol

Der er stillet vilkår om, at husdyrbruget for egen regning skal eftervise, at de stillede støjkrav er overholdt, såfremt tilsynsmyndigheden skønner, at eventuelle klager vedrørende støj fra husdyrbruget, er velbegrundede.

Der er tilsvarende stillet vilkår om, at tilsynsmyndigheden kan kræve, at husdyrbruget foretager undersøgelse af lugtkilder, hvis det skønnes, at eventuelle klager over lugt fra anlægget, er velbegrundede.

Endeligt er der stillet vilkår om, at tilsynsmyndigheden kan anmode om nye beregninger af nitratudvaskning til overfladevand og grundvand, fosforoverskud, ammoniakemission, ammoniakdeposition, samt lugtgeneafstande.

2.5 Alternative løsninger

2.5.1 Andre muligheder

Ansøger har oplyst, at placeringen af de den nye stald har været overvejet, men at den valgte placering, anses som værende mest hensigtsmæssig, i forhold til logistik og det omgivende miljø.

I forhold til det omgivende landskab, naboer og andre interessenter i området, giver den valgte placering, det bedste samlede helhedsindtryk af husdyrbruget efter udvidelsen.

2.5.2 0-alternativ

Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at den øgede miljøpåvirkning, som følge af ansøgte projekt, ikke vil påvirke omgivelserne væsentligt (se den øvrige del af miljøvurderingen).

Det er endvidere, Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at de socioøkonomiske konsekvenser af 0-alternativet (fastholdelse af konstant produktionsniveau), vil være en begyndende afvikling af produktionen.

Samfundsmæssigt vil 0-alternativet, derfor kunne betyde færre arbejdspladser, dels på slagterierne, men også i virksomheder, såsom vognmænd, foderstoffer m.fl..

Det kan, som følge af 0-alternativ, forventes at samfundets indkomstdannelse mindskes.

2.6 Ophør

Der er stillet vilkår om ved ophør, at der skal træffes de nødvendige foranstaltninger for, at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage til tilfredsstillende tilstand.

Der er endvidere stillet vilkår om, at kommunen kan kræve bygninger, gyllebeholdere m.v. fjernet ved ophør.

2.7 Natur og vand

2.7.1 International natur – beskrivelse

De internationale naturbeskyttelsesområder, er en samlet betegnelse for EF-Habitatområder, EF-Fuglebeskyttelsesområder og Ramsarområder. Hvert internationalt naturbeskyttelsesområde består af et, eller flere af disse udpegede områder.

Habitatområderne og Fuglebeskyttelsesområderne, der er udpeget på grundlag af EU's naturdirektiver, udgør tilsammen Natura 2000, der er et økologisk netværk af beskyttede områder i hele EU. Ramsarområderne er udpeget på grundlag af Ramsarkonventionen om beskyttelse af vigtige vådområder. Ramsarområderne ligger alle indenfor grænserne af fuglebeskyttelsesområder og beskyttelsen er dækket ind af EU-beskyttelsen.

Direktiverne fastsætter et overordnet mål for at sikre, eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for naturtyper og dyre- og plantearter inden for de internationale naturbeskyttelsesområder. Danmark er forpligtet til at sikre, at der ikke sker en forringelse af status i de udpegede områder og til at iværksætte, hvad der er nødvendigt for at opnå de fastsatte mål.

Habitatdirektivet rummer også regler om at beskytte særlige arter, både i og udenfor Natura 2000-områder. Det er de såkaldte bilag IV-arter. Disse arter (flere padder, markfirben, odder, hasselmus m.fl.) må ikke få beskadiget, deres yngle-, eller rasteområder.

Målsætningen for Habitat- og Fuglebeskyttelsesområderne er at sikre, eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, de er udpeget for. For Ramsarområder er målsætningen, at beskyttelsen fremmes.

En art anses for at have gunstig bevaringsstatus, når undersøgelser peger på, at arten på lang sigt vil opretholde sig selv som levedygtig bestand, samt artens udbredelsesområder sandsynligvis ikke er i tilbagegang.

Nærmeste internationale naturområder er habitatområde Skjern Å, som ligger ca. 6,5 km fra husdyrbrugets anlæg og 4,2 km fra husdyrbrugets arealer. Alle arealerne ligger i oplandet til Ringkøbing Fjord.

For beskrivelser af de nærmeste internationale naturområder henvises til bilag 10.

2.7.2 Vandmiljøet

Kvaliteten af vandmiljøet i søer og fjorde er påvirket af for store tilførsler af næringsstoffer, der medfører øget vækst af planktonalger og enårige alger som eks. søsalat. Ved for store tilførsler af næringsstoffer reduceres sigtddybden i vandet, bundvegetationen, som eks. ålegræs reduceres, opvækstmuligheder for fisk forringes og risikoen for iltvind øges til skade for plante- og dyrelivet.

Generelt tilføres markerne flere næringsstoffer, end der fjernes med afgrøderne. Etablering, udvidelse, eller ændring af husdyrbrug kan give anledning til et øget tab af næringsstoffer til vandmiljøet. Transporten af næringsstoffer fra arealerne kan ske via udvaskning til grundvandet, som dernæst føder vandløb, søer og fjorde, eller ske som overfladeafstrømning via dræn, eller direkte til vandløb, søer og fjorde.

Vandplan 2010-2015 for Hovedvandopland 1.8 Ringkøbing Fjord skal sikre at søer, vandløb, grundvandsforekomster og kystvande i udgangspunktet opfylder miljømålet 'god tilstand' inden udgangen af 2015. Endvidere skal det sikres, at eventuelle forringelser af tilstanden for vandområderne forebygges. (Vandplanen findes på Naturstyrelsens hjemmeside www.naturstyrelsen.dk)

Vandløb

Miljømål for vandløb omfatter både kemisk tilstand og økologisk tilstand. Størstedelen af vandløbene i hovedvandoplandet skal opfylde målet om god økologisk tilstand, mens en mindre del målsættes til et godt økologisk potentiale. I sidstnævnte tilfælde er der tale om vandløb, som er kunstigt anlagte, eller stærkt fysisk modificerede. En mindre andel af vandløbene har et strengere miljømål i form af høj økologisk tilstand, fordi den nuværende tilstand er fauna klasse 7.

Miljømål for vandløb:

Type	Høj tilstand	God tilstand
'Normal'	7	6 eller 5
'Blødbund'	5	4

Tallene i tabellen refererer til smådyrsfaunaen bedømt ved hjælp af Dansk Vandløbs Fauna Indeks (DVFI).

En del af husdyrbrugets arealer ligger ved, eller i oplandet til vandløb Slumstrup Bæk og Vester Kjærgrøft. Ifølge Vandplan 2010-2015 må vandløbene ikke anvendes til formål, der hindrer opfyldelse af de konkrete miljømål fastsatte i Vandplanen.

Ifølge Vandplan 2010-2015 er miljømålet for vandløbet Slumstrup Bæk god økologisk tilstand (Gt). For Vester Kjærgrøft er der ikke fastsat miljømål. I den konkrete sag er det ikke vurderet, om der er målopfyldeelse for vandløbet.

Det forventes, at de generelle forbedringer i forhold til vandkvalitet, fysiske forhold, fri passage og vandindvinding, i et vist omfang vil bidrage til at sikre gunstig bevaringsstatus for de særlige arter og naturtyper, der er tilknyttet vandløb i oplandet.

Det er kommunens vurdering, at almindelig landbrugsdrift på vandløbsnære arealer ikke vil påvirke vandløbskvaliteten i væsentlig grad. Med de nye krav om 10 meter randzoner langs alle vandløb, vil påvirkningen på vandløb fra landbrugs relateret arealdrift være yderst minimal.

Der gøres hermed opmærksom på, at der i henhold til vandløbsloven, gælder følgende for flere af husdyrbrugets udbringningsarealer, som ligger ned til vandløb:

- *Dyrkning, jordbehandling, plantning, terrænændring, anbringelse af hegn og opførelse af bygværker må i landzone ikke foretages i en bræmme på 2 meter.*

Det betyder, at der er krav om 2 meter dyrkningsfrie bræmmer langs de vandløb, der er angivet som "2 m bræmmer ved vandløb" på bilag 5. Det er ansøgers pligt, at oplyse dem, der udbringer gyllen, eller foretager anden jordbearbejdning om forhold vedrørende vandløbsbræmmer og sikre, at det bliver overholdt på husdyrbrugets udbringningsarealer.

2.7.3 Jordtype og eventuelle dræn

Husdyrbrugets ejede/forpagtede udbringningsarealer består af i alt 120,79 ha, der ligger i opland til Ringkøbing Fjord.

2.7.4 Sædskifte

På alle marker er der valgt et S4 sædskifte, hvilket svarer til referencesædskiftet for disse arealer.

Eftersom ansøger har valgt samme sædskifte som referencesædskiftet for alle marker, er beregningerne af kvælstofudvaskningen og fosforoverskuddet foretaget på baggrund af referencesædskiftet.

Der er derfor ikke stillet krav til specifikke sædskifter, idet ansøger ikke har anvendt "sædskifte" som virkemiddel for at reducere udvaskningen af næringsstoffer til vandmiljøet.

2.7.5 Bilag IV-arter

EU-medlemslandene skal, i henhold til Habitatdirektivets artikel 12, indføre en streng beskyttelse af en række dyre- og plantearter, uanset om de forekommer inden for et af de udpegede habitatområder, eller udenfor. Disse arter fremgår af Habitatdirektivets bilag IV.

For dyrearterne, er der bl.a. forbud i mod beskadigelse, eller ødelæggelse af yngle-, eller rasteområder og i mod forsætlig forstyrrelse af arterne, i særdeleshed i perioder, hvor dyrene yngler, udviser yngelpleje, overvintrer, eller vandrer.

For plantearterne er der bl.a. forbud i mod forsætlig plukning, indsamling, afskæring, oprivning med rod, eller ødelæggelse af disse vildtvoksende planter i naturen.

Ringkøbing-Skjern Kommune har ingen aktuelle registreringer af plantearter, der står på Habitatdirektivets Bilag IV, på ejendommens udbringningsarealer. Det er endvidere Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at plantearterne næppe findes på udbringningsarealerne.

Følgende dyrearter kan tænkes, at forekomme i Ringkøbing-Skjern kommune:

Småflagermus, Markfirben, Odder, Spidssnudet frø og Strandtudse, samt visse vandtilknyttede insekter. Arterne er næppe tilknyttet driftsbygningerne, men nedenstående arter kan muligvis have levested, fødesøgningsområde, eller opholdssted i habitater tilknyttet, eller i nærheden af udbringningsarealerne:

- Småflagermus: Ud fra småflagermus' levevis vurderes det, at de ikke påvirkes negativt af driften af husdyrbruget.
- Odder: Kan forekomme i nærområdet i tilknytning til vandløb, sø eller fjord, men er med sin levevis næppe truet af driften af husdyrbruget.
- Markfirben: Er udbredt i store dele af landet, men trues næppe af driften af husdyrbruget.
- Visse vandtilknyttede insekter: Kan være tilknyttet nærområdets vandhuller og fugtige arealer. Der foreligger dog ingen aktuelle registreringer. Disse påvirkes negativt, når vandmiljøerne næringsstofberiges, eller gror til.
- Spidssnudet frø og strandtudse: Kan forekomme i nærområdets vandhuller og fugtige arealer. Der foreligger ingen aktuelle registreringer. Padder påvirkes negativt, når vandmiljøerne næringsstofberiges eller ændrer karakter.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer på grundlag af det oplyste:

- At det areal, der omfattes af nybyggeri i forbindelse med projektets gennemførelse, hovedsagelig er almindelig omdriftsareal og at inddragelsen til bebyggelse ikke vil påvirke bilag IV-arter væsentligt.
- At der i forbindelse med projektets gennemførelse ikke vil ske øvrige ændringer i arealanvendelsen, som vil være væsentlige for Bilag IV-arters trivsel
- At driften af husdyrbruget, samlet set, ikke vil medføre beskadigelse, eller ødelæggelse af yngle-, eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for

de dyrearter, der er optaget i EF-habitatdirektivets bilag IV, litra a, samt ikke vil medføre ødelæggelse af de plantearter, som er optaget på EF-habitatdirektivets Bilag IV, litra b

2.7.6 Kvælstofudvaskning til overfladevand

Kvælstofudvaskningen fra marker afhænger af vandafstrømningen og dermed af nedbørsmængderne. Når der korrigeres for variationen i afstrømningen, er der sket et tydeligt fald i nitratudvaskningen til Ringkøbing Fjord siden 1992, hvilket må tilskrives effekten af tiltag til nedbringelse af kvælstofbelastningen fra især landbruget. Effekten af tiltagene er dog ikke større end, at de senere års generelle tendens til en stigning i nedbørsmængderne og dermed ferskvandafstrømningen, delvist modvirker effekten af tiltagene til reduktion af kvælstofbelastningen.

Husdyrlovens generelle nitratbeskyttelse

I husdyrloven er beskyttelsen af vandområderne mod nitratudvaskningen rettet mod oplande, der afvander til de mest kvælstofsårbare Natura 2000-områder jf. Miljøstyrelsens Nitratklassekort. Arealer, som hører under kategorierne "Nitratklasse I, II eller III", er omfattet af krav om lavere husdyrtryk pr. hektar, end de generelle harmoniregler giver mulighed for (dog med visse modifikationer).

Alle af udbringningsarealerne ligger i nitratklasse II, se bilag 7. I nitratklasse II er der som udgangspunkt krav om, at der kun må udbringes svarende til 65 % af, hvad harmonireglerne tillader.

Størrelsen af det samlede ejede og forpagtede udbringningsareal der er berørt, medfører at husdyrbruget, som udgangspunkt, skal reducere husdyrtrykket svarende til 65% af fuldt husdyrtryk på de ejede og forpagtede arealer. Det reducerede husdyrtryk svarer til 0,91 DE/ha (DE_{max}) og en udvaskning til overfladevandet (DE_{max}) på 81,8 kg N/ha/år. Det ansøgte husdyrtryk er 1,32 DE/ha (DE_{reel}).

I kraft af at ansøger anvender et virkemiddel, i form af 14% ekstra efterafgrøder vil den reelle udvaskning til overfladevandet (DE_{reel}) reduceres til 77,8 kg N/ha/år.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau for nitratudvaskning til overfladevandet er dermed overholdt, ifølge beregning foretaget i ansøgningssystemet.

Grundlag for skærpet nitratbeskyttelse.

Det følger af husdyrgodkendelsesloven, at kommunalbestyrelsen, inden der meddeles tilladelse eller godkendelse af et husdyrbrug, skal vurdere om det ansøgte kan medføre væsentlige virkninger på miljøet i sig selv, eller i kumulation med andre projekter og planer.

Til opfyldelse deraf foretages der, for husdyrbruget, en konkret vurdering af om der er grundlag for en nitratbeskyttelse, som er højere end den generelle beskyttelse.

I forhold til skadesvirkning af nitratudvaskning til overfladevande, har Miljøstyrelsen fastlagt følgende afskæringskriterium:

Et projekt for husdyrbrug, kan ikke medføre en skadevirkning på overfladevande, herunder Natura 2000-områder, samt yngle-, eller rasteområder for beskyttede arter, som følge af nitratudvaskning, hvis følgende punkter alle er opfyldt:

Afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter:

Pkt. 1: Antal dyreenheder (DE) i det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, har ikke været stigende siden 1. januar 2007. Hvis der er andre kilder til nitratudvaskning, fx ny bebyggelse end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007, skal dette inddrages i vurderingen således, at en eventu-

el øget nitratudvaskning fra andre kilder, end den samlede husdyrproduktion kan medføre et skærpet krav i godkendelsen, der modsvarer miljøeffekten af den øgede nitratudvaskning i det aktuelle opland. Gennemførte initiativer, fx etablering af vådområder, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, kan ikke anvendes til at tillade, et øget dyretryk i det aktuelle opland.

Afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i sig selv.

Pkt. 2A: Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, dog således, at

Pkt. 2B: Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion, er mindre end 1 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er et meget lidt eutrofieret vandområde.

Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering af pkt. 1, projektet i kumulation:

Ringkøbing-Skjern kommune har ikke fundet andre kilder til nitratudvaskning, som kan bidrage til en øget udvaskning fra oplandet siden 1. januar 2007.

- For alle dambrugene i oplandet til Stadil Fjord og Ringkøbing Fjord gælder, at der ikke er givet tilladelse til merudledning af nitrat siden 90'erne.
- Data fra Naturstyrelsen over spildevandsudledningerne til de to oplande viser, at der siden 2007 er sket et fald på 3,17 tons i udledning af nitrat til Stadil Fjord og 47,99 tons i udledning af nitrat til Ringkøbing Fjord.

Hvad angår spildevand fra det åbne land, så er det primært nedsivningstilladelser der gives og kun i få tilfælde, hvor andet ikke har kunnet lade sig gøre, er der givet tilladelse til minirensningsanlæg.

Derudover vil kommunen fra og med i år give påbud til ejere med direkte udledning til sårbar recipient om, at de inden for en given tidsfrist, skal have etableret nedsivningsanlæg. Det er derfor kommunens opfattelse, at udvaskningen af nitrat fra spildevand i det åbne land til de 2 oplande, har været faldende inden for den sidste år-række og vil blive ved med at falde de kommende år.

Ringkøbing-Skjern Kommune konstaterer i forhold til antal dyreenheder i oplandet, at nyeste data fra Miljøstyrelsen (dateret d. 10. december 2014) viser, at i hele oplandet til Ringkøbing Fjord og dermed indenfor kommunens grænser, er husdyrintensiteten i perioden fra 2007 til 2014 steget og tendensen er sikker. Stigningen er på 1,53 % fra 245988,93 DE i 2007 til 249802,18 DE i 2014.

I henhold til Miljøstyrelsen, kan kommunen dog godt godkende projekter i oplande med et stigende husdyrtryk, hvis nitratudvaskningen ikke er større end den, der svarer til et planteavlbrug. I tilfælde af, at udvaskningen er større, kan den reduceres med en række virkemidler f.eks:

Reducerede gødningsnormer
Flere efterafgrøder
Ændret sædskifte
Afbrænding af husdyrgødning
Separering af husdyrgødning
Afsætning til biogasanlæg

I det konkrete projekt, er udvaskningen fra et planteavlsbrug, i ansøgningen, beregnet til 78,1 kg N/ha. Kvælstofudvaskning i det konkrete projekt, DEreel, er jf. ansøgningen 77,9 kg N/ha og overstiger dermed ikke udvaskningen, der svarer til et planteavlsbrug.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at påvirkningen fra projektet i kumulation med andre planer og projekter, opfylder afskæringskriterie 1 i forhold til påvirkning af overfladevande, herunder Natura 2000-områder, samt yngle-, eller rasteområder for beskyttede arter, som følge af nitratudvaskning.

Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering af Pkt. 2A og 2B, projektet i sig selv:

Husdyrbrugets udbringningsarealer har, det lukkede bassin Ringkøbing Fjord som slutrecipient og er derfor omfattet af det skærpede krav på 1 %.

På baggrund af Naturstyrelsens basisanalyser, med oplysninger om størrelsen af landbrugsarealer og den samlede kvælstofudvaskning fra oplandene, er det beregnet, hvor stor en påvirkning af recipienterne, som ansøgningen i sig selv vil medføre.

Beregningen er gennemført som et "Worst cases" scenarie, hvor der er valgt det mindst mulige reduktionspotentiale og regnet på den totale kvælstofudvaskning, i stedet for merudvaskningen fra et husdyrbrug.

Opgørelse af worst case nitratudvaskning til overfladevand:

Opgørelse af kvælstofudledning til overfladevand

Ringkøbing Fjord

Landbrugsareal i opland	(ha)	230073
Samlet udvaskning af kvælstof fra opland	(kg)	2752000

Det ansøgte:

Kvælstof udvaskning fra udbringningsareal i opland:

Maks. 25 % kvælstofudvaskning (Red, potentiale 75 - 100 %)		0
(ha)		
Maks. 50 % kvælstofudvaskning (Red. potentiale 50 - 75 %)		91,45
(ha)		
Maks. 100 % kvælstofudvaskning (Red, potentiale 0 - 50 %)		0
(ha)		
Husdyrbrugets kvælstofoverskud (DEreel)	(kgN/ha/år)	77,8
Maksimal udvaskning fra udbringningsarealer	(kgN/år)	3557

Maksimal andel af kvælstofudvaskning til Ringkøbing Fjord (%) **0,129**

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, på baggrund af worst case scenariet af husdyrbrugets maksimale andel af kvælstofudvaskningen til Ringkøbing Fjord at afskæringskriterie pkt. 2A og 2B er opfyldt, idet påvirkningen fra projektet i sig selv, er mindre end 1 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland og derfor ikke vil påvirke overfladevande, herunder Natura 2000-områder, samt yngle- eller rasteområder for beskyttede arter som følge af nitratudvaskning.

Samlet set, er det derfor Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at der på baggrund af den konkrete vurdering af ansøgningen, ikke er behov for en skærpelse af den generelle nitratbeskyttelse af overfladevande.

2.7.7 Fosforudvaskning til overfladevand

Husdyrlovens generelle fosforbeskyttelse

Risikoen for tilførsel af fosfor til vandmiljøet er bl.a. bestemt af fosforpuljen i jorden, jordtype og dræningsforhold, hvilket beskyttelsesniveauerne i husdyrloven er fastlagt på baggrund af. Beskyttelsen af vandområderne mod fosfor er rettet mod oplande til Natura 2000-områder, der er overbelastet med fosfor, jf. Miljøstyrelsens fosforkort. (På bilag 6 ses udbringningsarealerne i forhold potentielle fosforklasser (P-klasser)).

Ifølge ansøgningen afvander alle udbringningsarealerne til Natura 2000-området Ringkøbing Fjord. De ejede/forpagtede udbringningsarealer er ifølge ansøgningen beliggende på JB2 og JB3 jorde.

Ifølge ansøgningen ligger alle af udbringningsarealerne i "P-klasse 0". Disse arealer udløser derfor ikke som udgangspunkt skærpede krav til husdyrbrugets fosforoverskud, idet de generelle harmoniregler generelt anses tilstrækkelige til beskyttelse af Natura 2000-området mod fosfortilførsel fra arealerne.

Ifølge ansøgningen er det gennemsnitlige fosforoverskud på 17,5 kg P/ha/år, hvilket er 0,9 kg P mindre end det lovpligtige fosforoverskud.

Risikoarealer

Tilførslen af fosfor fra markerne til overfladevand sker hovedsagligt ved overfladisk afstrømning, udvaskning via dræn, brinkerosion, direkte grundvandsafstrømning og sand/jordfygning. En fortsat nettotilførsel af fosfor til jorden, øger risikoen for øget tilførsel af fosfor til vandmiljøet, idet jordens evne til at tilbageholde fosfor falder, som følge af øgede akkumulering. Ved overfladiske transportprocesser tabes der også mere fosfor til vandmiljøet i takt med, at fosforindholdet i overjorden stiger. Effekten af husdyrudvidelser på fosforafstrømningen til vandområder er vanskelig at kvantificere. Analyser i det tidligere Ringkjøbing Amt, viser dog en klar sammenhæng mellem fosforkoncentrationen i vandløb og husdyrtætheden. Således stiger fosforkoncentrationen og dermed transporten jo større husdyrtæthed, der er i oplandet.

Landbrugsdriften på arealer, som enten skrånere eller afvandes, bør tilrettelægges således, at fosfortilførslen til vandområderne minimeres.

Der er ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer, som skrånere 6 grader, eller derover mod vandområder. Det er derfor vurderet, at der ikke er særlig risiko for overfladestrømning af fosfor fra husdyrbrugets udbringningsarealer til vandmiljøet.

Grundlag for skærpelse af husdyrlovens generelle fosforbeskyttelse

Det følger af husdyrgodkendelsesloven, at kommunalbestyrelsen, inden der meddeles tilladelse, eller godkendelse af et husdyrbrug skal vurdere, om det ansøgte kan medføre væsentlige virkninger på miljøet i sig selv, eller i kumulation med andre projekter og planer.

Til opfyldelse deraf, foretages der for husdyrbruget en konkret vurdering af, om der er grundlag for en fosforbeskyttelse, der er højere end den generelle beskyttelse.

Ringkøbing-Skjern kommune har ikke fundet andre kilder til fosforudvaskning, som kan bidrage til en øget udvaskning fra oplandet siden 1. januar 2007 og der vurderes derfor kun på husdyrbrugets påvirkning.

Som grundlag for at vurdere om, der er behov for at skærpe kravene uden for de fastlagte fosforklasser, beregnes det ansøgte andel af fosforbelastningen til de Natura 2000-

områder, der er overbelastet med fosfor. Er denne belastning væsentlig, fastlægges der vilkår i overensstemmelse med husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 4.

På baggrund Naturstyrelsens basisanalyser, med oplysninger om, den samlede fosforudvaskning fra oplandene er det beregnet, hvor stor en andel af udvaskningen til recipienterne, som ansøgningen i sig selv vil medføre.

Beregningerne er lavet med forudsætningerne:

Den forøgede udvaskning svarer den procentvise forøgelse af fosforpuljen over 20 år.

Gennemsnitligt fosfor indhold i de øverste 25 cm af landbrugsjord er 2000 kg P/ha

Maksimal udvaskning af fosfor fra sammenhængende landbrugsareal er 1 kg P/ha.

Opgørelse af "Worst case" fosforudledning til overfladevand:

Beregning af forøgelsen i jordens fosforpulje

Fosforoverskud på husdyrbruget	(kgP/ha)	17,5
Fosfor i jordens øverste 25 cm	(kgP/ha)	2000
Forøgelse af fosforpulje i den 20 årige afskrivningsperiode.	(%)	17,5

Beregning af fosforudledning

	Vandområde	Ringkøbing Fjord
--	------------	------------------

Beregning af fosforudvaskning

Husdyrbrugets udbringningsareal i opland	(ha)	91,45
Worst case udvaskning	(kgP/ha)	1
Worst case udvaskning fra husdyrbruget (kg P)		16

Beregning af husdyrbrugets andel af fosforudvaskning i opland

Total fosfor udledning til recipient.	(kg)	93000
Husdyrbrugets andel af udledning	(%)	<u>0,0172</u>

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer på baggrund af ovenstående beregninger, at selv om dyretrykket er stigende i oplandet til Ringkøbing Fjord, ligger husdyrbrugets fosforbidrag langt under grænsen på 1 % af den samlede fosforudledning og derfor ikke vil påvirke Natura 2000-området Ringkøbing Fjord væsentligt.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer derfor ikke, at der er grundlag for en skærpelse af den generelle fosforbeskyttelse, idet husdyrbruget, ifølge beregningerne, ikke vil medføre væsentlige virkninger på miljøet i sig selv, eller i kumulation med andre projekter og planer.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at den generelle lovgivning er tilstrækkelig til at beskytte Ringkøbing Fjord mod en væsentlig påvirkning med fosfor fra husdyrbrugets drift.

2.7.8 Ammoniakemission

Beskyttelsesniveauet for ammoniak er sammensat af flere elementer:

- Det generelle krav om reduktion af ammoniak for husdyrbrug omfattet af § 11 og § 12 i bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.
- Den maksimale tilladte totaldeposition af ammoniak på ammoniakfølsomme naturområder omfattet af § 7 stk. 1, nr. 1 og 2, i bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.
- Den maksimale tilladte merdeposition af øvrige ammoniakfølsomme naturområder efter konkret vurdering, jf. § 27, stk. 1, i bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.
- En forbudszone, hvor der ikke må etableres, udvides, eller foretages ændringer af stalde, eller gødningsopbevaringsanlæg indenfor 10 meter til Kategori 1- og 2-Natur.

Det generelle krav om reduktion af ammoniak for husdyrbrug omfattet af §§ 11-12 i bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Husdyrbruget er omfattet af krav om reduktion af ammoniakemissionen fra stald og lager i forhold til bedste staldsystem med normtal 2005/2006 som udgangspunkt. Reduktionskravet for husdyrbruget er 30 %, dog med visse modifikationer jf. lovgivningen.

Sigtet med krav om reduktion af ammoniaktabet fra husdyrbrug er at sikre, at der både generelt og specifikt i forhold til beskyttede naturtyper og internationale forpligtigelser, sker en forstærket fortsat reduktion af ammoniakbelastningen (baggrundsbelastningen) på Danmarks natur.

Husdyrbruget fordamper, ifølge ansøgningen, 1,71 kg N/år mindre end det lovpligtige krav foreskriver. Dvs., at det lovpligtige ammoniakreduktionskrav for husdyrbruget, er opfyldt.

De specifikke krav til ammoniakdepositionen for de forskellige ammoniakfølsomme naturtyper, Kategori 1-, Kategori 2- og Kategori 3-Natur.

Kategori 1-Natur

§ 7, stk. 1, nr. 1, omfatter nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende inden for Internationale Naturbeskyttelsesområder. De Natura 2000-naturtyper, som omfattes af § 7, stk. 1, nr. 1, er afgrænset til de ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper, som indgår i udpegningsgrundlaget for området og er kortlagte af Naturstyrelsen i forbindelse med Natura 2000 planlægningen. Desuden omfatter § 7, stk. 1, nr. 1 heder og overdrev indenfor Internationale Naturbeskyttelsesområder, som er beskyttet efter naturbeskyttelsesloven § 3.

Kategori 2-Natur

§ 7, stk. 1, nr. 2, omfatter nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper, der er beliggende uden for Internationale Naturbeskyttelsesområder. Det drejer sig om naturtyperne: Højmoser, lobeliesøer, samt heder større end 10 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Kategori 3-Natur.

For ammoniakfølsomme naturtyper, som ikke er omfattet af ovenstående Kategori 1- og 2-Natur, skal kommunen foretage en konkret vurdering af, om der skal fastsættes krav.

Kommunen skal konkret vurdere, følgende beskyttede ammoniakfølsomme naturtyper uden for de Internationale Naturbeskyttelsesområder, der ikke er omfattet af § 7 stk. 1, nr. 1 og 2: Det drejer sig om heder, moser og overdrev, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Kommunen skal også konkret vurdere ammoniakfølsomme skove, der ligger uden for de Internationale Naturbeskyttelsesområder.

Ved den konkrete vurdering af, om der er tale om særlige regionale, eller lokale naturinteresser og ved vurdering af, om der skal stilles krav til den maksimale N-merdeposition på naturområder omfattet af Kategori 3-Natur, skal kommunen inddrage følgende fire kriterier:

1. Det aktuelle naturområdes status i kommuneplanen, herunder særligt, om det aktuelle ammoniakfølsomme naturområde er omfattet af kommuneplanens udpegning af særligt værdifulde naturområder, rekreative områder og/eller værdifulde kulturmiljøer, samt kommuneplanens retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, de rekreative interesser og de kulturhistoriske interesser.
2. Om de aktuelle område er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje, eller anden planlagt naturindsats.
3. Det aktuelle naturområdes naturkvalitet og Kvælstofbidrag fra området fra andre kilder (fx markbidrag), herunder, for så vidt angår skove, om de gødskes.

Kravene til ammoniakdepositionen er forskellige i de tre kategorier. Kravene fremgår af nedenstående tabel. Med »totaldeposition« menes ammoniakdepositionen fra stald og lager fra hele husdyrbruget (både fra den ansøgte og eksisterende drift), mens der med »merdeposition« menes ændringen i ammoniakdepositionen fra husdyrbrugets anlæg (stald og lager), som følge af det ansøgte.

Naturtyper	Fastsat beskyttelsesniveau
Kategori 1. § 7 stk. 1, nr. 1	Max. totaldeposition afhængig af antal husdyrbrug i nærheden*): 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2. § 7 stk. 1, nr. 2	Max. totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år
Kategori 3. Heder, moser og overdrev, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 og ammoniakfølsomme skove.	Max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år. Kommunen kan tillade en merdeposition, der er større end 1,0 kg N/ha pr. år, men ikke stille krav om mindre merdeposition end 1,0 kg N/ha pr. år.

Samlet vurdering af husdyrbrugets påvirkning på ammoniakfølsom natur

Påvirkningen af nærmeste Kategori 1-Natur

Afstanden til nærmeste Kategori 1-Naturområde er ca. 6,3 km syd fra anlægget. Naturtypen har nummer 4030 Tør Hede.

Tålegrænsen for naturområdet vurderes til at være mellem 10-25 kg N/ha/år.

Ringkøbing-Skjern Kommune er allerede belastet med atmosfærisk kvælstof, der kan udgøre en trussel for den beskyttede natur. Denne belastning kaldes baggrundsbelastningen og er ifølge Danmarks Miljøundersøgelser (DMU) i 2009 beregnet til 13,8 kg N/ha/år i området omkring naturarealet.

I kraft af den store afstand til naturområdet er det vurderet, at udvidelsen, samt det samlede husdyrbrug ikke vil medføre en væsentlig ammoniakpåvirkning af nærmeste

Kategori 1-Natur.

Herudover er det Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at der ikke er andre ammoniakfølsomme områder indenfor Internationale Naturbeskyttelsesområder, som ikke er beskyttet tilstrækkeligt mod ammoniak fra det ansøgte projekt og det samlede husdyrbrug. Vurdering er baseret på baggrund af de store afstande til de øvrige Internationale Naturbeskyttelsesområder.

Påvirkningen af nærmeste Kategori 2-Natur

Afstanden til nærmeste Kategori 2-Natur er ca. 5,8 km øst for ejendommen. Området er §3 hede. Tålegrænsen for naturområdet vurderes til at være mellem 10-25 kg N/ha/år.

Ringkøbing-Skjern Kommune er allerede belastet med atmosfærisk kvælstof, der kan udgøre en trussel for den beskyttede natur. Denne belastning kaldes baggrundsbelastningen og er, ifølge Danmarks Miljøundersøgelser (DMU) i 2009, beregnet til 15,2 kg N/ha/år i området omkring naturarealet.

I kraft af den store afstand til området, er det vurderet, at udvidelsen, samt det samlede husdyrbrug, ikke vil medføre en væsentlig ammoniakpåvirkning af nærmeste Kategori 2-Natur.

Herudover er det Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at der ikke er andre Kategori 2-Natur områder, som ikke er beskyttet tilstrækkeligt mod ammoniak fra det ansøgte projekt og det samlede husdyrbrug. Vurdering er baseret på baggrund af de store afstande til de øvrige Kategori 2-Natur områder.

Påvirkningen af nærmeste Kategori 3-Natur og øvrig natur

Inden for 1.000 meter fra staldanlægget er der registreret naturområder, som kan være kvælstoffølsom Kategori 3-Natur. Moser, heder og overdrev der er omfattet af § 3 i Naturbeskyttelsesloven.

De nærmeste kategori 3-Naturområderne indenfor 1.000 m fra staldanlægget er angivet i tabellen nedenfor:

Naturtype	Afstand fra anlæg	Retning	N-dep beregning	Målsætning i Kommuneplan
§3 mose	Ca. 50 meter	Syd for Slumstrupvej 15	Ja	C
§3 mose	Ca. 40 meter	Nord for Slumstrupvej 13	Nej	C
§3 mose	Ca. 710 meter	Øst for Slumstrupvej 13	Nej	C
§3 mose	Ca. 920 meter	Nordøst for Slumstrupvej 15	Nej	C
Potentielt ammoniak følsomme skov områder	Ca. 670 meter	Nordøst for Slumstrupvej 15	Nej	

Der er foretaget en N-dep beregning til §3 mosen ca. 50 meter syd for Slumstrupvej 15. Beregningen viser en max. merbelastning på 1,44 kgN/år/ha og en max. totaldeposition på 2,57 kgN/år/ha.

Området vurderes ikke at være et særligt ammoniak følsomt naturområde ud fra områdets plantesammensætning. Samtidig vurderes det, at området har en moderat naturkvalitet, idet det ikke indeholder sjældne og særlig beskyttelseskrævende arter. Kommunen har ikke kendskab til at området er omfattet af naturpleje eller planlagt naturindsats.

Det vurderes samlet set, at en merbelastning på 1,44 kg N/ha ikke vil medføre en tilstandsændring af mosen.

Der er ikke udført N-dep beregning for de øvrige naturtyper i overnævnte skema, idet disse naturtyper har en længere afstand til husdyrbruget. Dog ligger §3 mose ca. 40 nord fra Slumstrupvej 13.

Det vurderes dog, at merebelastningen hertil (§3 mose ca. 40 nord fra Slumstrupvej 13) vil være mindre en 1 kgN/ha/år, idet hovedparten af anlægget ligger nærmere §3 mosen syd for Slumstrupvej 15, hvor der er udført beregninger til.

Beskyttelsesniveauet vurderes til at være overholdt for §3 mose ca. 40 nord fra Slumstrupvej 13.

Det bemærkes, at beskyttelsesniveauet for Kategori 3-Natur er fastsat til en merbelastning på 1 kg N/ha/år med mulighed for, at der kan tillades en højere merdeposition, hvis det vurderes, at det konkrete naturområde kan tåle det.

Ammoniakfølsomme skove:

Der er registreret en potentielt ammoniakfølsomme skove inden for 1.000 meter fra husdyrbruget.

Da merbelastning til nærmeste naturområde (50 meter fra husdyrbruget) er mindre end 1 kgN/ha/år vurderes at merbelastningen til den potentielle ammoniakfølsomme skov vil være mindre end 1 kgN/ha/år

Kommunen vurderer derfor, at projektet ikke vil medføre en ændring af skovens artssammensætning og biologiske tilstand.

Samlet vurdering i forhold til ammoniakudledningen fra anlægget.

Det generelle ammoniakreduktionskrav er, ifølge ansøgningen, overholdt. Tilsvarende er de generelle beskyttelsesniveauer i forhold til Kategori 1-, 2- og 3-Natur overholdt. Der ligger ingen stalde, eller lagre inden for 10 meter til Kategori 1-, 2- og 3-Natur.

Overholdelsen af det generelle ammoniakreduktionskrav og det generelle beskyttelsesniveau beskytter, som udgangspunkt, de kvælstoffølsomme naturtyper tilstrækkeligt mod kvælstofpåvirkning fra husdyrbrugets produktionsanlæg.

Den reelle ammoniakudledning fra husdyrbrugets anlæg vil afhænge af flere forhold, men ammoniakudledningen vil især kunne minimeres ved grundig og hyppig rengøring af overflader, som husdyrgødningen afsættes på.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer samlet set på baggrund af det oplyste:

- At husdyrbruget – ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler og af de øvrige opstillede vilkår for miljøgodkendelsen - drives således, at påvirkningen på omgivelserne med luftbårne kvælstof fra produktionsanlægget minimeres til et acceptabelt niveau
- At ammoniakudledningen fra produktionsanlægget i sig selv og sammen med andre nærliggende husdyrbrug ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af de omkringliggende naturområder.
- At det ikke på et konkret eksperimentelt videnskabeligt grundlag kan dokumenteres, at ammoniakpåvirkningen fra husdyrbruget vil medføre en påviselig biologisk ændring af egnens naturområder.

Natur i forhold til udbringningsarealerne

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer er registreret som beskyttede naturtyper.

Flere af udbringningsarealerne ligger umiddelbart op til § 3-beskyttede naturområder (se bilag 5). Der er tale om § 3 mose.

Al udbringning af flydende husdyrgødning skal ske ved nedfældning på arealer uden etablerede afgrøder til høst og på fodergræsmarker. Alternativ kan der anvendes gylleforsuring, hvis der anvendes en teknologi, der står opført på Miljøstyrelsens teknologiliste.

Ingen af udbringningsarealerne skråner mere end 6 grader ned mod § 3-beskyttet natur og det er derfor Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at der ikke vil være væsentlig risiko for, at overfladestrømning vil påvirke den § 3-beskyttede natur.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer på den baggrund, at § 3 naturområder ikke vil blive væsentlig påvirket af udbringning af husdyrgødning på de nærliggende markarealer og at de generelle regler for udbringning er tilstrækkelige til at beskytte området imod påvirkning af tilstanden.

Herudover er det Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at der ikke er andre naturområder, herunder andre Natura 2000-områder, der ikke er beskyttet tilstrækkeligt mod ammoniak fra den ansøgte arealdrift. Vurdering er baseret på baggrund af de store afstande til de andre naturområder.

På baggrund af ansøgningen og oplysninger fra ansøger vurderes det, at driften af udbringningsarealerne ikke ændres væsentligt i forhold til den hidtidige drift. Markdrift i form af omlægning, gødskning, sprøjtning og andre jordbrugsaktiviteter vurderes ikke at give anledning til væsentlig merbelastning af områdets beskyttede naturområder.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer på baggrund af ansøgningen, at de lovpligtige beskyttelsesniveauer er overholdt, vilkår i miljøgodkendelsen, samt udmeldinger fra Miljøstyrelsen, at tilstanden af naturområderne omkring husdyrbrugets udbringningsarealer ikke vil ændres væsentligt, som følge af ansøgte projekt. Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at der ikke er særlige forhold, som kan begrunde en skærpelse af de generelle beskyttelsesniveauer i husdyrloven.

2.7.9 Grundvand:

Udbringningsarealerne ligger i område med både med særlig og med almindelig drikkevandsinteresser. Nogle af udbringningsarealerne ligger i indvindingsområde til Engtoften Vandværk.

På husdyrbrugets arealer er der markvandingsboringer. Ved boringer, jf. § 8, stk. 4 i Bekendtgørelse om udførelse og sløjfning af boringer og brønde på land, skal der holdes et fredningsbælte omkring borestedet på mindst 10 meter for almene vandforsyningsboringer og på mindst 5 meter for ikke-almene vandforsyningsboringer.

Det vil sige, at der skal holdes en sprøjte- og gødningsfri zone omkring vandboringerne på mindst 5 meter. Opblanding og opbevaring af bekæmpelsesmidler, herunder tom emballage, samt andre stoffer, der kan forurene grundvandet, er heller ikke tilladt inden for fredningsbæltet.

Fra 1. august 2011 blev det lovpligtigt, at etablere en 25 meter beskyttelseszone omkring almene indvindingsboringer, hvor der ikke må dyrkes, gødes, eller sprøjtes med pesticider. Almene indvindingsboringer er boringer, der forsyner mindst 10 ejendomme med vand.

Beskyttelsen af grundvandet mod nitratudvaskning fra rodzonen er i husdyrloven rettet mod de nitratfølsomme indvindingsområder.

Udbringningsarealerne ligger, ifølge Miljøstyrelsens kortværk, uden for nitratfølsomme indvindingsområder. Arealerne er derfor ikke omfattet af et skærpet beskyttelsesniveau for kvælstofudvaskningen fra rodzonen, idet de generelle harmoniregler anses for tilstrækkelige til at beskytte grundvandet mod kvælstofudvaskning fra arealernes rodzone.

Det er derfor vurderet, at det ansøgte projekt ikke vil medføre en væsentlig nitratpåvirkning af grundvandet herunder de nitratfølsomme indvindingsområder.

2.8 Projektets sandsynlige miljøpåvirkning

Der vil sandsynligvis ske en påvirkning af det omgivende miljø, men det er vurderet, ud fra ovenstående, at påvirkningens varighed, hyppighed og reversibilitet ikke vil være af sådant omfang, at driften af husdyrbruget vil få væsentlig indflydelse på miljøet, idet alle lovpligtige afstandskrav og beskyttelsesniveauer, er overholdt.

Ringkøbing-Skjern Kommune har ikke en viden, der kan begrunde, at de generelle afstandskrav og beskyttelsesniveauer, skal skærpes yderligere, idet det og de stillede vilkår, vurderes tilstrækkelige til, at beskytte omgivelserne mod væsentlige virkninger som følge af driften af husdyrbruget.

2.9 Konklusion

Idet de lovpligtige afstandskrav og beskyttelsesniveauer er overholdt, vurderer Ringkøbing-Skjern Kommune at:

- Udvidelse af dyreholdet til 1.200 søer, 40.000 smågrise (7,2 – 32 kg) og 600 slagtesvin (32-107 kg) i alt svarende til 495,84 DE, samt opførelse af ny farestald på 1200 m² (etape I), samt at der i etape 2 opføres en ny drægtighedsstald på 5.500 m², nye smågrisestald på 2000 m², ny farestald på 1.000 m², ny maskinhus på 630 m² og 2 stk. nye kornsiloer kan tillades, idet udvidelsen og det samlede husdyrbrug ikke vil medføre en væsentlig genepåvirkning af naboer, Kategori 1-, 2- og 3-Natur, Natura 2000-områder overbelastet med fosfor (Ringkøbing Fjord), kvælstofsårbare Natura 2000-områder (Ringkøbing Fjord), grundvand, herunder nitratfølsomme indvindingsområder, samt landskabelige værdier og kulturmiljøer.

Derudover er det vurderet, at udvidelsen og det samlede husdyrbrug ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af § 3-områder, eller andre naturområder som er beskyttet mod tilstandsændring, fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde, eller særlig sårbar overfor næringsstofpåvirkning.

Endvidere er det vurderet, at det ansøgte projekt og det samlede husdyrbrug ikke vil have væsentlig virkning på de bestande af vilde planter, dyr (herunder Bilag IV-arter), eller deres levesteder, som de ovennævnte områder er udpeget på baggrund af.

- Der anvendes den bedst tilgængelige teknik, til at forebygge og begrænse eventuel forurening.

Bilag 3. Kommentarer til miljøgodkendelsen:

Støj

Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 μ Pa).

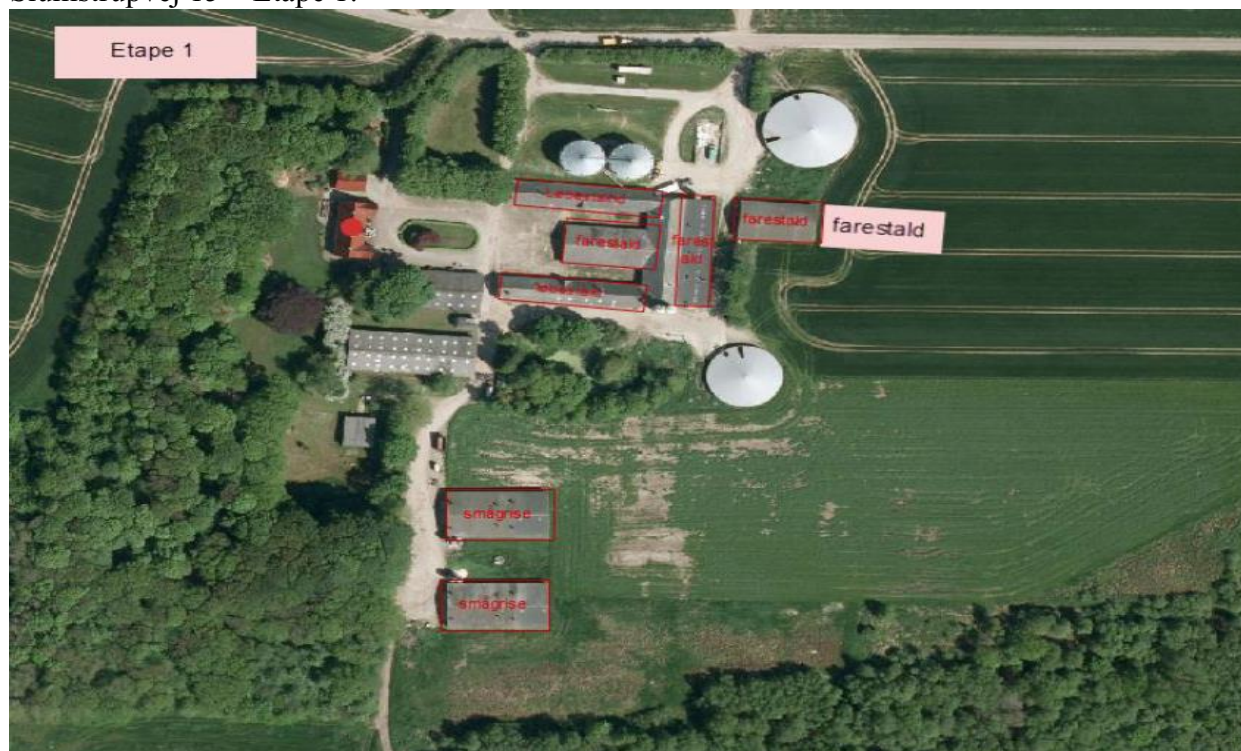
Dokumentation for overholdelse af støjkraevne kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser (under fuld drift), eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkilder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.

Støjmålinger skal udføres, som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjbergningsvejledning og foretages i punkter som forinden, aftales med tilsynsmyndigheden.

Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma.

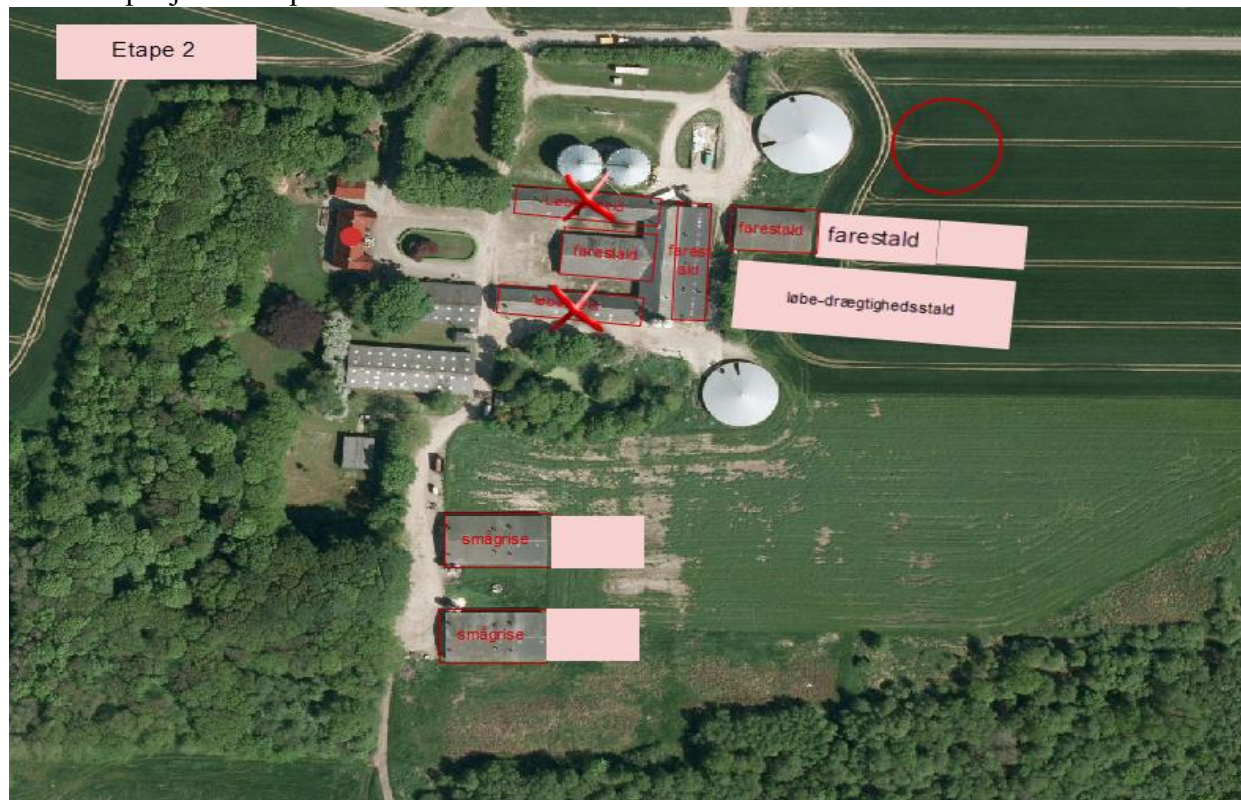
Bilag 4. Situationsplan, samlede anlæg

Slumstrupvej 15 – Etape 1:

Ikke målfast

Slumstrupvej 15 - Etape II:

Ikke målfast

Slumstrupvej 13 – Etape I:

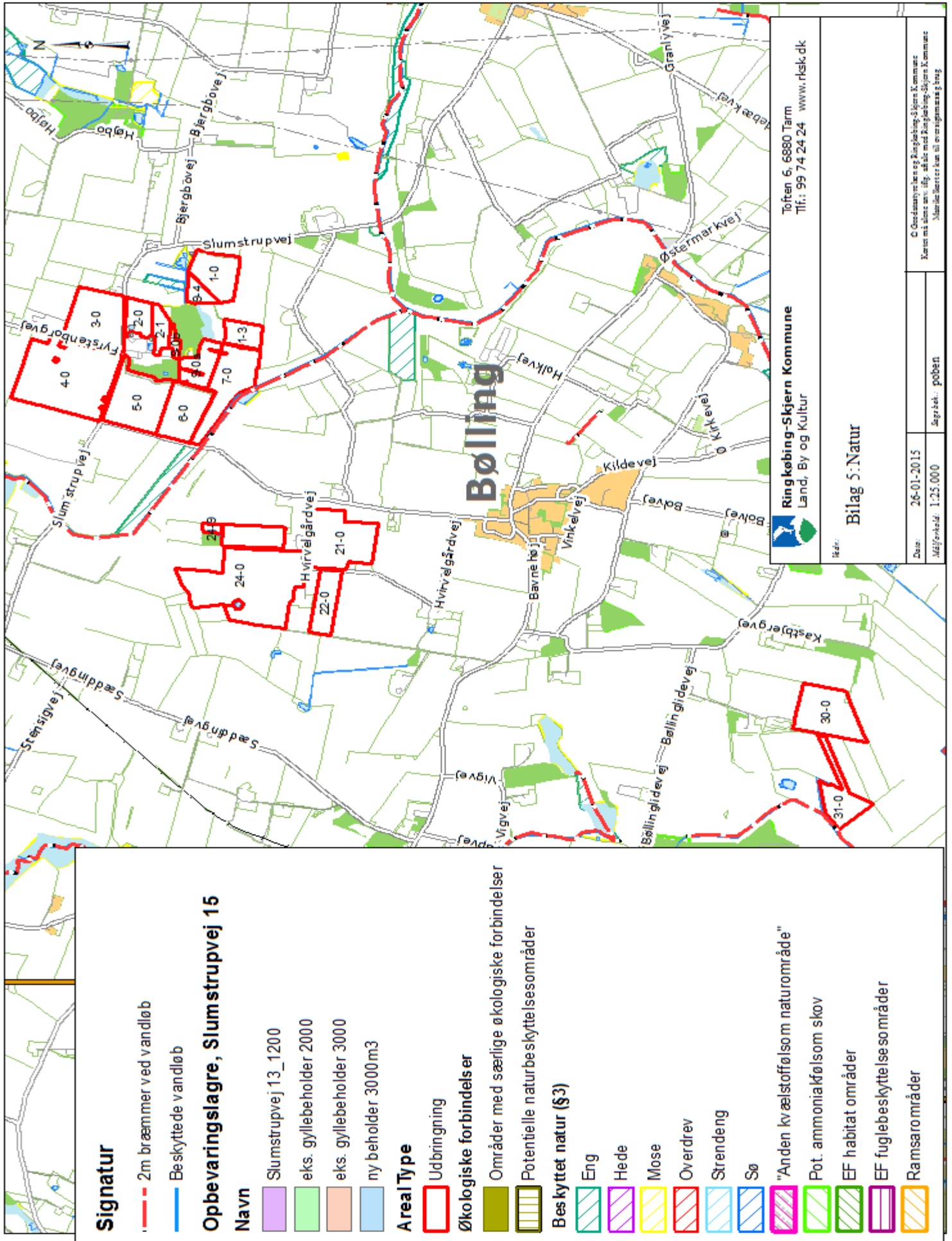
Ikke målfast

Slumstrupvej 13 – Etape II

Ikke målfast

Ringkøbing-Skjern Kommune
Land, By og Kultur

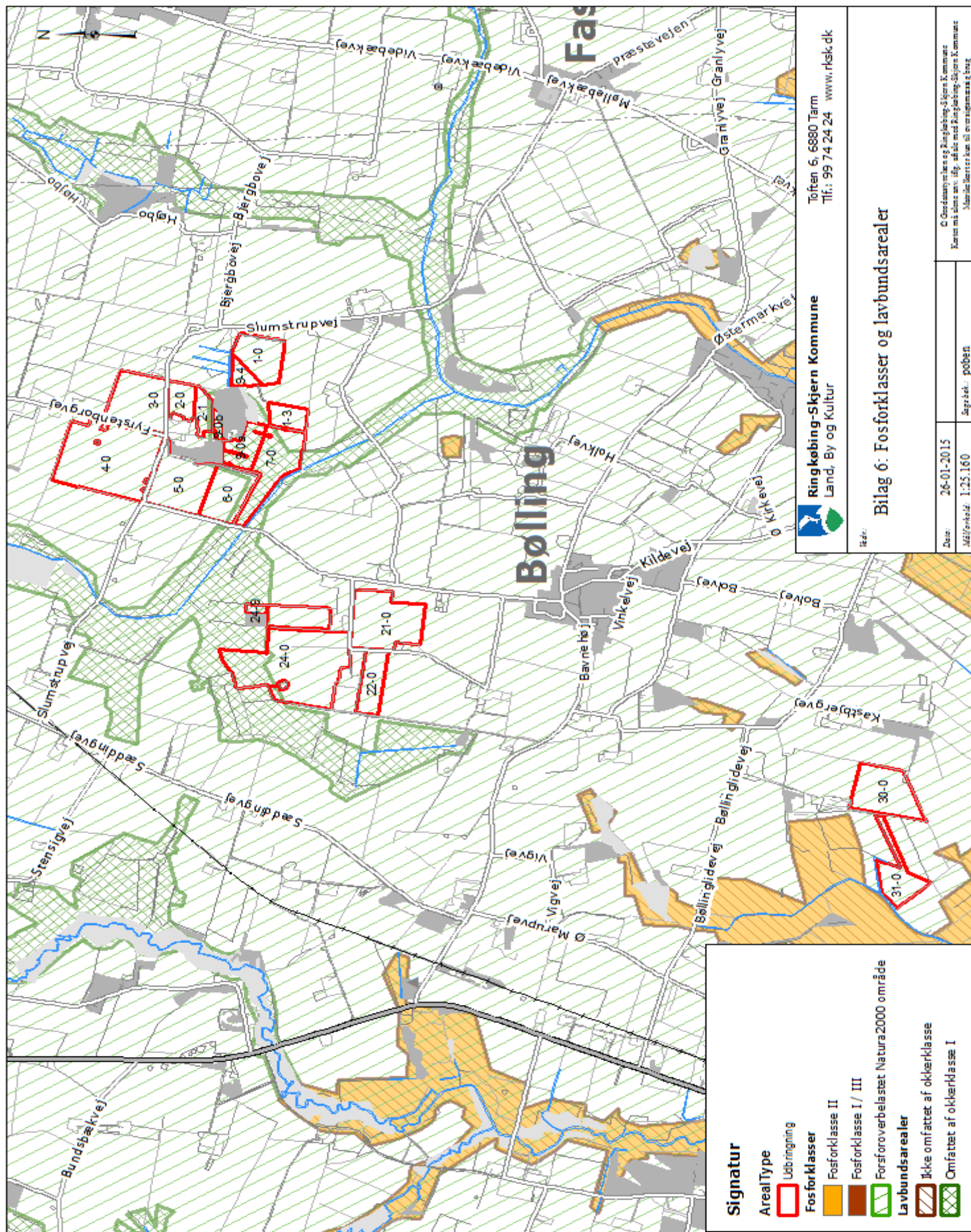
Toften 6, 6880 Tarm
Tlf.: 99 74 24 24 www.rksk.dk

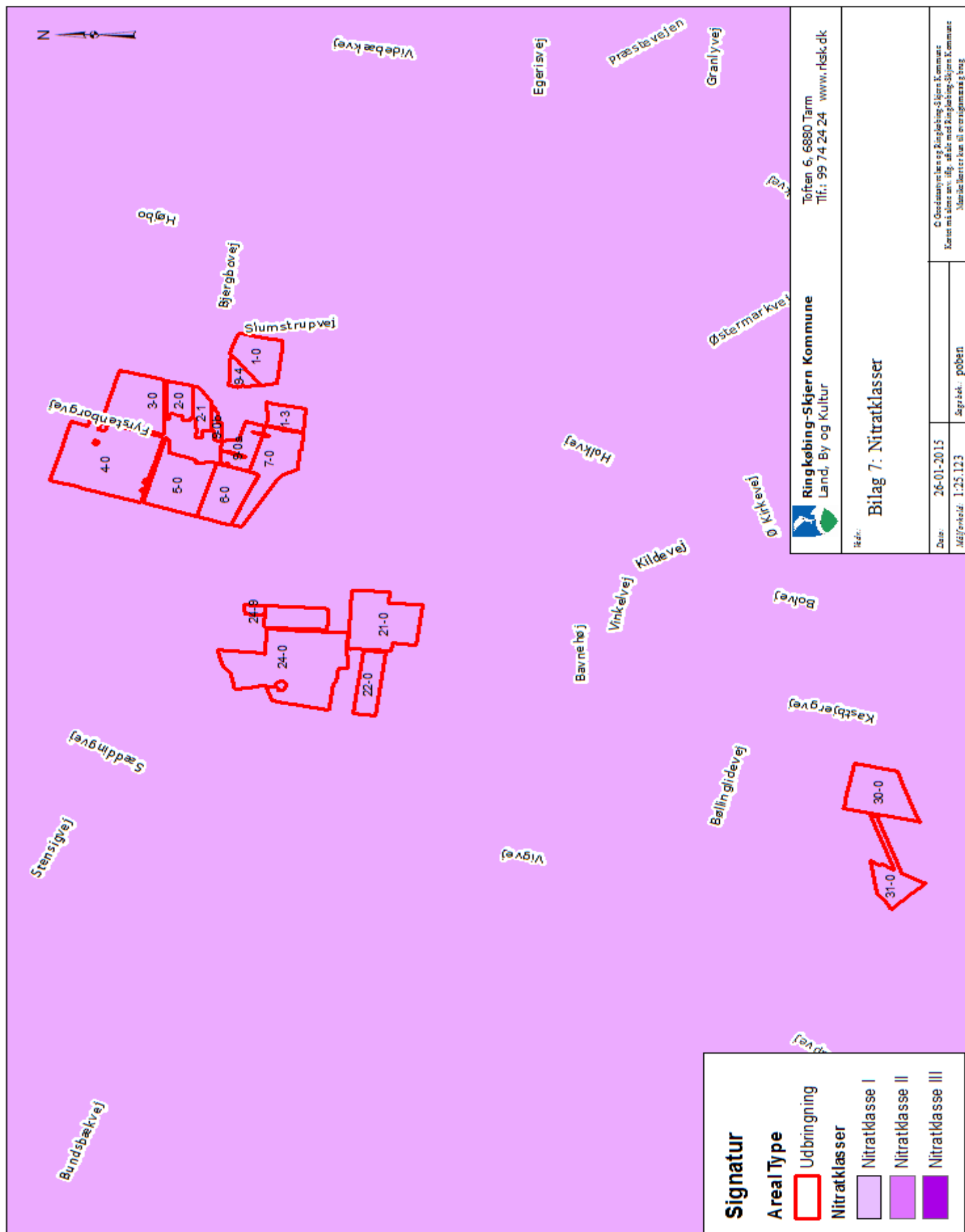
Ringkøbing-Skjern Kommune
Kortet må ikke anv. tilg. udlejes med Ringkøbing-Skjern Kommunes
Municipaliteter kan til overgangsmæssigt brug

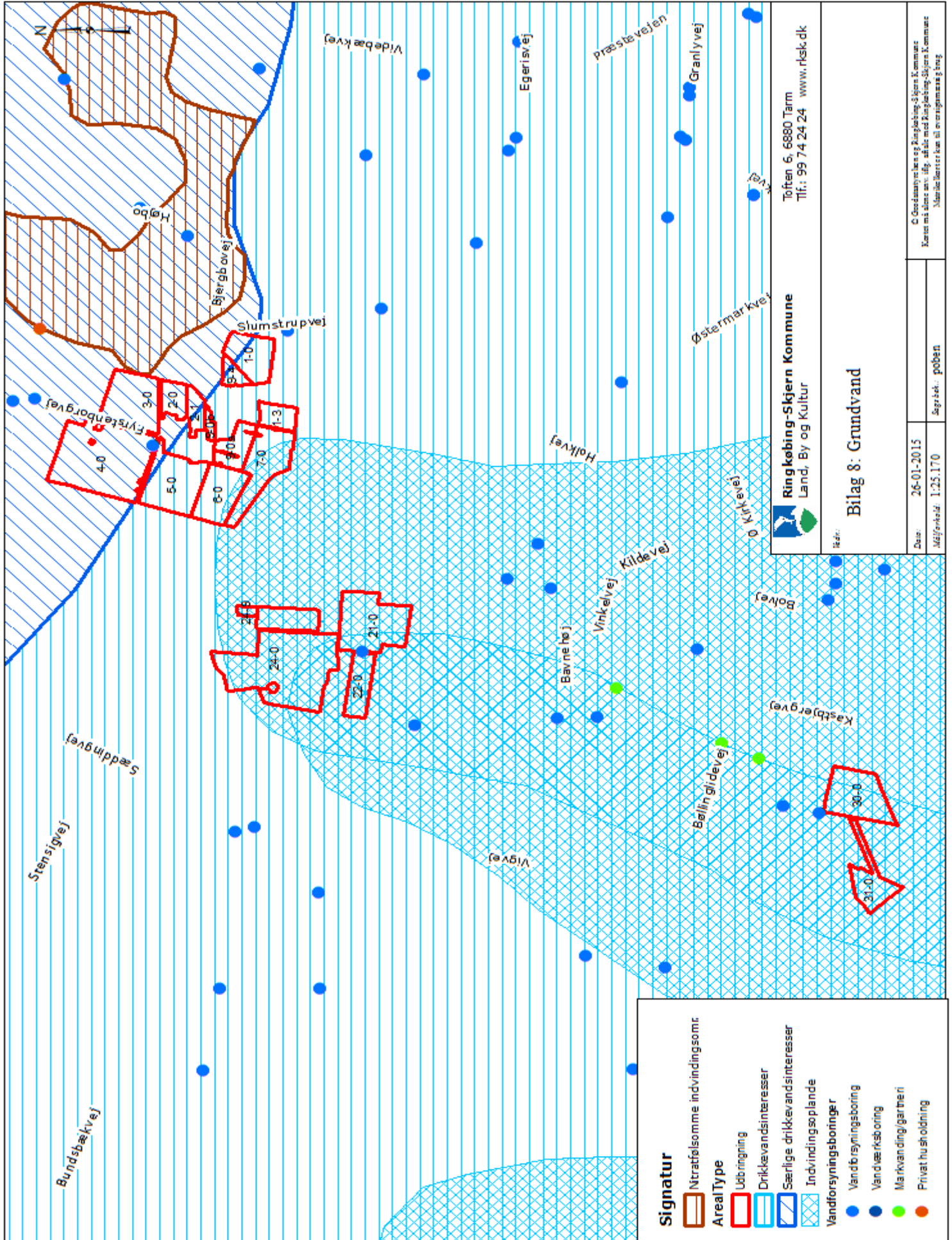
Date: 26-01-2015
Målestok: 1:25.000
Afsk.: poben

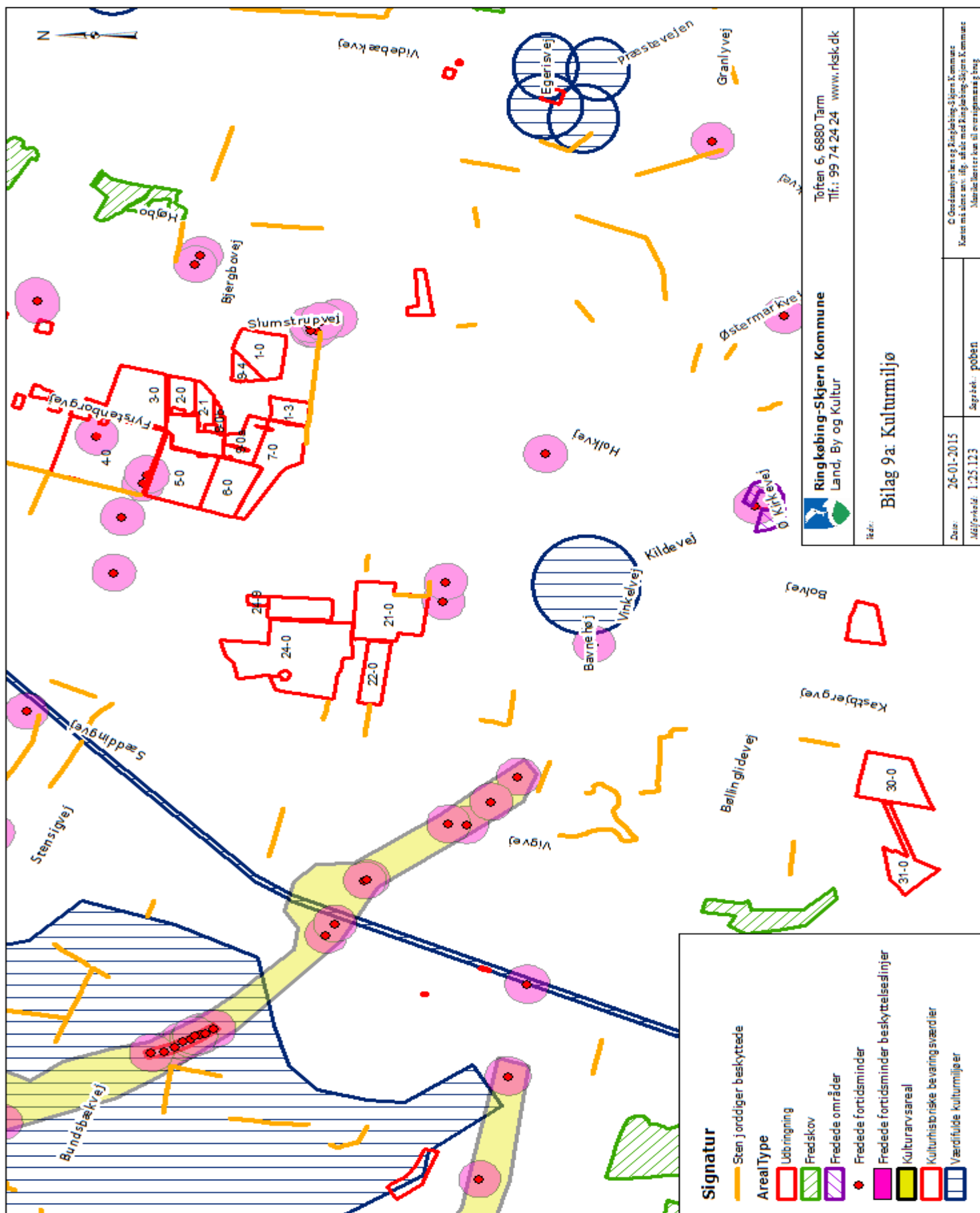
© Omskanningsbureau og Ringkøbing-Skjern Kommune
Kortet må ikke anv. tilg. udlejes med Ringkøbing-Skjern Kommunes
Municipaliteter kan til overgangsmæssigt brug

Bitag 5: Natur

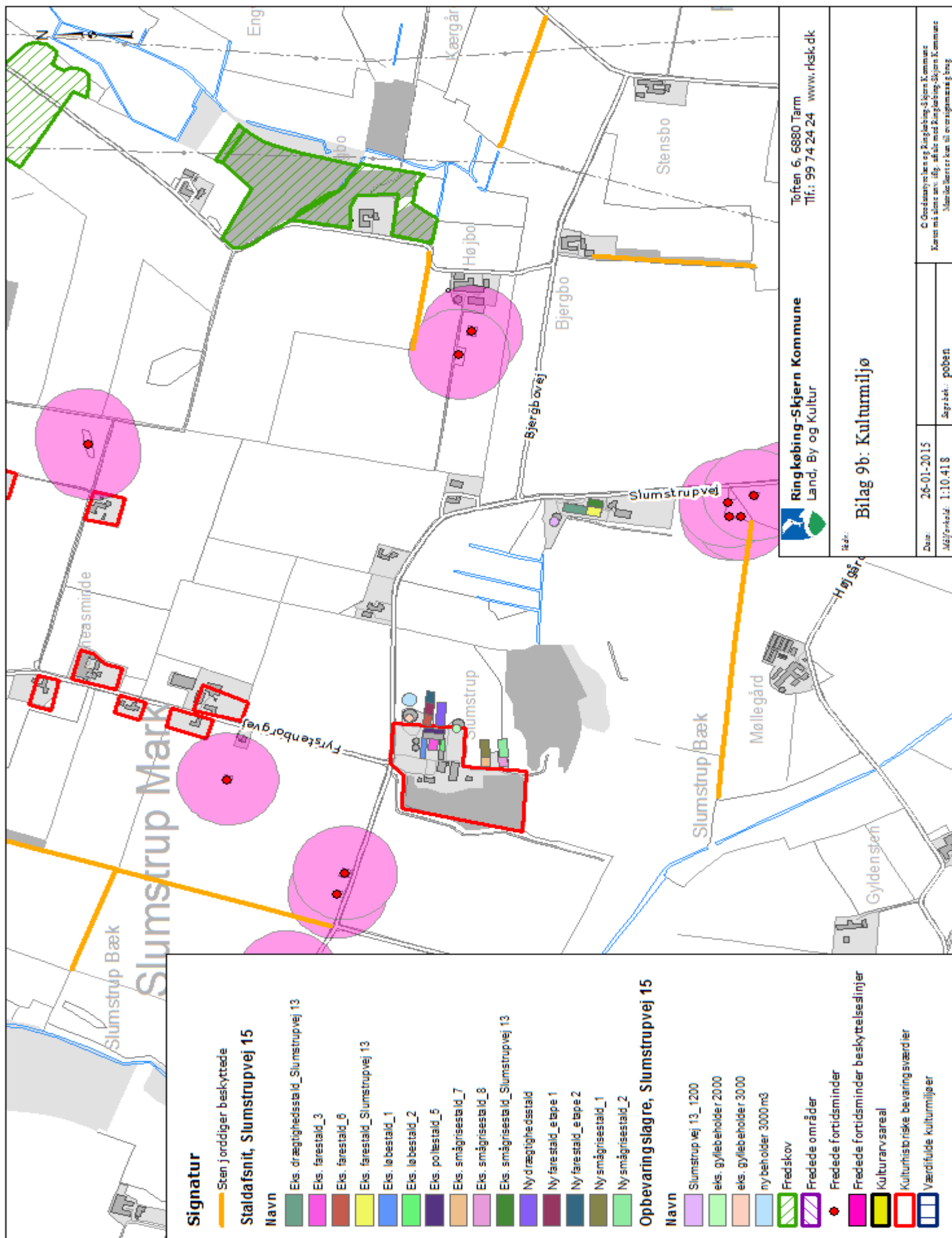

Ringkøbing-Skjern Kommune Land, By og Kultur Tøftens 6, 6880 Tarm Tlf: 99 74 24 24 www.rksk.dk	
Bilag 9a: Kulturmiljø	
Dato: 26-01-2015 Målestok: 1:25.123	Sagsnr.: poben
© GeoDanmark og Ringkøbing-Skjern Kommune Kartet må ikke anvendes udført med Ringkøbing-Skjern Kommunes Måledata uden tilladelse fra Ringkøbing-Skjern Kommune	

Signatur

— Sten jorddiger beskyttede

Staldafsnit, Slumstrupvej 15

Mavn

- Eks. drægtighedsstald_Slumstrupvej 13
- Eks. farestald_3
- Eks. farestald_0
- Eks. farestald_Slumstrupvej 13
- Eks. løbestald_1
- Eks. løbestald_2
- Eks. pollestald_5
- Eks. smågrisestald_7
- Eks. smågrisestald_8
- Eks. smågrisestald_Slumstrupvej 13
- Nydrægtighedsstald
- Ny farestald_e tape 1
- Ny farestald_e tape 2
- Ny smågrisestald_1
- Ny smågrisestald_2

Opbevaring slagre, Slumstrupvej 15

Mavn

- Slumstrup vej 13_1200
- eks. gyllebholder 2000
- eks. gyllebholder 3000
- ny beholder 3000 m3
- Fredskov
- Fredede områder
- Fredede fortidsminder

- Fredede fortidsminder beskyttelseslinjer
- Kulturarsareal
- Kulturhistoriske bevaringsværdier
- Værdifulde kulturmiljøer

Tøften 6, 6880 Tarm
Tlf.: 99 74 24 24 www.rksk.dk

Ringkøbing-Skjern Kommune
Land, By og Kultur

Bilag 9b: Kulturmiljø

Date:	26-01-2015
Målestok:	1:10.418
Signatur:	poben

© GeoDanmark og Ringkøbing-Skjern Kommune
Kortet må ikke anv. udf. uden midl. Ringkøbing-Skjern Kommune
Mange steder kan til overgrænsetegn.

Bilag 10: Beskrivelser af nærmeste Natura 2000 områder Skjern Å:

Udpegningen til habitatområde er foretaget på grundlag af følgende naturtyper og arter:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 61			
Naturtyper:	Søbred med småurter (3130)	Surt overdrev (6230) *	
	Kransnålalge-sø (3140)	Tidvis våd eng (6410)	
	Næringsrig sø (3150)	Hængesæk (7140)	
	Brunvandet sø (3160)	Kildevæld (7220) *	
	Vandløb (3260)	Rigkær (7230)	
	Våd hede (4010)	Skovbevoksede tørvemoser (91D0)*	
	Tør hede (4030)	Elle- og askeskov (91E0) *	
	Arter:	Grøn kølleuldsmed (1037)	Laks (1106)
		Havlampret (1095)	Damflagermus (1318)
		Bæklampret (1096)	Odder (1355)
Flodlampret (1099)		Vandranke (1831)	

Skjern Å ligger i en ca. 8 km bred ådal, som er blevet dannet efter sidste istid af smeltevand fra den østlige isbræ. Åen er Danmarks vandrigeste vandløb og afvander 11 % af Jylland og udmunder med delta i Ringkøbing Fjord.

På de stejle skrænter langs Skjern Å, findes nogle fine forekomster af surt overdrev og tør hede. I de fugtige lavninger, findes der rigkær, samt elle- og askeskov. Skjern Å er et område af stor betydning, på grund af forekomsten af den nationalt sjældne og globalt truede planteart vandranke og Skjern Å-laksen, der er den sidste rest af den oprindelige population.

I forbindelse med genopretningsprojektet i 1999-2002, blev der langs den nederste del af åen, skabt en del store søer i tilknytning til åen. Området er sammen med de tilknyttede mose- og engarealer, et meget vigtigt område for især vandfugle. I tilknytning til de nye søer, har man endvidere fundet damflagermus, som benytter området til at søge føde.

Ifølge "Natura 2000 plan 2009-2015, Skjern Å", er arealreduktion, eller fragmentering for tør hede, surt overdrev, tidvis våd eng, hængesæk, kildevæld og rigkær en trussel. Naturtypernes tilknyttede plante- og dyrearter, har derved en øget risiko for at forsvinde, fordi de beskedne arealer, ikke kan opretholde så mange og så store bestande af de pågældende arter. De isolerede forekomster forringer endvidere populationernes mulighed for genudveksling, samt arternes sprednings- og etableringsmuligheder på potentielle levesteder.

Den luftbårne kvælstofdeposition overskrider den laveste ende af tålegrænsen for naturtyperne søbred med småurter, kransnålalge-sø, brunvandet sø, tør hede, surt overdrev, tidvis våd eng, hængesæk og rigkær. Den høje ende af tåle-grænseintervallet, er overskredet i elle- og askeskov, hængesæk og på dele af tør hede, surt overdrev, samt på tidvis våd eng.

På en række lysåbne naturtyper, herunder tør hede, surt overdrev, tidvis våd eng og rigkær, er tilgroning med uønsket opvækst af træer og buske en trussel. I de lysåbne kilde-, mose- og engarealer, forringer tætte bestande af høje græsser og lignede levestederne for en række arter. For aske- og elleskov kan intensiv skovdrift udgøre en trussel. For laksens vedkommende er prædation fra rovfisk, eller fugle er problem.

Ifølge "Natura 2000 plan 2009-2015, Skjern Å", er naturtyperne og arter inden for Natura 2000-området vurderet til, at have de prognoser, der er angivet i nedenstående tabel.

Bevaringsstatus for naturtyper og arter er en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag.

Der er tale om, en prognose for arternes og naturtypernes udviklingsretning.

Prognosen	Naturtype, eller art
Gunstig eller vurderet gunstig	Grøn kølleguldsmed, odder, bæklampret, - laks, vandranke (dog kun i Sydlige Parallelkanal) og vandløb.
Ugunstig eller vurderet ugunstig	De 4 søtyper, tør hede, sure overdrev, arealer med tidvis våd eng, arealer med hængesæk, rigkær, elle- og askeskov
Ukendt	Arealer med kildevæld, havlampret, flodlampret og damflagermus,

Ringkøbing Fjord

Størstedelen af Ringkøbing Fjord, nærmere bestemt området syd for en linje mellem Ringkøbing og Hvide Sande inkl. den yderste del af Skjern Å, er udpeget til EF-habitatområde (H61, H62), EF-fuglebeskyttelsesområde (F43) og Ramsarområde, (R2).

Området er karakteriseret af den store lavvandede brakvandsfjord og de tilhørende strandengsarealer, hvoraf nogle er græssede af kreaturer og andre ligger som urørt rørskov. På vestsiden af fjorden, ligger rækken af klitter som afgrænser fjorden fra Vesterhavet. Her findes en flot mosaik af grøn og grå klit, blandet med klithede og fugtige klitlavninger.

Fjorden har forbindelse til Vesterhavet gennem slusen ved Hvide Sande. I den østlige del af Ringkøbing Fjord ligger den ofte oversvømmede ø, Klægbanken, der er bevokset med tagrør, samt strandsump- og strandengsplanter. På fjordens østside har Skjern Å sit udløb.

Der er knyttet en række plante og dyrearter til fjorden. Her kan nævnes, at bl.a. både flod- og havlampret, maj- og stavsil, samt laksen benytter fjorden i forbindelse med deres vandring til potentielle ynglelokaliteter i vandløbene. Odderen er ligeledes at finde, flere steder i tilknytning til fjorden og planten vandranke findes i to kanaler, som løber ud i den sydlige ende af fjorden.

Fjorden udgør også et af landets vigtigste yngle- og rasteområder for en lang række fugle. Rørdrum og skestork yngler i rørskovsområderne og ternerne yngler på strandene og i de lave øer i fjorden. Svaner, gæs og ænder bruger fjorden som rasteområde i træksæsonen. Det samme gør en række af rovfuglene, dog med undtagelse af rørhøg, som yngler i områderne langs fjorden. Tipperhalvøen er landets vigtigste yngle- og rasteområde for en række truede engfugle. Således yngler en stor del af den danske bestand af alm. ryle og brushane på Tipperhalvøen.

Udpegningen som EF-habitatområde er sket på grundlag af følgende naturtyper og arter:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 62			
Naturtyper:	Flodmunding (1130)	Kransnålalge-sø (3140)	
	Lagune (1150) *	Næringsrig sø (3150)	
	Strandeng (1330)	Brunvandet sø (3160)	
	Forklit (2110)	Vandløb (3260)	
	Hvid klit (2120)	Våd hede (4010)	
	Grå/grøn klit (2130) *	Tør hede (4030)	
	Klithede (2140) *	Surt overdrev (6230)*	
	Havtomklit (2160)	Tidvis våd eng (6410)	
	Grårisklit (2170)	Tørvelavning 7150)	
	Klitlavning (2190)	Rigkær (7230)	
	Arter:	Havlampret (1095)	Laks (1106)
		Flodlampret (1099)	Odder (1355)
		Majsild (1102)	Vandranke (1831)
Stavsild (1103)			

Udpegningen som EF-fuglebeskyttelsesområde er sket på grundlag af følgende arter:

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 43
(Y: ynglefugle, T: trækfugle)

Fugle:	Rørdrum (A021) Y Skestork (A034) Y Knopsvane (A036) T Pibesvane (A037) T Sangsvane (A038) T Kortnæbet gås (A040) T Grågåås (A043) T Bramgåås (A045) T Mørkbuget knortegås (A046) T Gravand (A048) T Pibeand (A050) T Krikand (A052) T Spidsand (A054) T Skeand (A056) T Hvinand (A067) T	Stor skallesluger (A070) T Havørn (A075) T Rørhøg (A081) Y Blå kærhøg (A082) T Vandrefalk (A103) T Plettet rørvagtel (A119) Y Blishøne (A125) T Klyde (A132) T/Y Almindelig ryle (A149) T/Y Brushane (A151) Y Lille kobbersneppe (A157) T Splitterne (A191) Y Fjordterne (A193) Y Havterne (AA194) Y Mosehornugle (A222) Y
---------------	--	--

Ifølge "Natura 2000 plan 2009-2015, Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen", er arealreduktion, eller fragmentering for rigkær og tørvelavning en trussel. Den luftbårne kvælstofdeposition overskrider den laveste ende af tålegrænsen for klitnaturtyperne tør hede og tørvelavning. Udtørring som følge af dræning og grøftning, udgør især en trussel mod strandengene og de ferske enge. Næringsstofbelastning af kystlagunen Ringkøbing Fjord udgør en alvorlig trussel og der er stadig en for stor tilførsel af næringsalte fra oplandet.

På en række lysåbne naturtyper er opvækst, eller tilgroning med uønsket træer, buske og/eller invasive arter en trussel. Manglende pleje/afgræsning af arealer med strandeng, eller fersk eng er et problem, for en række af de ynglende fugle, samt af de rastende og fouragerende trækfugle. Slusepraksis i Hvide Sande, har en stor indflydelse på saliniteten af fjordvandet og vandstanden i fjorden. Udover lagune naturtypen, er specielt strandengene afhængige af saltvandspåvirkning og denne naturtypes udbredelse og tilstand relaterer derfor til slusepraksis.

Mange arter, især ynglefugle, stiller også specifikke krav til salinitet og vandstandsforhold. Fysisk påvirkning, som følge af nuværende og tidligere regulering og vedligeholdelse betyder, at flere af de nedre dele af de mindre vandløb i området, generelt er præget af fysiske dårlige forhold. Forstyrrelse i form af menneskelig aktivitet kan udgøre en trussel mod fuglene. Rovdyr, i form af bl.a. ræv og mink, er en trussel mod flere af de ynglende fuglearter.

Ifølge "Natura 2000 plan 2009-2015, Ringkøbing Fjord", er naturtyperne og arter inden for Natura 2000-området vurderet, til at have de prognoser, der er angivet i nedenstående tabel.

Bevaringsstatus for naturtyper og arter er en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag.

Der er tale om en prognose, for arternes og naturtypernes udviklingsretning.

Prognosen	Naturtype eller art
Gunstig, eller vurderet gunstig	Odder, rørdrum, skestork, rørhøg, havørn, blå kærhøg, vandrefalk, krikand, grågåås, bramgåås, lille kobbersneppe og laks
Ugunstig, eller vurderet ugunstig	Lagune (Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen), strandeng, arealer med klitnaturtyper, vandløb, tør hede, tørvelavning, rigkær, vandranke (Falen Å), plettet rørvagtel, almindelig ryle, klyde, brushane, splitterne, havterne, fjordterne, knopsvane, sangsvane, pibesvane, kortnæbbet gås, mørk- buget knortegås, gravand, pibeand, spidsand, skeand, hvinand og blishøne
Ukendt	Flodmundinger, kransnålalge-sø, næringsrig sø, brunvandet sø, damflagermus, havlampret, flodlampret, stavsil, majsild, stor skallesluger og mosehornugle

Borris Hede:

Udpegningen af habitatområdet (H60) er foretaget på baggrund af følgende arter og naturtyper:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 60			
Naturtyper:	Visse-indlandsklit (2310)	Tør hede (4030)	
	Revling-indlandsklit (2320)	Enekrat (5130)	
	Græs-indladsklit (2330)	Sur overdrev (6230)*	
	Søbred med småurter (3130)	Tidvis våd eng (6410)	
	Kransnålalge-sø (3140)	Hængesæk (7140)	
	Næringsrig sø (3150)	Tørvelavning (7150)	
	Brunvandet sø (3160)	Rigkær (7230)	
	Vandløb (3260)	Stilkege-krat (9190)	
	Å-mudderbanke (3270)	Skovbevokset tørvemose (91D0) *	
	Våd hede (4010)	Elle- og askeskov (91E0) *	
	Arter:	Grøn kølleguldsmed (1037)	Laks (1106)
		Bæklampret (1096)	Odder (1355)

Udpegningen af Fuglebeskyttelsesområde (F37) er foretaget på baggrund af følgende arter:

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 43		
Fugle:	Rørdrum (Y)	Tinksmed (Y)
	Rørhøg (Y)	Mosehornugle (Y)
	Blå kærhøg (Y)	Rødrygget tornskade (Y)
	Hjejle (Y)	

Borris Hede indeholder landets største hedelandskab med moser og kær, samt indlandsklitter. Det flade, sandede og magre terræn gør området til et typisk hedeslettelandskab, dannet af aflejringer fra smeltevand fra sidste istid. Området er af såvel national- som international betydning, i kraft af de landskabelige, samt flora- og faunamæssige naturværdier.

De primære trusler imod områdets status, er næringsstofbelastning fra luften, tilgroning med træer, buske, samt ikke-hjemmehørende arter, manglende pleje og unaturlige vandstandsforhold, som følge af afvandingsgrøfter.

Ifølge "Natura 2000 plan 2009-2015 Borris Hede", er naturtyperne og arter inden for Natura 2000-området vurderet til, at have de prognoser, der er angivet i nedenstående tabel.

Bevaringsstatus for naturtyper og arter er en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag.

Der er tale om en prognose for arternes og naturtypernes udviklingsretning.

Prognosen	Naturtype, eller art
Gunstig, eller vurderet gunstig	Naturtypen vandløb med vandplanter (Omme Å), rørhøg, grøn kølleguldsmed, odder, laks og- bæklampret
Ugunstig, eller vurderet ugunstig	Alle kortlagte terrestriske lysåbne naturtyper, kransnålalge sø, brunvandet sø og søbred med småurter, skovnaturtyperne, rørdrum, hjejle, tinksmed, og rødrygget torn-skade
Ukendt	Næringsrig sø, naturtyper som er på udpegningsgrundlaget men som endnu ikke er kortlagt i området, naturtypen vandløb med tidvis blot-tet mudder og enårige planter samt mosehornugle og blå kærhøg

Bilag 11 Transportveje

Bilag 12 Placering af silo og døde dyr

Miljøgodkendelse af husdyrbruget beliggende på adressen Slumstrupvej 13-15, 6900 Skjern
5. juni 2015